S Ji liber. intereſt. vt. ſ. e. l. iij. §. eſt autem. ↄtra. ſ. e. de eo. in prin. ſol. vt ibi. Accur.

T Heſaurus. i. proprie ponit. vt. ſ. fa. her. itez labeo ſʒ ꝑpe. vt. ff. de acqui. re. do. l. nūq̄. §. theſaurus.

c ¶ Jurāti. hoc nichil aliud q̄ calūnie ſacramētū puto. azo. Et eſt ſiue iuramētū. C. de fi de. inſtru. l. fi.

d ¶ Uel interdictū. ſ. nouū q̄d indulget a ꝑtore vł indulgetur in ſimilibus caſibus: vt vocet̄ interdictū ne vis fiat volēti eximere. vt. ſ. de dā. infe. hoc ā pli⁹. §. de his aūt vel loquit̄ de interdicto vtrobi: cuʒ poſſeſſionē retineam: etiā ſi ignorē locū theſauri. vt ff. de acq̄ren. poſ. peregre. in prin.

e ¶ Theſaurus q: dn̄s ſoli cōtractauit. Accur.

C Um ſeruus ſuo noie. q̄a q̄d ſeruus hʒ dn̄s habere videtur.

g ¶ De dolo malo. l. in factū noie doli ex edicto de alie. iu. mu. cau. fa. vel ad exhibē. ꝑꝑ dolū directa.

h ¶ Nulla. ſ. in caſu premiſſo cū ſuus nō dn̄s dolū cōmiſit. al's autē vtilis cōſtituit̄ vt q̄n dolo deſijt poſſe exhibere. vt C. e. l. ad exhibē dū. et. ſ. e. l. iulia. Itē q̄n agit aliq̄s depoſiti ex alterius pacto. vt. C. e. ſi res. ſed ſm̄ yr. vtilis nūq̄ hʒ locum. quod eſt falſum vt dixi.

S J q̄s hoieʒ actionem. i. rei ven.

k ¶ Dān̄o. et in factū ad exhibendū ē q̄n q̄. vt. ſ. e. iulia. §. ſed et ſi q̄s. ⁊. C. e. exhibitionis. Ac.

S Olutiōe. a=

noie facta ſit: veluti q̄ preciū rei conſecutus eſt.

¶ Pro libero hoie exhibēdo non ↄpetit actio ad exhibendū: q: exigit pecuniariū intereſſe. h. d. Bal.

Paul⁹.

S J liber hō detineri ab aliq̄ dicat̄: interdictum aduerſus eū q̄ detinere dr̄ de exhibēdo eo ꝑt q̄s hr̄e. Nam ad exhibēdū actio i eā rē iutilis vr̄. q: hec actio ei credit̄ cō petere/ cuius pecuniariter intereſt[a].

Pomponius.

S J vir nūmos ab vxore ſibi donatos ſciens ſuos factos nō eſſe / pro re empta dederit: dolo malo fecit q̄ minus poſſideat. ⁊ ideo ad exhibēdum actione tenetur.

¶ Jſta lex allegat̄ q̄ in cauſis ſūmarijs ꝓbat̄ intereſſe ꝑ iuramētū: intellige ſi iudici cōſiderata q̄litate ꝑſone et q̄ntitate preiudicij videat̄ iuramētū deferendum. Bal.

Idem.

T Heſaur⁹[b] me⁹ in tuo fundo ē: nec eū pateris me effodere cū eo loco nō moueris: furti q̄dē ⁊ ad exhibendū eo noie agere recte nō poſſe me labeo ait. q: neq̄ poſſides eum neq̄ dolo feceris q̄ minus poſſideres: vtpote cuʒ fieri poſſit vt neſcias eū theſaurꝰ in tuo fundo eē. Nō eſſe autē iniquū iuranti[c] michi nō calūnie cā id poſtulare: vel interdictū[d] vel exhibitionē ita dari ſi ꝑ me nō ſteterit quominus dām̄i infecti tibi opis nomine caueat̄: ne vi facias michi quomin⁹ eū theſaurꝰ effodiā/ tollā/ exportē. q̄ ſi etiam furtiuus iſte theſaurus[e] eſt: ⁊ furti agi poteſt.

Pau.

C Um ſeruus tenet aliq̄d dn̄s ad exhibēdū ſuo noie[f] tenet̄. ſi aūt ſeruus citra

ſciam dn̄i dolo fecit quomin⁹ habeat: vel furti actio vł doli mali[g] noxalis ſui noie dāda ē. Ad exhibendū aūt actio vtilis nulla[h] conſtituenda eſt.

¶ Sufficit exhibere in eadeʒ forma. lʒ nō exhibeat̄ in eadē qualitate. Bal.

Ulpianus.

S J q̄s hoiem debilitatū exhibeat/ vel eluſcatū: ad exhibendū actione quideʒ abſolui dʒ: exhibuit eñ. ⁊ nichil impedit directā actionē[i] talis exhibitio. potīt aūt agere actor ex lege aq̄lia de hoc

¶ Etiā creditor cui (dāno[k]. eſt ſatiſfactū pōt petere iſtr̄m debiti ⁊ facere ſibi complerí chartam a notario. ad hoc al legatur Bal.

Idem.

S Olutiōe cyrographo inani facto: ⁊ pignoribus liberatis/ nichilomin⁹ creditor vt inſtr̄a ad eū cōtractū ꝑtinētia ab alio q̄ a debitore exhibeāt̄: agere[l] pōt.

Paul⁹

A D exhibēdū poſſunt agere oēs quoꝝ intereſt. Sʒ q̄dā ↄſuluit an poſſit efficere hec actio vt rōes aduerſarij ſibi exhiberēt̄: q̄s exhiberi ſibi magni ei⁹ intereſſet. rn̄di nō oportere ius ciuile calūniari[m] neq̄ v̄ba ei⁹ captari[n]: ſʒ q̄ mente id diceret̄ aīaduertere ↄuenire. nā illa rōne ēt̄ ſtudioſum[o] alicui⁹ doctrine poſſe dicere ſua inteſſe illos libros ſibi exhiberi. q: ſi eſſent exhibiti cum eos legiſſet: doctior[p] ⁊ melior futurus eſſet.

Ulpia.

Q Ueſtionis habende cā ad exhibendū agitur[q] ex delictis ſeruorum ad indicandos conſocios ſuos.

¶ Finit liber decimus.

¶ Incipit liber. xj.

¶ De iterrogatorijs actionibus. Titu. j.

gere pōt. intereſt eñ creditoris cū ſit obligat⁹ ꝓ ↄ'is reſtituendis debitori ꝑ ↄdi. ſine cā. vt. C. de ↄdi. ſine cā. l. diſſolute. vel actiōe ad exhibendū. vt. C. e. l. fi. vel q: pecunia idebita ↄdicet̄ creditori. vt. ff. d fur. l. q̄ tabłas

A D exhibēdū. calūniari. i. falſo ſcienter ipugnare.

n ¶ Captari. vt ſn̄ia non ↄſideret̄ q: ſupi⁹ intelligit̄ cū intereſt ex honeſta et ꝓbabili cā. vt. ſ. e. l. iij. §. ſi mecum. Accur.

o ¶ Studioſuʒ id eſt ſcholarem.

p ¶ Doctior. ꝑ hac ei doctrina licet ſua interſit nō agit̄: q: nō eſt pecuniariū itereſſe. vt. ſ. e. l. ſi liber. Scia in cū ſit ineſtimabilis ſcia. vt. ff. de variſ. co. l. i. §. proinde. ſed aliō ſi eſſet doctrina in pecuniario cōmodo. vt habes. ſ. e. l. iij. §. ſi quis noxali.

Scia in eſtimabilis eſt

Q Ueſtiōis. agitur. q: dico mea intereſſe ipſum exhiberi. iō q: exhibitus et tort⁹ aperiet veritatē ꝯ conſocios q̄s ↄuenio. vt. C. e. l. ſi eris. Sʒ nūq̄d creditur eis. vt. C. d accu. l. fi. Rn̄. credit̄ in caſibus. vt ibidē notat̄. ꝑcedere tñ oʒ indicia. vt. C. de queſtio. l. i. Ac.

¶ De interrogatorijs ac. Sicut ſupior actio ꝑparatoria eſt aliarū actionū: et ita he interrogationes tam realiū de quibus dictū eſt: q̄ ꝑſonaliū de q̄bus dicet̄: ſunt ꝑparatorie. azo. Et no. q̄ intitulat̄ d ac. interro. q: iſte interrogatiōes q̄ ꝑ hūc ti. ſiūt fiebāt olum actiōib⁹ propoſitis: q̄d hodie nō fit. vt ff. e. l. i. §. i. vñ ſi q̄ras an libellus ſit dādus

¶ Interrogatio eſt faciēda ſm̄ ꝙ neceſſitas ꝓponēde actionis exigit. Itē fit officio iudicis non iure actionis. h. d. Bal.

¶ Caliſtratus.

Totiēs heres i iure[a] interrogā-dꝰ eſt q̄ ex parte hr̄s ſit: quotiēs aduerſꝰ eū actio inſtituit̄[b]. Et dubitat actor qua ex parte is cuꝫ quo agere velit hr̄s ſit. Eſt aūt interrogatio[c] tūc neceſſaria: cū in pſona ſit actio[d]: ⁊ ita ſi certū petat̄. ne dū ignoret actor qua ex pte aduerſariꝰ defuncto heres extiterit: iterdū plꝰ petēdo . .ꝗd damni[e] ſentiat.

¶ Interrogatorijs aūt actōibus[f] hodie non vtimur: quia nemo cogitur ante iudicium de ſuo iure aliquid reſpondere: ideoq̄ minus frequētātur et in diſſuetudinem abierunt. Sed tantūmodo[g] ad probationes litigatoribus ſufficiūt ea que ab aduerſa pte expſſa[h].

Rñ. nō. cū eīm ꝑ ſolū officiū explicet̄ nō eſt neceſſarius libellus: q̄ propter actionē cōſueuit eſſe neceſſariꝰ: gn̄aliꝰ aūt dico ꝙ vbicūq̄ officio iudicis aliq̄d explicat̄ nō eſt neceſſariꝰ libellus: cū quaſi miſericorditer petat̄. ar. ff. de no. ope. nūcia. l. de pupillo § meminiſſe. Et maxime hic: vbi nec cōdēnatio nec abſolutio ſequitur poſt rñſionē: ſed ſolū procedit̄ in principali negocio. Itē q2 etiā fit i itinere. vt. ff. e. voluit. in fi. itez ꝓ hoc C. d naufra. l. de ſubmerſis.

Totiens hr̄s i iure. i. apud iudicē. vt. ff. e. voluit § qd ait

b ¶ Inſtituitur querit̄ an ante litē cōte. Rñ. ſic et hic dic. i. iſtituēda d̄r. eſt eīm hec interrogatio p̄patoria actiōis: et añ lit. ꝯte. ꝓponēda. vt. ff. ſubijcit ne dū ⁊c. ſic et exponitur. ff. de etate § qui ex. ⁊ § qui tacuit. ſic et actio ad exhibēdū ē p̄paratoria. ⁊ nō ꝓponit̄ actio ꝓponenda cū ea. vt. ff. ti. i. l. iij § eſt autē. ⁊ ff. de pecu. l. depoſui. in fi. i. rñ. ſi aūt diceres interrogationē etiā cū ſequēti actiōe ſimul ꝓponi et cōteſtari: aut dici oportet quaſi ſub ꝯdi. actionē ꝓpoſitā. ſ. ſub hac ſi rñſio conſonet actioni ꝓponende. ⁊ hoc eſt ꝯ legē. vt. ff. de iudi. l. nō quēadmodū. aut ſi dicas pure: ⁊ nō ꝯſonet rñſio: et amittet cām ꝑpter actionē inepte propoſitam. vt. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. l. i. § ideo. Uel dicas poſſe hanc interrogationē ⁊ actionē ſimul ꝓponi ⁊ actio. ad exhibendum: ⁊ ad litē ſiēr ſimul proponi: ſed iudex expediet p̄mo p̄cedentia. vt ar. C. de nouo co. confir. § fi. Accur.

c ¶ Eſt aūt interrogatio. ſ. iſta ꝓ qua pte ſit hr̄s. Ac.

d ¶ Actio. tria ſunt neceſſaria: vt hec interrogatio ꝓ qua pte ſit hr̄s locū hēat. p̄mo ꝙ actio ꝓponēda ſit pſonalis: vt hic. ar. ff. cōmo. l. iij § heres. Si aūt eēt i rē nō interrogaret ꝓ qua pte eſſet heres: ſed ꝓ qua pte poſſidet. ſicut d̄r. ff. eo. q̄ ſeruū § fi. idē ſi in rē ſcripta ſit: nā et tunc rñdere nō dꝫ niſi quātū poſſideat. vt. ff. ti. i. de eo. l fi. ſecus tñ eſt vbi poſſidet pꝰ lit. ꝯte. vel dolo deſijt poſſidere. tunc eīm daret̄ ꝓ hr̄ditarijs portionibꝰ tm̄: quare merito interrogat̄ ꝓ qua pte ſit hr̄s. vt. ff. de rei ven. ſi in rē. ⁊ l. cū aūt fundi. Scdo ꝙ certū ſit petendū p eā: vt hic ſubijcit. ſecꝰ aūt ſi incertū: vtputa factū cuiꝰ nomine ꝯ ſingulos datur actio inſolidū. tunc eīm nō ē opꝰ interrogatione illa. ſ. ꝓ qua pte ſit heres: cū ab vno petat̄ inſolidū. vt. ff. de ver. obli. ſtipulationes. ⁊ l. in executiōibꝰ § ij. ⁊ ff. fa. her. hr̄des § an ea. interrogabit̄ tñ an ſit hr̄s: lꝫ agat̄ ad factū. ſed in actione in rem neutra fit interrogatio. ſꝫ ſi agat̄ ad intereſſe tūc fit vtraq̄ q̄a ex pſona defuncti ad certā q̄ntitatē agit̄. Tertio ꝙ actio ſit hereditaria ſecus in ea q̄ in vnū ex facto ſuo proponit̄ et eſt diuidua. vt ⁊ ff. fami. herci. inter cohr̄des § ſi quis ſtipulatꝰ. ⁊ de nego geſt. l. ſi ex ſuo cōtractu.

e ¶ Damni. ſ. circa dāna in triplū. vt inſti. de act. § tri-

pli. et de excep. § ante pe. Et no. ꝙ ex eo qd h̄ d̄r colligit̄ hoc edictū locū hr̄e añ lit. ꝯte. qd eſt verꝫ ſm̄ Jo. illd ꝓo edictū de ꝯfeſſis tm̄ pꝰ. ſi ei et hoc tm̄ locū hr̄et poſt lit. ꝯteſ. ꝓ nichilo nolati eſſent caſus in qbꝰ rñdere tenetur cū de ol cā lit. ꝯte. rñdere qs teneat̄. vt i aut. de his q̄ ingre. ad ap. § fina. col. v. ſunt ei numerate iſte. xi. Pria an ſit hr̄s. vt. ff. eo. eū q̄ interrogatur. ſcda ꝓ q̄ pte vt h. ⁊ ff. e. l. q̄ interrogat̄. tertia q̄liter ſit hr̄s. ff. e. ſi defenſor § illud. q̄rta an ſuū noxium poſſideat q̄n ꝯuenit̄ noxaliter. vt. ff. e. l. q̄ interrogat̄. q̄nta an ſua ſit q̄drupes: vt. ff. e. ſi qs i iure. ſexta an poſſideat edes quaꝝ noīe petit̄ caueri d dā. infec. ſeptia ꝓ q̄ parte: vt. ff. e. nō alienū. ⁊ l. q̄ ſeruū § fi. octaua ſi penes ſe habeat peculiū. vt. ff. eo. ſi defenſor § fi. nona d etate. vt. ff. e. de etate. l p̄n. decia an poſſideat ille ꝯ quē agit̄ in rē. vndecima ꝓ qua pte. vt. ff. eo. ſi quis ſeruū § in iure. Iſti eīm ſunt. xi. caſꝰ i qbꝰ añ lit. cōte. faciēda ē interrogatio p̄dictis modis. Eſt ⁊ duodecimꝰ q̄ gn̄alis eſt: vt q̄ncūq̄ eq̄tas iudicē mouerit fieri dēat. vt. ff. e. l. pe. q̄dā tñ dicunt interrogandū poſt lit. cōteſ. de credulitate tm̄ ante ꝓo de ſcīa tm̄ rñdere. vt. C. de iura. cal. l. ij. in p̄n. ⁊ ff. e. d etate § nichil. meliꝰ aūt ꝓbat̄ ꝙ pꝰ lit. ꝯte. d credulitate tm̄ ſit interrogatio faciēda p aut. de his q̄ ingre. ad appel. § fi. col. v. cū eīm nō debeāt exigere ꝓbationē quā nō putauerint ſibi neceſſariā: interrogādꝰ eſt credat vel nō credat id ſup quo vult vinculo ſacramenti aduerſariū cogi rñdere: qd obtinet ꝓbatiōis ſpeciez. vt appareat an videat̄ ſibi neceſſaria: ⁊ hoc añ lit. ꝯte. et poſt lit. ꝯte. puto ſeruari. ſm̄ azo.

f ¶ Actionibus. ſed quomō vocabant̄. Rñ. forte i facti: capꝫ eīm noīa nō hēmꝰ. ꝑ has ei actiones cōpellebat̄ aduerſariꝰ rñdere ad iterrogatiōes que fiūt añ lit. cōte. Sed hodie nemo actionis iure cogit̄ rñdere añ iudiciū p̄ncipalis negocij iure actionis: ſꝫ officio. vt. ff. e. in p̄n. vel dic nēo cogit̄ vnq̄ niſi in caſibꝰ q̄s mō notauimus. Et ſic no. ꝙ duo erāt iudicia: vnū p̄ncipalis ⁊ hr̄ditarie actiōis inſtituende: aliū interrogatōis i iure officio iudicis faciēde: in qua ēt de calūnia iurat̄ ſm̄ azo. vt arg. ff. ti. i. l. theſaurꝰ. Sꝫ nūq̄d pꝰ iudiciū inchoatuꝫ cogit̄ rñdere iure actionis: vr̄ ꝙ ſic ex p̄dictis. ſed dico ꝯ: ſꝫ ꝑ officiū iudicis. vt. ff. de edi. edic. ediles § itē ſciēdū. et in aut. de his q̄ ingre. ad ap. § fi. ſꝫ ſi eſt delegatꝰ quō āte lit. ꝯte. corā ſe hꝫ officiū. vr̄ eīm ꝙ in ordinario tm̄ ſꝫ ex. hoc hic dicat̄: vt ar. ff. de ꝑcu. ſi reus. et. d. l. ediles § itē ſciendū. ſed forte ēt in delegato poterit hoc dici. q2 ſine hoc ſequēs iudiciū explicari nō pōt. vñ hoc ei etiā mandatum videt̄. vt. ff. de iur. om. iudi. l. ij.

g ¶ Tm̄modo. hoc aduerbiū determiare pōt vel illa ꝓba apud iudices: vel illa ab aduerſa parte.

h ¶ Expſſa. in caſibus premiſſis.

Caſus xi. i qbꝰ añ litez ꝯte. fieri dꝫ interrogatio

fuerint apud iudices[a]: vt ī he reditatibꝰ vel in aliis rebus[b] que in cauſis vertūtur. Vlp̄.

Edictū de īterrogatiōibꝰ ideo p̄tor propoſuit q̄a ſciebat difficile[c] eſſe ei qui hr̄dē bonorūve poſſeſſorē cōuenit: probare aliquē eē hr̄dē bonorū ve poſſeſſorē. Paulꝰ

Quia plerūq̧ difficilis probatio adite hereditatis eſt. Vlpianus.

Voluit p̄tor aſtringere eū q̄ cōuenit̄ ex ſua in iudicio rn̄ſione: vt vel cōfitendo vel mentiēdo ſeſe oneret: ſimul etiā portionis pro qua quiſq̧ heres extiterit/ ex interrogatione certioretur[d].

¶ Interrogatiōes dicuntur fieri in iure vbicūq̧ fiūt corā iudice: lz ꝓ tribunali nō sedeat. h. d. et eſt verū in his et ſimilibus q̄ cauſe cognitionē nō requirunt. Circa qđ dic ꝑ Cy. C. de confeſ. l. j. in. iiij. q. Bar.

¶ Qđ ait pretor q̄ in iure interrogatus rn̄dit: ſic accipiendū eſt apud magiſtratus populi ro. vel preſides ꝓuinciarū: vel alios iudices. ius enī eū ſolū locū eē vbi iuris dicēdi vel iudicandi gr̄a cōſiſtat. vl̄ ſi domi vl̄ ī itiere[e] hꝰ agat

¶ Interrogato dandū eſt tēpꝰ ad deliberādū. Bar. Gaiꝰ

Qui interrogat̄ an ſit heres vel quota ex parte ſit: vel an in p̄tāte[f] habeat eū cuius nomīe noxali iudicio agitur: ad deliberādū tp̄s īpetrare debet[g]. q2 ſi perperā cōfeſſus fuerit: incōmodo[h] afficietur. Vlpia.

Et quia hoc defunctorū intereſt vt ſucceſſores[i] habeant: intereſt et viuētiū ne p̄cipitent̄ q̄ꝫ diu iuſte deliberāt

¶ Interdū interrogatꝰ quiſ an hr̄s ſit nō cogit̄ reſpōdere vtputa ſi cōtrouerſiā hr̄ditatis ab aliquo patit̄. et ita diuꝰ adria. ꝯſtituit. ne aut negādo ſe heredē p̄iudicet[k] ſibi: aut dicendo ſe heredē illiget[l] etiā ablata ſibi hr̄ditate. Idem.

Si q̄s ī iure interrogat̄ an quadrupes q̄ pauperiem fecit eius ſit: rn̄dere tenetur[m]. Paulus.

Si quis interrogatus đ ſeruo qui damnū dedit reſponderit ſuum eſſe ſeruū tenebitur lege aquilia quaſi dominus. et ſi cum eo actum ſit; qui reſpondit: dominus ea ratione liberabitur[n].

¶ Valet reſponſio ſine interrogatione. Bar. Vlpia.

a ¶ Apud iudices. ergo ſi nō apđ iudicē ꝯfeſſio facta fuerit nō p̄iudicat ꝯfitēti: nec eſt aduerſario ꝓbatio: vt dixi. ś. de infa. q̄ſt. niſi in caſibus. ꝑmꝰ in. d. l. q̄ſt: ſꝫ ibi fuit trāſactio: nō ſimplex ꝯfeſſio. Scđs ī auť. de teſt. §. ꝛ lꝫ. col. vij. ſed ꝛ ibi ad liberandū facta fuit ꝯfeſſio a creditore. Itē tertiꝰ q̄ñ q̄s ex ſua mendaci cōfeſſiōe aliū voluit circūuenire: qđ dic ꝑ exempla vt notaui. ś. qđ cū eo. l. iiij. §. i. Ut ḡ hec videas plenius dic: cum quis confitet̄ ex ius: aut ad aliū liberandū: ꝛ tūc valet vt. d. auť. đ teſti. col. vij. et arg. ś. de ac. ꝛ ob. l. arrianꝰ. aut ad obligādū ſe: ꝛ tūc aut cū cauſa aut ſine cā. ꝑmo caſu valꝫ ꝯfeſſio vel in mutuo poſt bienniū: vel in dote ſ̄m tēpora a lege ſtatuta. in aliis aūt ꝯtractibꝰ ſtatim niſi ꝯ ꝓbet̄ ꝑ aliā ſcripturā. vt. C. de nō nu. pe. l. in ꝯtribꝰ et de dote cau. l. fi. ꝛ ī auť. ibi poſt ta. et đ nō nume. pe. l. gn̄aliter. In ſcđo q̄ñ. ſ. ſine cā: tunc ex ius facta nō valet: et dr̄ indiſcreta. vt. ś. de ꝓba. l. cū de indebito. §. fi. ſed corā iudice valet: vt h̄ ꝛ. ś. eo. l. voluit. §. qđ ait p̄tor. ꝛ. ś. e. ī p̄n. Idē corā arbitro. vt. C. de arbi. l. pe. Quid ī ꝓmiſſione ſine cā. Rñ. vt. ś. de except. do. l. ij. §. i. Accur.

Cōfeſſio ex ius fcā an p̄iudicet.

b ¶ In aliis rebꝰ. de quibus diximus fieri queſtiōes

c ¶ Dictū. difficile. q2 ī nuda volūtate et occulta cōſiſtit. vt inſti. de here. qua. ꝛ dif. §. fi. cuius ſcrutator ſolus deus eſt. Ac.

d ¶ Voluit. certioret̄. ſ. voluit p̄tor vt actor certificaretur. azo.

e ¶ Itinere. imo tm̄ ille locꝰ dꝫ attendi in quo ꝯſueuerūt ſedere maiores in iudicando. vt. ś. de iuſti. ꝛ iure. l. pe. q̄ ē ꝯ. So. vbi res exigit plenā cauſe cognitionē: locū cōſuetū dꝫ iudex ſuare in examinādo negocio: vt ibi. ſed hic ſemiplene fit. ꝛ iđ etiā in itinere expeditur. vt. ś. e. ſi defenſor. §. illud. et. ś. quis or. in bo. poſ. ſer. l. ij. §. dies. Accur.

f ¶ Qui interrogat̄. in p̄tāte. al's eni actione noxali nō tenet̄. vt. ś. de noxa. quotiens. ij. rñ.

g ¶ Debet. i. p̄ōt. ſic ponit̄. ś. de offi. ꝓcō. et le. l. obſeruare. §. fi.

h ¶ Incōmodo. ſ. pene q̄ īponit̄ a iure. vt. ś. e. l. de etate. §. ſi cū eſſet. et. §. q̄ tacuit. Et eſt rō alia: q2 dubitat de facto alterius. ſ. de teſtamēto: ꝛ an aliꝰ eū precedat non tm̄ de ſuo: ſed poſt lit. cōte. cū quis īterrogat̄ de facto ſuo iſte due rōnes nō hn̄t locū: iđq̧ nec tp̄s videt̄ dādū: ſꝫ ſemꝑ certificare debeat iudicem. et ꝓ hoc facit. ś. e. de etate. §. nichil. et. ś. de iniur. p̄tor edixit. ꝛ. ś. de iſti. ſed ꝛ ſi pupillus. §. ꝑſcribere. ꝛ q̄a ibidē de credulitate quis dicit tm̄. quā poteſt hr̄e ſi neſcia. Sed verꝰ eſt ēt vt poſt litē ꝯte. detur tp̄s ad deliberandum. et hoc approbat cōſuetudo: q̄ eſt optima legū interpres. Legū vt. ś. de leg. et ſe: optia ē naturſcō. l. ſi de interpretatiōe. ꝛ ſa eſt ꝯſuecit. ś. l. pri. ꝛ. ś. de tudo. peti. here. ſi debitor. et. C. de iure delibe. ſi curatorꝫ

i ¶ Et q2. ſucceſſores. ne iniuria afficiant̄. vt hic et inſti. q̄ ma. nō poſ. §. i. ꝛ. ś. de bo. poſ. quos aūt et. ś. đ ſuc. edic. l. i. in prin.

k ¶ Preiudicet q̄tū ad p̄ſumptionē: nō q̄tū ad legitimā ꝓbationē cum res inter alios acta ſit. ſic ꝛ. ś. de li. ag. l. i. §. iul. et. ś. de iureiur. ſi duo patroni. et immo ſ̄m azo. q̄tū ad probationem plenā reſpectu interrogati et interrogantis: non aliorum. vt. ś. e. ti. l. de etate. § qui interrogatꝰ et. § qui tacuit. ꝛ. l. fi quod in idem recidit.

l ¶ Illigetur. interroganti. et ſic non cogitur reſpondere. nec etiam poteſt conueniri ne fiat preiudiciū pe. heredi. Sed hodie conuenitur poſſeſſor ex contractibꝰ defuncti. et ſic interrogabitur et reſpondebit. vt. C. de peti. heredi. l. fi. §. ſin autem. que eſt ꝯtra. ſꝫ illa corrigit iſtam. Accurſius.

m Si quis. tenetur. quid ſi per mendacium. Reſpō. inſolidum tenetur. vt. ś. ſi quadru. pau. fe. di. l. i. §. interdum. Accur.

n Si quis. liberabitur. vt. ś. eo. l. qui ſeruum. in principi. Accurſius.

SI ſine. habetur. nec eñ agitur ex ſtipulatiõe vt ſit neceſſe precedere interrogationẽ ſed ex prima cã: quã interrogationẽ ex ↄfeſſione pſumit iudex preceſſiſ ſe. ſic ⁊ ſi in inſtrõ aliquo iuenit. pmiſſio: nã preſumitur interrogatio. vt inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi ſcriptum. inuti. ſtipu. §. preterea. Accurſius florentinus.

i ¶ Ex teſtamento. vt ſciam valeãt legata vel nõ. vt C. de fideicõ. l. eam quam.

k ¶ Subiectos. qð põt ineſſe: qꝛ ſi ſubſtituo filio meo pupillariter oẽs qui michi heredes erũt: tñ illi ex hac ſubſtitutione admittunt q̃ ſuo nomine non p ſuos vl' filios ſũt heredes. vt iſti. ð pupil. ſubſti. §. ſubſtituit. ⁊ ĩ. de vul. ſubſti. qui liber. §. hec aũt ṽba. et ĩ. de ver. ſig. ſciendũ. itẽ petita bo. poſ. ↄtratab. ſola illa legata valent que directo ſunt liberis relicta: nõ que per medium puta eorũ ſeruo. vt. ĩ. ð le. pre. l. ij. §. hoc ſolũ autẽ. Itẽ legatario ſuam rẽ vel qð ſibi debeo legare non poſſum: ſed eius ſuo ſic. vt. ĩ. de le. ij. ð bitor. §. fi. Itẽ differt adhuc inẽ hec. vt. ĩ. ad treb. l. ſi pſoni. in pñ. ⁊ ĩ. de ↄdi. ⁊ demõ. qui herẽdi. §. cum hereditas.

b ¶ Ab aduerſario. vel pſono ſiue aduocato aduerſarij cui forte tenet aduerſari⁹ reſpõdere. vt. ĩ. de adul. ſi poſtulauerit. §. q̃ſtioni. ⁊ ĩ. de etate. §. q̃ interrogatus.

c ¶ Interroget. in iudicio. ſec⁹ ſi ex. vt. ĩ. ð redhi. l. quero. §. fi. in iudicio eñ vel vt actor vel reus ſeruus eſſe non põt. vt. C. ð iudi. ſu⁹.

d ¶ Cogi. niſi ratione officij aliud ↄtingat. vt. ĩ. l. pxi. ⁊ ĩ. de confeſ. l. certũ. §. ſed an ipſos. ⁊ ß. de pcur. nõ ſolum. in pñ.

SI defenſor. tenebit. ſed q̃ act. Rñ. ex cautione iudi. ſol. vel ex ſentẽtia. vt. ß. de pcu. l. plauti⁹.

f ¶ Preiudiciũ. niſi ratũ habeat. vt. ĩ. e. l. qui ſeruũ Itẽ loquit hic in eo qui ſine mandato defendit. Si ṽo pcurator defendẽs conuenia tur: an dño preiudicet queritur: videtur ꝙ nõ. vt. ĩ. de ↄfeſ. l. certũ. §. ſed an. Sed forte non preiudicat ſi a dño cõtra pbet: vt in tutore cuius minor reſtitutionẽ implorat ↄtra cõfeſſionẽ. Eſt tñ argu. cõtra. ß. ad le. aquil. proinde. §. ſi procurator. ſed forte quod dicit ibi procuratorẽ teneri non excuſat dñm. ideo procurator ex ſtipulatiõe iudi. ſol. teneri poteſt. dominus vero iudicati actiõe. i. in factum.

g ¶ Dicendum eſt. ar. ↄtra. ß. de rei ven. ſi in rem. circa pñ. ⁊ ĩ. de cõdi. inſti. l. ij. §. ſi vero partem.

h ¶ Rñdiſſe. vt ⁊ ĩ. de ṽb. ob. l. titia. §. idem rñ. ⁊ iſti. de

SI ſine iterrogatiõe q̃s rñderit ſe heredẽ eẽ: p iterrogato habetur[a]. ¶ Interrogatũ nõ ſolum a pretore accipe debem⁹: ſꝫ etiã ab aduerſario[b]. Sed ſi ſuus iterroget[c] nulla erit iterrogatio: nõ magis q̃ ſi ſeruus iterroget. Alius p alio nõ debet rñdere cogi[d] an heres ſit. de ſe eñ dꝫ q̃s i iudicio iterrogari: hoc eſt cũ ipẽ cõueniatr r. Celſus.

SI defenſor i iudicio interrogat⁹ an is quẽ defendit heres vel quota ex parte ſit falſo rñderit: ipſe quidẽ defenſor aduerſario tenebit[e] Ipſi autẽ quẽ defendit nullũ facit preiudiciũ[f]. verã itaq̧ eſſe celſi ſententiã dubiũ nõ eſt an ergo nõ videat defendere ſi nõ reſpõderit / videndũ eſt. qð vtiq̧ conſequens erit dicere: qꝛ non plene defendit.

¶ Qui dicit ſe heredẽ intelligitur in dubio inſolidũ niſi ex precedenti allegatione aliter limitetur. h. d. B.

¶ Qui interrogat⁹ heredẽ ſe eſſe rñderit nec adiecerit ex q̃ parte: ex aſſe rñdiſſe dicendũ eſt[g]. niſi forte ita iterroget: an ex dimidia pte heres ſit / ⁊ reſponderit heres ſum. hic eñ magis puto eum ad interrogatum reſpondiſſe[h].

¶ An quis ſit heres ex teſtamẽto vel ab inteſtato nõ cogitur rñdere niſi natura intẽtande actiõis hoc exigat. Bar.

¶ Illud querit: an q̃s cogat rñdere vtrũ ex teſtõ[i] heres ſit et vtrũ ſuo noĩe ei queſita ſit hereditas: an p eos quos ſuo iuri ſubiectos[k] hꝫ: vel p eũ cui heres extiterit. Sũmatim igitur ptor cognoſcere debebit: cum querat an q̃s rñdere debeat q̃ iure heres ſit: vt ſi valde intereſſe cõpererit plenius rñdere iubeat. q̃ obtinere debent non ſolũ in heredib⁹ ſed etiã in honorarijs ſucceſſoribus. Deniq̧ iulia. ſcribit eum q̃ꝫ cui eſt hereditas reſtituta debere in iure iterrogatũ rñdere an hereditas ſit ei reſtituta. ¶ Si de peculio agat[l] non optere rñdere a pr̃e vel a dño: an in ptãte habeat filiuꝫ vel ſuũ. qꝛ hoc ſolũ querit an peculiũ apð eũ cũ quo agit ẽ.

¶ Qui negat ſe dñm nõ põt vti dño illo. h. d. B. Paul.

NOn alienũ eſt eum a q̃ dãni ifecti ſtipulari velim⁹ iterrogari i iure an edes eius vel loc⁹ ſit ex quo dãnũ timeat / ⁊ p qua pte[m]: vt ſi neget ſuũ predium eſſe: nec dãni infecti caueat / aut cedere / aut ſi reſiſtẽdũ putauerit: q̃ſi dolo ṽſat⁹ tradere[n] cõpellat.

¶ Ratione dubitatiõis tenet reſponſio facta a minus legitima perſona. puta a minore ſine auctoritate tutoris. h. d. tex. cum glo. Bal. Ulpia.

DE etate quoq̧ interrogatus / interdũ reſpondere[o] debebit.

¶ Statur confeſſioni alicuius licet non vere contra ſe. hoc dicit. B.

l ¶ Si de peculio agat. nã et eo mortuo infra annũ tenet. vt. ĩ. qñ ac. de peculio eſt an. l. i. in pñ.

NOn alienũ. parte. vt. ĩ. e. qui ſeruũ. §. fi. ſed an p ſua parte cauẽdo liberat Rñ. ſic. vt. ß. cõi diui. ſi q̃s putãs. §. ſi damni.

n ¶ Tradere. ſ. poſſeſſionem manu militari: vl' ex ſcðo decreto vl' ex pmo vt actor habeat rei cuſtodiã vt. ĩ. de dã. infec. ſi finita. §. vbi.

DE etate. rñdere. puta agit titius ꝫ me q̃ro ab eo ſi mior ſit: qꝛ ſine curatore nolo ei rñdere. ſi mior ſit et rñdeat ſe maiorẽ: preiudicat ſibi etiã ſi minor eſt niſi reſtituat qð põt. vt. ĩ. de cõfeſ. l. certũ. §. penul. niſi dolo ſe fecerit: tunc non. vt. ß. de mino. l. ſi ex cã. §. nũc videndum. ⁊ in. l. minor. xxv. an. ex aſpectu. Accur.

¶ Si quis cū heres nō eſſet interrogat⁹ rñderit ex pte[a] ſe heredē eſſe: ſic cōuenieť atq; ſi ex ea parte heres eſſet. fides em̄ ei contra ſe[b] habebiť.

¶ Qui ex quadrāte heres vľ oino cū heres nō eēt rñderit ſe heredē ex aſſe: is in aſſe inſtituta[c] actione conuenitur.

¶ Pena mētiētis eſt vt ſi primo tenebatur pro parte poſt ea teneatur in ſolidum niſi iuſte errauerit. h.d.B.

¶ Si cum eſſet q̄s ex ſemiſſe heres/dixerit ſe ex quadrāte: mēdacij[d] hāc penā feret q͛ inſolidū[e] cōueniť. nō em̄ debuit mētiri/ dū ſe mioris portiōis herdē aſſeuerabat. Jnt͛dū tñ iuſta rōne pōt opinari ſe eſſe heredē ex miori parte. q̄d em̄ ſi neſcit ſibi partē accreuiſſe: vel ex incerta[f] parte fuerit iſtitutus[g]: cur ei rñſum noceat?

¶ Tacens quo ad ſui cōmodū habetur pro negāte et inſolidum cōueniť. h.d.B.

¶ Qui tacuit[h] apud pretorē in ea cā eſt vt inſtituta[i] actione inſolidū cōueniať: quaſi negauerit[k] ſe heredē eſſe. nā qui oino nō rñdit ɔtumax eſt. Cōtumacie autē penā hāc ferre debet vt iſolidū cōueniatur[l]: queādmodū ſi negaſſet[m]: q̄a pretorē contēnere[n] videtur.

¶ Nō videť rñdere q̄ ad iterrogata nō reſpōdit. h.d.bar.

¶ Q̄d aūt ait p̄tor oino non rñdiſſe: poſteriores ſic accepe runt: vt oino nō rñdiſſe videatur qui ad interrogatū nō reſpondit[o]/id eſt pro ſe poſcit.

¶ Appellatione partis dimidia cōtinetur. h.d. et eſt rō: q2 ſola dimidia eſt ps eq̄lis. bal.

¶ Si interrogatus q̄s an ex aſſe heres eſſet: rñderit ſe ex parte heredē eſſe: ſi ex dimidia eſſet nichil ei nocere pōt: que ſentētia humana[p] eſt.

¶ Obſcure reſpondere ⁊ nichil rñdere paria ſunt. h.d.b.

¶ Nichil[q] itereſt neget q̄s an taceat interrogat⁹: an obſcure[r] rñdeat/vt incertum dimittat interrogatorem.

¶ Ex cauſa iuſti erroris poteſt quis ſuam confeſſionē reuocare. h.d. Bar.

¶ Ex cā ſuccurri ei qui interrogatus rñdit[s] nō dubitam⁹. nā ⁊ ſi q̄s interrogatus an patri heres eſſet: rñderit ſe heredē eſſe: mox plato teſtō inuētus ſit exheredat⁹: equiſſimū eſt ſuccurri ei. ⁊ ita celſus ſcribit. Jd quidē ⁊ alia[t] rōne cōtingit: q͛ ea que poſtea emergunt auxilio indigent. Quid em̄ ſi occultate tabule[v] et remote poſtea prolate ſunt: cur noceat ei q̄ rñderit q̄d ī preſētiarū ei videbať? Jdē dico et ſi q̄s heredē ſe rñderit: ⁊ mox falſum vel ioffícioſuz vel irritū teſtamentū fuerit pnunciatum. non enim improbe rñderit ſed ſcriptura[x] ductus.

¶ Qui interrogatur tenetur quaſi celebraſſet contractum ſup quo iterrogat⁹ eēt. Bar.

¶ Qui iterrogatus rñderit[y]: ſic teneť q̄ſi ex ɔtractu obligatus[z] p q̄ pulſabatur dū ab aduerſario iterrogať. ſ; ſi a p̄to-

a ¶ Ex parte. aliqua certa.
b ¶ Contra ſe. non pro ſe. vt. C. de pba. l. exemplo. et in auť. de iureiurā. a mo. §. i. col. v. niſi ex ɔſequentia. vt. ff. e. ſi fili⁹. §. i. ⁊ hoc niſi peniteat. q̄d q̄nq; pōt. vt. ff. e. §. fi.
c ¶ Jnſtituta. i. inſtituenda. vt no. ỽ. eo. l. i.
d ¶ Mēdacij. eſt autē mēdaciū falſa ſignificatio vocis cū intentione fallēdi ſm Aug. — Mēdacij diffinitio.
e ¶ Jnſolidū. i. tanq̄ ſol⁹ vel tanq̄ inſolidū ſit heres.
f ¶ Ex incerta. puta ex reliquo.
g Jnſtitutus. et aliorū partes ignorat. Accur.
h ¶ Qui tacuit. dic hunc. §. intelligi trib⁹ modis. vt. ff. eo. ſi filius.
i ¶ Jnſtituta. i. inſtituenda. Azo vel per libellum non per conteſtationem.
k ¶ Negauerit. cum eſſet in aliq̄ parte. Accur.
l ¶ Conueniať. niſi ante lit ɔteſt. pro pena velit fateri. vt. ỽ. ð. noxa. l. electio. §. neq;.
m ¶ Si negaſſ;. niſi ſit fili⁹ in poteſtate teſtatoris qui poſt mortem ei⁹ abſtinuit. vt. ff. eo. ſi fili⁹. ſ; quoſdā. Sed certe idē eſt in eo: q2 ſi negat ſe heredē verū fatetur: q2 abſtinuit. ⁊ ideo nō patietur penam. hic ergo erat ſm hoc ex aliqua pte heres. nam ſi inſolidum vel in nichilum: nulla eēt pena.
n ¶ Contēnere. in primo caſu cū nō rñdet. vñ pilatus ad xp̄m. michi nō loqueris. neſcis q2 ptātē habeo ⁊c̄. ſ; ipe nō vt ɔtēneret: ſ; vt miraret pilat⁹ fecit. Jn ſcd̄o caſu q̄ñ eſt mēdax videť decipere: q̄d eſt puniendū. vt. ỽ. ð his q̄ no. iſa. l. debuit. Ac.
o ¶ Nō rñdit. hic debet eſſe quoddā grecum: cuius expoſitionē ponit ſtatim. i. pro ſe poſcit. ſ. rñſionem. nā cū querit ab eo ipſe non rñdet: ſed querit de alio quodā.
p ¶ humana eſt. appellatiōe enim partis dimidia cōtinetur. vt. ff. de verb. ſig. nomen fi. §. portionis. Azo. — Partis appellatione dimidia cōtinet.
q ¶ Nichil. iſtud nichil nō eſt p oia nichil. q̄d dic vt. ff. ad le. iul. repe. l. ſacrilegij. §. fi.
r ¶ Obſcure. puta greca lingua: vel alia extnea q̄ nō intelligať ibi. Et ſic no. q͛ ex h⁹ omēs fere doctores dicūt nō eſſe admittēdā ei⁹ reſpōſionē poſt lit. cōteſ. qui dicit ſe dubitare. ſed tu dic cōtra vt diximus. ỽ. e. l. qui interrogatur.
ſ ¶ Rñdit. ſc; ſe heredē. Azo. credēs hoc q2 filius.
t ¶ Alia. prima em̄ fuit eq̄tas. vt. ỽ. ð publi. ac. l. fi. ſcd̄a eſt. q2 q̄ de nouo ɔtingūt ⁊c̄. vt h. q̄d eſt notādū. vt. ỽ. de pcu. filius. §. fi. ⁊ l. ſe. ⁊ de trāſac. l. non eſt. ⁊ inſti. de heř. quali. ⁊ dif. §. ſciēdū. ⁊ ff. q̄ñ act. de pecu. eſt an. l. q̄ſitū. ⁊ ff. de iſti. l. habebat. in p̄n. ⁊ ỽ. qui ſatiſda. cog. ſi ab arbitro. ⁊ ỽ. de inoffi. teſta. l. mať. et ff. de here. inſti. l. fi. ⁊ de ɔdi. inde. l. ij. ⁊ ff. de penis. l. diui frēs. ⁊ ff. de q̄ſtio. l. i. §. ſi q̄s vltro. ⁊ C. de iureiur. l. fi. ⁊ C. ſi ex fal. iſtru. l. i. ij. ⁊ iij. ⁊ ff. de teſta. tute. l pr̄. ⁊ ff. de adi. le. l. iij. ⁊ ff. de excep. rei iu. ſi mater. in p̄n. ⁊ ex̄ de offi. iudi. dele. c. inſinuante.
v ¶ Tabule. i. q̄b⁹ exheredat⁹ vel ali⁹ iſtitut⁹ erat.
x ¶ Scriptura. i. pp̄ter ſcripturā.
y ¶ Qui interrogatus rñderit. peculium eſſe penes ſe dñm ſm primū. vel ſe habere in ptāte ſeruū ſm aliū ſc; quando noraliter. Sed hic caſus non eſt hic. vel dic ſe teneri michi ad decem ex mutuo.
z ¶ Obligat⁹. ſ. eius filij vel ſerui p quo ⁊c̄. vt. ỽ. eo. ſi

re fuerit iterrogatus nichil facit[a] pretoris auctoritas: ſȝ ipſius reſpōſum ſiue mēdaciū.

¶ Erronea ɔfeſſio poſt litem ɔteſ. poteſt reuocari ex cā iuſti erroris: ſec⁹ ſi fuerit in dolo. vł ſic. Lata culpa ante lit. ɔteſta. poteſt reuocari indiſtincte niſi captio actoris emergat. h. d. primo loquitur quādo quis vult reuocare poſt litē cōteſta. ſcđo qñ ante lit. cōteſta. ſcđa ibi/ celſus. h. d. B.

¶ Qui iuſto errore[b] ductus negauerit ſe heredē: venia dignus[c] eſt. Sed ⁊ ſi qs ſine dolo malo culpa[d] tñ reſpōderit: dicendū erit abſolui eū debere: niſi dolo culpa ꝓxima[e] ſit.

¶ Poteſt quis reuocare ſuā reſpōſionem re integra ſi ius aduerſarij non eſt factum deterius. h. d. Barto.

¶ Celſus ſcribit licere reſpōſi penitere: ſi nulla captio ex ei⁹ penitētia ſit actoris[f]. Qđ veriſſimū michi videtur maxime ſi qs poſtea plenius iſtructus qđ faciat inſtrīs vel epiſtolis amicoꝝ iurȝ ſui edoct⁹.

¶ Filius ex mendacio punit non ex taciturnitate. h. d. B.

Si filí⁹ qui abſtinuit ſe a paterna hereditate in iure interrogatus rñderit ſe heredē eſſe/ tenebitur. nam ita reſpondēdo ꝓ herede geſſiſſe videtur[g]: ſin autē filius qui abſtinuit ſe interrogatus tacuerit: ſuccurrēdum eſt[h] ei: quia hūc qui abſtinuit pretor nō hȝ heredis loco. Paul.

¶ Etiā ɔfeſſo non denegant exceptiones legitime. Bal.

¶ Exceptionibus que iſtitutis in iudicio ɔtra reos[i] actionibus opponuntur: etiā iſ vti poteſt qui ex ſua reſponſione conuenitur[k]. veluti pacti conuenti: rei iudicate: ⁊ ceteris.

defenſor. §. fina. et idē ſi maleficiū ſit a ſeruo cōmiſſum et ex eo noxaliter cōueniaꝛ. vel ſi vis dicas ꝓ quo ſcilȝ contractu. Sed certe immo pro condemnato nō ꝓ obligato tñ debet haberi. vt. ff. de cōfeſ. l. certum. in princi. que eſt cōtra. Solu. quo ad probationem eſt pro condēnato: non quo ad hoc vt ſnia nō detur vt diximus. ſ. ad le. aquil. l. pro inde. ⁊ ſm hoc cōfeſſus fuit ſe debere. ſed tunc nō videꝛ facere quod no. vel dic ꝙ confeſſus fuit ſe habere peculium.

a ¶ Nichil facit ſcȝ ad interrogationē ſȝ in admittenda rñſione bñ facit: alioquin cōtra. vt. ff. e. l. fi. ⁊. ſ. e. l. i. §. fi. Accur.

b ¶ Qui iuſto errore. videns primū teſtamētū in quo alius eſt inſtitutus non vltimū in quo ipſe ꝓ parte eſt inſtitutus: ⁊ ita nec fuit leuis culpa. Ac.

c ¶ Uēia dign⁹. cōtra ad rōnem: nō ad caſum. ff. de dona. l. quidam. Sol. ibi nō errabat. aľs enim donatio non valeret que ibi dicitur valere. vt. C. de dona. l. nec ignorans.

d ¶ Culpa. vtputa ſi fuit iſtitut⁹ corā tribus teſtibus: et ideo ſe heredē credebat. Sed hec videꝛ lata: cum ſit error iuris. vt colligiꝛ. C. de leg. ⁊ cōſti. l. leges ſacratiſſime. ⁊. ff. de ver. ſig. l. late. Quare dic ꝙ erat teſtis vnus ſeruus ⁊ erat teſtm̄ nuncupatiuū: vel pupillus cū credebaꝛ adultus vel liber. et ſm hoc dixit ſe heredē: et ſic mutat caſum. vel dic negauit. vt ⁊. ſ. qꝛ putauit teſtatorē furioſum.

e ¶ Proxima ſit. vt qꝛ fuit lata ⁊ fatua. credidit enim forte ſe recte inſtitutum ab eo qui furore detinebatur ſm Azo.

f ¶ Actoris. vt ar. ff. de euic. l. fundum cuius. §. fina. et da exemplū ꝙ nulla ſit captio actoris: veluti ſi a poſſeſſore nondū ſit vſucapio impleta. vt. ſ. de dolo. l. pe. Itē ſi prius dixit ſe non eſſe heredē: nunc aūt ſe heredē dicit. ſic ergo non eſt actoris captio. i. damnū tūc quādocūqȝ penitet: vt h. Si vero eſt captio tūc ante lit. ɔteſta. penitet indiſtincte: vt h. ⁊. ſ. de rei vē. l. is qui. ⁊. l. nā ſi. ⁊. l. ſin autē. ⁊. ſ. de noua. electio. §. neqȝ. poſt litem autē nō vt eiſdē legibus. Sed ⁊ ante litem nō licet penitere: vt qñ a certa pſona propoſuerat penitere. vt predicta. l. ſin autē. vel qñ alius cōpleuit vſucapionē. vt. ſ. de dolo. l. pe. Itē poſt lit. ɔteſ. nō niſi iuſtus interuenerit error. vt ſ. pri. §. vel niſi actoris ſcia. vt. ff. de ac. emp. l. i. in fi. ⁊. ſ. de pet. he. q̄ ſe liti. vbi ēt poſt l. t. cōte. penitet. Sed nōne qui vult penitere poſt litē ɔteſta. ꝓbabit ſe erraſſe: vtiqȝ

Interrogat⁹ an ⁊ qñ poſſit penitere.

ſm Jo. puta rñdit aliqđ et ita ex ꝓbat per inſtrīa vel ꝑ teſtes ꝙ res aliter ſe habet/ vt h ſubijcit: ſed ante nō ꝓpt verbū maxime. Sed nōne ſemꝑ ignoraſſe vel erraſſe pſumitur. vt. C. qui mili. nō poſ. ſuꝑ ſeruis. in pn. Rñ. h non. qꝛ ſua ꝓpria cōfeſſio: ⁊ ſic ſuum factū ɔtra eū facit et cōtra eum pſumitur. vt. ſ. e. l. i. §. i. ibi autē factū ſui recte poterat ignoraſſe qui militiā acquirebat. Sed hoc ꝓbato ſi actor replicet: tu ſciebas aliť q̄ reſpondens: ⁊ ideo iuuari nō debes. Rñ. hoc probabit ipſe cum penitēs probauit ſe erraſſe. Accur.

g ¶ Si fili⁹. geſſiſſe videꝛ. Sed quomō qui ſemel abſtinuit: erit ammodo heres. vt. C. đ repu. heredi. l. ſicut. q̄ eſt cōtra. Sol. hic nō eſt heres ſed habetur pro herede in ſui preiudiciū quo ad interrogantē: non quo ad alios. vt. ff. e. l. fi. que eſt ſimiliter contra.

h ¶ Succurrendum eſt. primo qꝛ non debuit hic filius qui abſtinuerat ex delicto obligari hereditati. ſecus ſi nō abſtinuerit: licet nō adierit. nam tunc ſecus. vt. ff. de acqui. here. ſi ſeruum qs. in fi. hic autē delictum eſt. ſ. contumacia ſi taceat: ⁊ non reſpondeat per contumaciā. vt. ſ. eo. de etate. §. qui tacuit. Eſt et alia ratio: quia pro eo habetur ac ſi negaret: vt. d. §. qui tacuit. ſed tunc veritatem fatereꝛ quo ad cōmodū: quia abſtinuit vt ſtatim ſubijcit. quia ⁊c. non ergo patitur penam. ſi autem eſt ex aliqua parte heres is qui eſt interrogatus ⁊ tacuit: tenetur in ſolidum: vt. d. §. qui tacuit. vel dic ſpeciale in filio: quia cū pretoris beneficio ſit exempt⁹ ſemel. vt inſti. de heredi. quali. ⁊ dif. §. ſui. noluit pretor iterū eū aſtrigere. et hoc eſt qđ ſubijcit qꝛ ⁊c. qđ autē dꝛ. ſ. de etate. §. q̄ tacuit: qñ negauit ⁊c. ſubaudi ſe heredē cum eſſet pro parte ſaltē heres vt dixi. Si vero heres non ſit ⁊ dicit ſe nō eſſe: nō patitur penā: ſecus ſi taceat ſm Azo. et ſic duobus modis intelligiꝛ. §. qui tacuit. Uel tertio ibi tacens heres eſſe poterat/ ſed non adiuerat. hic nō poterat qꝛ repudiauerat. et ſic ſunt tres ſolutiones et tres intellectus dicti. §. qui tacuit.

i ¶ Contra reos. ſcilȝ veros heredes.

k ¶ Conuenitur. et eſt ratio: quia cū interrogans habeat interrogatū loco heredis pro ſe: ergo ⁊ cōtra ſe debet habere ne ſibijpſi ſit ɔtrarius ⁊ ſic repellaꝛ. vt. ff. qñ ap. ſit. l. ij. Et ſic nota ꝙ confeſſio mea etiam michi prodeſt hic per quandam conſequentiam.

Confeſſio ꝓpa qñqȝ ſibijpi ꝓdeſt.

¶ Confeſſionibus eſt ſtandũ
quibus ius vel natura nõ re-
pugnat. h. d. B. Idem.

Confeſſionibus falſis
reſpondẽtes[a] ita obli-
gantur ſi eius nomine de quo
quis interrogatus ſit: cum ali
quo ſit actio. Quia que cum
alio actio eſſet ſi dñs eſſet in
noſmetipſos ꝯfeſſione noſtra
cõferimus[b]. ¶ Et ſi eũ qui in
poteſtate pr̃is eſſet rñdiſſem
filium eſſe meũ: ita me obliga
ri ſi etas ei[9] pateretur/ vt fili[9]
meus eſſe poſſit: qꝛ falſe con-
feſſiones naturalibus cõueni
re[c] debẽt: propter que fiat vt
patriſfa. noie rñdẽdo[d] nõ obli
ger. ¶ Eum qui[e] patrẽfami.
ſuum interrogatus eſſe reſpõ
derit ſeruum; non teneri no-
xali actione. ac nec ſi bona fi-
de liber homo michi ſeruiat.
mecum noxali iudicio agi po
teſt[f]: et ſi actũ fuerit: manebit
itegra actio cũ ipo q̃ admiſit.

Labeo.

Si is cuius no-
mine noxale iudiciũ ac
ceptum eſt manẽte iudicio li-
ber iudicat[9] eſt: reus abſolui
debet[g]. nec quicꝙ̃ interroga
tio i iure facta proderit: quia
eius pſone cuius noie qs cũ
alio actionẽ habet obligatio-
nẽ trãſferre[h] põt[i] in eũ qui in
iure ſuum eſſe ꝯfitetur: velut
alienũ ſeruũ ſuũ eſſe cõfiten-
do. Liberi autẽ hois noie qꝛ
cũ alio actio non eſt: nec p in-
terrogationẽ quidẽ aut cõfeſ
ſionẽ trãſferri poterit. quo ca
ſu eueniet vt nõ recte hois li-
beri noie actũ ſit cum eo q̃ cõ
feſſus[k] ẽ. In totũ aũt ꝯfeſſio
nes ita rate ſunt: ſi id quod in
ꝯfeſſione veniet: ius[l] ꝛ natura
recipere poteſt.

Pompo.

Si ante aditã heredita
tẽ ſeruũ hereditarium
meum eſſe rñdeam/ teneor: qꝛ
dñi loco habetur herẽditas[m].
¶ Mortuo ſeruo quẽ quis in
iure interrogatus ſuũ eſſe cõ
feſſus[n] ſit: non tenetur is qui
reſpõdit. queadmodũ ſi pro-
prius eius fuiſſet: poſt mortẽ
eius non teneretur[o].

¶ Nota. ꝙ ſicut quando fit
tranſlatio de vno tempore ad
aliud requirũtur extrema ha
bilia. vt. l. ſcire. ſ. ex qui. cau.
ma. ita quãdo de perſona ad
perſonaꝫ. quod no. de quo in
l. ſi is qui pro emptore. de vſu
capio. Barto.

Vlpia.

Si ſeruus ab hoſtibus
captus ſit de quo quis
in iure interrogat[9] rñderit in
ſua ptãte eſſe: ꝙ̃uis iura poſt
liminij poſſint iterũ reficere[p]
nos: attamẽ nõ puto locũ eſſe
noxali actioni[q]: quia nõ eſt in
noſtra ptãte. Quãꝙ̃ aũt pla
cet etiã eũ teneri q̃ alienũ ſer
uum ſuũ eſſe ꝯfeſſus eſſet: at-
tamẽ rectiſſime placuit eum
demum teneri qui ſuum po-
tuit habere. Ceterũ ſi domi-
nium[r] querere non potuit: nõ
teneri.

Idem.

Si ſeruus[s] non ſit vni[9]
ſed plurium: et omnes
mentiti ſunt eum in ſua pote
ſtate non eſſe[t]/ vel quidam ex
illis: aut dolo fecerũt quomi-
nus ſit in poteſtate: vnuſquiſ
ꝙ̃ illoꝝ tenebitur inſolidum[v]
quemadmodum tenerẽtur ſi
haberent[x] i poteſtate[y]. Is ve
ro qui nichil dolo fecerit quo
minus i poteſtate haberet vł
nõ negauit: non tenebitur.

¶ Si ille qui alium vt princi-
palem defendit non eſt ſoluẽ
do: in alium actio reſtituitur.
h. d. Vel ſic. Sentẽtia lata cõ
tra vnum ex ſua confeſſione
non liberat verum dominum.
h. d. Barto.

Iulianus.

Qui ex pte dimidia he-
res erat/ cũ vel[z] abſen-
tem coheredem ſuum defen-
dere vult: vt ſatiſdatiõis[a] on[9]
euitare poſſit/ reſpõderit ſe ſo
lum heredẽ eſſe: ꝛ ꝯdẽnatus
eſt. querebat actor cũ ipe ſol-
uẽdo nõ eſſet: an reſciſſo[b] ſu-
periore iudicio in eũ q̃ reuera

a ¶ Confeſſioni
bus. rñden
tes. puta ſuũ a-
lienũ ſuũ eſſe. vt
ſ. e. qui ſeruũ. Ac
b ¶ Conferim[9].
alius tñ remanet
obligat[9] niſi ſol-
uat: ꝛ tunc etiã di-
ſtinguit vt. ſ. eo. q̃
ſeruum. Accur.
c ¶ Conuenire.
vt ꝛ. ſ. ad le. aq̃l.
inde nerati[9]. §. ſi.
ꝛ. l. ſeq. ꝛ. ſ. l. pxi.
in fine.
d ¶ Rñdendo. ſ.
eſſe filiũ meũ qui
ſui iuris eſt.
e ¶ Eũ qui pa-
trẽ. i. eũ q̃ vere li-
ber erat: ꝛ vt liber
ſtabat. Accur.
f ¶ Agi põt. vt ꝛ
ſ. de noxali. l. pe.
in pn̄. ꝛ. l. noxali.
ꝛ. ſ. l. proxi. Ac.
g ¶ Si is. debet.
vt ꝛ. ſ. d no
xali. l. penul.
h ¶ Trãſferre.
ĩpropꝛie ponitur
trãſferre: nec eñi
per ꝯfeſſionẽ libe
rat q̃ tenebat niſi
ſoluat. vt. ſ. e. qui
ſeruũ. ponitur er
go p cõferre. ꝛ ſic
ponitur. ſ. l. pxi.
in pn̄. ꝛ. ſ. de offi.
ei[9] cui mã. l. i. §. ſi.
i ¶ Poteſt. ſ. in-
terrogans.
k ¶ Qui ꝯfeſſus
eſt. vt. ſ. l. proxi.
in princi.
l ¶ Ius. ius po
nit ꝑpter liberuꝫ
hoiem. natura p-
pter eũ qui nõ po
teſt eẽ fili[9] ꝑpter
etatẽ: vt hic. ꝛ. ſ.
l. proxi.
m ¶ Si ante. hẽr
ditas. vt in
l. i. d ſtip. ſer. i pn̄.
n ¶ Confeſſus.
noxali cõuẽtus.
o ¶ Nõ teneret.
vt ꝛ ar. ſ. eo. ſi ſer-
uus ab. in pn̄. ſ.
rñ. ꝛ. §. i. ꝛ. ſ. d no
xa. electio. §. ſi is
quẽ ꝛ. l. pe. §. i. ac.

ȝ Su[9]. poſ-
ſit reficere.
al's efficere, ꝛ al's
reficere.
q ¶ Noxali actiõ
ni. nã tibi cui ſu[9]
damnũ dedit nõ
eſt actio cũ hoſti-
bus vł cõmerciũ.
nec cũ alio: quare
cõfitens nõ tenet
Sed arg. ꝯtra. ſ.
fami. her. l. itẽ la-
beo. §. ſi. ꝛ. l. ſeq.
r ¶ Dominium.
vt iudeus mancĩ
pium chꝛiſtianũ.
Vel ſi res fuerit
vẽdita: ne tibi cõ-
fitenti alienare-
tur. Accur.
s ¶ Si ſeruus.
ſunt. ſ. dicẽ-
tes.
t ¶ Non eſſe. cũ
ſit. Accur.
v ¶ Inſolidũ. i.
detracta noxe de
ditione. vt. ſ. de
noxali. ſi pluriũ.
x ¶ Si haberẽt.
ſubaudi ꝛ nega-
rent. vel verius
nil ſubaudi: ſꝫ ta
men cũ haberent
in poteſtate et nõ
negarent tenẽtur
quilibet cum no-
xe deditione: niſi
poſt litem conteſ.
vt. ſ. de noxali. ſi
ſeruus. Accur.
y ¶ In poteſta-
te. nec habet. azo
z ¶ Qui ex parte
vel. p etiaꝫ
q. d. non tm̃ ſe.
a ¶ Satiſdatio-
nis. ſ. iudicatum
ſolui. qđ eſt etiaꝫ
ſm ius vetus ſi
agatur in perſo-
nam.
b ¶ Reſciſſo. p i
integrũ reſtituti-
onẽ: vt dicũt qui-
dã. Sed hoc qua
liter. non en m li-
berat ali[9] ꝑpter
hmõi reſpõſionẽ
vt. ſ. eo. qui ſeruũ
licet quandoꝙ̃ li
beretur facta ſo-
lutiõe vt ibi dicit

niſi hoc ageret animo nouandi. vt. ī. de ſolu. l. ſolutionē et tūc nō dat reſtitutio. Dic ergo reſciſſo de facto. q2 ex eo agi nō pōt ppter inopiā: et ideo ita reputat a iure ac ſi nulla detur actio. vt. ſ. de dolo. l. nā. Uel dic reſciſſo ppter pactū de nō petēdo factū cōdēnato. Accur.

heres erat actio dari deberet. proculus rñ. reſciſſo iudicio poſſe agi: idq; verū eſt.

¶ Quādo non tenet iudiciū cōtumax in nō reſpōdēdo nō pōt haberi p cōfeſſo. h. d. vel breuius. Inter quos non valet iudiciū nec ꝯfeſſio. Bar.

Si filius cum Papi. patre ſuo ageret taceat interrogatus[a]: oīa perinde obſeruanda erunt / acſi non eſſet interrogatus.

¶ Si ex variatione pſone cōuenti nō variat cā / vnu⁹ cōfeſſio ꝛ ſolutio liberat vtrūq; debitorē: ſecus ſi variatiōe pſone cōtingit variatio cauſe niſi vel debitoris noīe factū fuerit. h. d. ponit duo dicta que videtur cōtraria ꝛ ſoluit cū magna ſubtilitate. Bar. Paul⁹

Qui ſeruū alienū rñderit ſuum eſſe: ſi noxali iudicio conuentus[b] ſit dñm liberat. aliter atq; ſi quis cōfeſſus ſit ſe occidiſſe ſeruū quē alius occidit: vel ſi q̄s rñderit ſe heredē. nā his duobus caſib⁹ nō liberat q̄ fecit vel qui heres eſt. nec hec inter ſe cōtraria ſunt. nā ſupiori caſu ex pſona ſerui duo nō tenentur[c] ſicut in ſeruo cōi[d] dicim⁹: vbi altero cōuento alter quoq; liberat. at is qui confitet ſe occidiſſe vel vulneraſſe ſuo nomine tenet. nec dz impunitū eſſe delictū eius[e] q̄ fecit ppt eū qui rñderit. niſi quaſi defenſor[f] eius qui admiſit vl heredis[g] litē ſubijt hoc gñe[h]. tūc eñ in factū exceptiōe data ſummouēdus eſt actor: q2 ille negocioꝝ geſtoꝝ vel mandati actione recepturus eſt qđ preſtiterit. Idē eſt in eo q̄ mandato heredis ſe hrdē ee rñderit: vel cū alr eū dfendere vellet. ¶ In iure interrogat⁹[i] an fundū poſſideat: q̄ro an rñdere cogendus ſit ꝛ q̄ta ex parte[k] fundū poſſideat. Iabo. ſcribit poſſeſſorem fundi cogi debere rñdere quota ex parte fundum poſſideat: vt ſi minore ex parte poſſidere ſe dicat: in aliā partē que nō defenderetur in poſſeſſionē actor mittatur[l]. Idez eſt ꝛ ſi dāni īfecti caueamus[m]. nā ꝛ hic reſpondere dz quota ex parte eius ſit predium: vt ad eā partē ſtipulationē accommodemus. Pena aūt non repromittētis hec eſt: vt ī poſſeſſionē eamus: ꝛ ideo ptinet ſcire an poſſideat. Vlpian⁹.

Vbicūq; iudicē eq̄tas mouerit: eque oportere fieri interrogationem dubium[n] non eſt.

¶ Confeſſio pīudicat quo ad pſonā interrogantis nō quo ad alios. h. d. vel ſic. Reſponſio facta in iudicio non pīudicat reſpondenti: niſi reſpectu interrogātis. h. d. Bar. Sce.

Procuratore ceſaris[o] ob debitum fiſcale interrogante[p]: vnus ex filijs qui nec bonorum poſſeſſionē acceperat[q]: nec heres erat / rñdit ſe heredē[r] eſſe: an quaſi

Si filius. iterrogat⁹. quia non eſt iudicium inter eos. vt. ſ. e. ſi ſine. §. ſed ſi ſeruus. Accur.

Qui ſeruum. conuēt⁹. cōdēnatus et exactus: alioquin cōtra. vt. ſ. e. qui ex parte. et. l. ſi quis iterrogatus. ꝛ. l. ꝯfeſſionibus. l fi.

c ¶ Non tenet. ſcilicet ſoluere in ſolidum: licet ſint obligati inſolidū

d ¶ Communi. qui alū maleficiū committit. vt. ī. titu. ij. l. vt tantum. §. item ſi ſeruus

e ¶ Delictū ei⁹ vt et. ſ. ad. l. aq̄l. ita vul. circa mediū. ſed de eo qui ſe heredem confitetur non reddit rationē diuerſitatis. Dic ergo q heres ſuo nomie tm̄ tenet: nec ei ē cui⁹ noīe teneat at dñs noīe ſui tenet: ſz nōne exceptionē hz vt heres is q̄ cōfitet. vt ſ. eo. ſi filius. l fi. Rñ. ex pſona actoris nō ſua tenetur. vel hrs nō hz exceptionē. Sed op. nōne duo rei debendi obligantur ſuo noīe: ꝛ tenet q̄ſq; inſolidū ꝛ tm̄ vno ſoluēte liberat ali⁹. ſz certe ibi vterq; ex eadē cā vr teneri. vt ī. de duob⁹ reis. l. iij. §. fi. Itē nonne debet vnus liberari altero electo. vt. ſ. de noxa. l. electio. in pn. Rñ. hic neuter iſtoꝝ hz ab altero cām. Item nonne re pſecuta dz repelli. vt. ſ. de eo p quē fac. erit. l. i. §. ſi plures. Rñ. iſti ex duab⁹ cauſis ſe nō cōtingētibus cōueniunt: illi ex vna. Itē nōne verus hrs dz repellere creditorē exceptiōe ſoluēte iſto q̄ bona fide ſe credebat heredē. vt. ſ. de peti. he. ſi q̄d poſſeſſor. Rñ. imo mala fi. volens decipere actorem.

f ¶ Defenſor. ſine mandato.

g ¶ Heredis. ſ. eius qui deliquit.

h ¶ Hoc genere. i. hoc modo. ſ. per confeſſionem.

i ¶ In iure interrogatus. ante litē conteſtatam. vt no. ſ. de rei vēdi. l. qui petitorio

k ¶ Quota ex pte. et an poſſideat: vt hic queſierat. ꝛ dr. ſ. de rei ven. l. q̄ petitorio. in pn. Sz ſ in eo. titu. l. in ſpeciali. ſolu. ibi de dñio an ſit ſuū nō cogitur dicere: ſed de poſſeſſione ſic: vt hic dicitur.

l ¶ Mittat. vt ī. ex q̄. cau. i poſſeſ. ea. l. fulcini⁹. §. celſus aūt.

m ¶ Caueam⁹. i. caueri poſtulemus.

Vbicūq;. dubiū. vt ſi bononieſis petat lectū ꝛ neſciat cui locauit ex ſcholaribus. azo. vel ſicut fit bononie in pceptis. nam queritur a debitore an debeat vt ſic fiat ei preceptum. vt. ſ. de iudi. ſi debitori. Accur.

Procuratore ceſaris. q̄ erat iudex.

p ¶ Interrogāte. ſcilicet aduerſarium: an ſit heres debitoris fiſci vt ſic perſonali actione poſſit eum poſtea conuenire Accurſius.

q ¶ Acceperat. vnde liberi. et ſic de iure pretorio non eſt heres nec de iure ciuili. erat enim emancipatus. Item non erat inſtitutus: quia tunc nuda voluntate poſſet eſſe heres.

r ¶ Heredem. ergo mentitus eſt: cū eſſet emācipatus vt dixi. et ex delicto non debet applicari hereditati. vt. ī. de acqui. here. l. ſi ſeruum. in. fi. Azo.

interrogatoria[a] creditoribus ceteris teneatur. Rñ. ab his qui in iure non interrogaſſent eum ex reſponſo ſuo conueniri non poſſe[b].

¶ De quib⁹ rebus ad eũdem iudicẽ eatur. Ti. ij.

¶ In cauſis cõnexis plures licet diuerſi fori coguntᷣ apud eũdẽ iudicẽ litigare. h. d. bar.

Põpont⁹. Si inter plures fa. her. agatᷣ[c]: ⁊ inter eoſdez[d] cõi diui. iudicio aut finiũ regundoꝝ[e] eundẽ iudicẽ[f] ſumendũ: ꝑterea[g] quo facili⁹ coire coheredes vel ſocij poſſint in eundẽ locũ oim preſentia[h] fieri poteſt[i]. Papinia. Cum ex pluribꝰ tutoribus vnus ꝙ ceteri nõ ſunt idonei ꝯuenitᷣ: poſtulãte eo ad eundẽ iudicẽ mittuntᷣ[k].

et hoc reſcriptis principum continetur.

¶ De ſeruo corrupto. Titu. iij.

Vlpianus. Ait pretor Qui ſeruũ ſeruãve alienũ alienã ve recepiſſe[l] ꝑſuaſiſſe ve quid ei dicetᷣ dolo malo: quo eum eam ve deteriorem faceret: in eum quanti ea res erit in duplum[m] iudicium dabo.

¶ No. ꝙ dictio illa alienũ nõ verificatur in ꝑſona eius qui eſt bone fidei poſſeſſor: ſed requiritur ꝙ habeat verũ dominium: vt hic patet referendo iſtũ §. ad verba edicti. Bar.

¶ Qui bona fide ſeruũ emit hoc edicto non tenebitur[n]: quia nec ipſe poterit ſui corrupti agere: quia nichil eius intereſt[o] ſeruum non corrum-

a ¶ Interrogatoria. i. actiõe perſonali que quodãmodo ex interrogatione nata videtᷣ in iſtũ. vt. ff. de etate. § ꝗ interrogatus. vere tamen nata eſt ex contractu vel negocio habito a defuncto. Accurſius.
b ¶ Non poſſe. et ſi dicas ab alijs qui ſcilz non interfuerũt interrogationib⁹ planũ eſt: ſed quo ad iſtos eſt ꝓ herede ꝗ interrogauerũt. vt ff. eo. ſi filius. que eſt contra. Et ſic nota hic cõfeſſionẽ abſente aduerſario factã nõ valere. vt. j. de cõfeſ. l. certũ. § ſi quis. Itẽ nec extra ius vt. ff. e. l. i. vel dic ſcdo ꝙ etiaz quo ad interrogãtes nõ eſt ꝓ herede: ⁊ loquitur de emãcipato: ſed illa ſi filius de eo qui eſt in poteſtate. Sed videtᷣ ꝙ etiã ſolo conſenſu ꝗ pater ex verbis cõfeſſionis heres efficiatur. vt. j. de acq̃rẽ. here. l. eũ ꝗ eſt cõtra dictã ꝓxi. ſolutionẽ. Sed certe ⁊ ibi dixit ꝺ his qui in ptãte ſunt qui nuda voluntate fiũt heredes de iure ciuili etiã poſt repudiationẽ infra triẽnium. vt C. de repu. here. l. fi. Sed filius emãcipatus heres eſſe non poteſt vel per pretorẽ: vel per ſuam cõfeſſionẽ: ſed tñ eſt loco heredis ſi petat bonoꝝ poſſeſſionẽ. vt. j. de bono. poſſeſ. l. iij. § fi. ⁊ l. iiij. ⁊ v. hic autem bonoꝝ poſſeſ. non petijt: ideoq; ſua cõfeſſio nõ valuit ei. Vel dic tertio ꝙ hic filius in ptãte iam abſtinuerat: vnde rñdendo ſe heredẽ ſibi ꝑiudicat quantũ ad aduerſariũ non ꝗ̃tũ ad alios. Si aũt nõ abſtinuiſſet ꝑiudicaret ſibi quantũ ad oẽs: nõ ex vi ꝯfeſſionis ſed aditionis ⁊ quaſi ꝯtractus. Ac.

Cõfeſſio aduerſario abſẽte facta nõ valz.

¶ De quibus rebus ad eundem iudicem eatur. Quia actio fa. her. ⁊ cõi diui. ⁊ finiũ regundoꝝ de quibus dictum eſt ſunt coram vno iudice licet a pluribus ꝓponende: ideo hunc titu. cõpetenter ponit. Accur.

c Si inter. agatᷣ. ſ. ab vno porrecto libello cõtra reliquos coram diuerſis iudicibus.
d ¶ Inter eoſdẽ cõi diui. ſ. ab alio porrecto libello ꝓ eiſdẽ rebus. et ſic aliũ fa. her. aliũ cõi diui. agere voluit: vel veri⁹ ponitᷣ et ꝓ aut. vt. C. de ver. ſig. l. pe. Itẽ illud pronomen eoſdẽ: denotat idẽtitatem ꝑſonarum que agunt apud diuerſos iudices cõi diui. non autem repetit eos qui agunt fami. her. Azo.
e ¶ Finiũ regundoꝝ. ſi agatᷣ corã diuerſis iudicibus.
f ¶ Eũdẽ iudicẽ. hoc euenit trib⁹ rõnibus. ꝑ̃ma rõne cõiunctiõis cãe qꝛ ꝯſortes ⁊ cõiuncti ſunt: vt h. ⁊ C. de iudi. l. nulli. Scda rõne recõuentionis. nã cũ ꝗlibet eſt actor ⁊ re⁹: ergo ꝗlibet agit ⁊ recõuenitᷣ. apud eundẽ ergo iudicẽ hoc fiat: vt h. ⁊ C. de ſen. l. cũ pap. ⁊ i autᷣ. ⁊ cõſequẽter. ⁊ ff. de iudi. l. ꝗ nõ cogitᷣ. Tertia rõne abſurditatis euitãde. nã poſſet eẽ ꝙ vn⁹ aliᷣ adiudicaret ꝙ̃ alius: vel aliᷣ de ꝑſonalib⁹ ꝑ̃ſtationib⁹: vel aliᷣ fines deſignaret: vt h. ⁊ ar. j. de lib. cau. l. cognitio. § ſi plꝛes. ⁊ l. ſi partẽ. ⁊ l. ſi vſufru. § ſi maᷣ.
g ¶ Preſes. inuit rõne ꝑſone: nũc innuit rõne loci.
h ¶ Preſentia. i. apud eundẽ iudicem: vt ꝑ̃dixit.
i ¶ Pot. i. dz. ſic j. an ꝑ aliũ cã appel. l. i. i fi. Et hoc fit vno vel ꝗbuſdã de coheredib⁹ vel de ꝯſortib⁹ poſtulantibus. Ac.
k Cum ex pluribus. mittũtur. vt ſciatᷣ in quãtũ ſunt locupletes: vt reddãt rõnez oẽs ſimul. vt. ff. de edẽdo. ſi quis. § i. Accur.

¶ De ſuo corrupto. Dictũ eſt. ff. ad le. aq̃l. de damno dato in rebus nr̃is inanimatꝭ: ⁊ in corpe nr̃oꝝ ſeruoꝝ: nunc de dãno dato in animis eorum et ita factis vicioſis. Accur.

l Ait pretor. recepiſſe. latenter. ſ. et dolo malo: ſciẽs ipm recedere a dño cũ rebus. vt. j. e. doli. Azo. ⁊ j. pri. § quod autem.
m ¶ In duplum. vt ſimplũ ſit pena. vt. j. eo. vt tantũ. § in hac. Accurſius.
n ¶ Non tenebitᷣ. i. nõ ꝯtinebitur vt poſſit agere: ⁊ hoc ſubijcit: qꝛ ⁊c̃. et ſic plana. vel dic non tenebitᷣ. ſ. ſi cum ipſe corrupit eum dolo malo in necẽ alterius non fecit aliquid cũ ſe putaret dñm. ar. ff. de peti. he. ſi ꝗd poſſeſſor. § fi. ſed qꝺ ſubijcit: quia nec ipſe ⁊c̃. erit mala ratio qꝛ extraneus cõuenitᷣ ſi corrumpat: nõ tñ agit. ſed ſic eã defendes: qꝛ nec põt agere. ſ. inſolidum vt dñs agit. tñ rõne operarũ ⁊ damni dati non rõne proprietatis ſicut vſufru. vt. j. e. ſi quis. § i. ceterũ ſi ageret ſerui corrupti rõne proprietatis teneretur ſerui corrupti: ſicut in duobus dñis euenit. vt. j. eo. ſi quis ſeruum. Sed quid ſi ſeruus bona fide ſeruiẽs tibi aliũ corruperit: noxaliter teneberis. vt. ff. de noxa. non ſolũ. ⁊ j. e. l. doli. § ſi ſeruus. Dixi bone fidei poſſeſſorẽ corrumpentẽ non teneri: ſec⁹ tamẽ ſi bo. fi. poſ. vel ei⁹ ſeruus damnũ dederit in ſeruo bo. fi. poſſeſſo. vñ aquilia locũ habetᷣ. nã tũc quia in. l. aquilia etiam culpa venit tenebitur etiam bo. fi. poſ. vt ff. ad le. aq̃l. ſi eo. ⁊ l. ſcientiã. § ij. ⁊ ff. de rei ven. l. nõ ſolum. ⁊ in ſumma de ſeruo corrupto.
o ¶ Intereſt. ratione proprietatis. Accur.

pi. Et ſane ſi quis hoc admiſerit[a]: eueniet vt duob[9] actio ſerui corrupti competat[b]/ qđ eſt abſurdum[c]. ſed nec eũ cui bona fide homo liber ſeruit: hanc actionem poſſe exercere opinamur. ¶ Qđ autẽ pretor ait recepiſſe: ita accipim[9]: ſi ſuſceperit ſeruum alienum ad ſe. et eſt ꝓprie recipere refugium abſcondẽdi cauſa ſeruo p̄ſtare: vel ĩ ſuo agro vl' in aliẽo loco edificio ve. ¶ Perſuadere autem eſt plus ꝙ cõpelli: atq cogi ſibi ꝑere. Sed perſuadere grece etiam bonum conſilium quis dando poteſt ſuadere: et malum[d] ꝛ ideo pretor adiecit dolo malo: quo eum deteriorem faceret. Neq eni deliquit niſi qui tale aliquid ſeruo perſuadet ex quo eũ faciat deteriorem[e]. Qui igitur ſeruum ſollicitat ad aliquid vel faciendũ vel cogitandum improbe: is videtur hoc edicto notari. ¶ Sed vtrum ita demum tenetur ſi bone frugi ſeruũ pepulit ad delinquendum: an vero ꝛ ſi malum hortatus eſt: vl' malo ſeruo monſtrauit quẽadmodum faceret. Et eſt verius ꝛ ſi malo mõſtrauit quẽadmodũ deliqueret teneri eũ. Immo ꝛ ſi erat ſeruus oĩno fugiturus vel furtũ facturus[f]: hic vero laudator huius propoſiti extitit/ tenetur. Nõ eni oportet laudando augeri maliciã. Siue ergo bonũ ſeruum fecerit malũ: ſiue malũ fecerit deteriorem: corrupiſſe videbit. ¶ Is quoq deteriorẽ facit qui ſeruo ꝑſuadet vt iniuriam faceret: vel furtũ/ vl' fugeret: vel vt alienum ſeruũ ſollicitaret: vel vt peculiũ intricaret/ aut amator[g] exiſteret vel erroꝛ[h] vel malis artibus eſſet deditus: vel in ſpectaculis nimius: vel ſedicioſus: vel ſi actori ſuaſit ꝟbis vl' precio vt rõnes dominicas ĩtercideret/ vel adulteraret[i]: vl' etiam vt rationes ſibi cõmiſſas turbaret[k]. Paulus.

Vel furioſum vel cõtumacem[l] fecerit: qve vt ſtuprũ ꝑpetraret[m] pateretur ve[n] ꝑſuadet. Ulpian[9].

Dolo malo adiecto calliditatẽ notat p̄tor ei[9] qui ꝑſuadet. Ceterũ ſi qs ſine dolo malo deteriorem fecerit non notat. ꝛ ſi luſus[o] grã fecerit non tenet. vnde queritur ſi qs ſeruo alieno ſuaſerit in tectũ aſcẽdere/ vel in puteũ deſcendere: ꝛ ille parens aſcenderit vel deſcẽderit ꝛ ceciderit: cruſq vl' aliquid aliud fregerit vel perierit: an teneatur. Et ſiquidẽ ſine dolo malo fecerit: non tenetur[p]. ſi dolo malo/ tenebitur. Paul.

Sed cõmodius eſt vtili lege aqlia eum teneri[q].

¶ No. iſtud principiũ ꝙ iſtud verbum dolo malo poſt duo verba poſitũ refert ad vtrũq. Qđ valet ad ſtatutũ quod dicit ſi quis ſic fecerit/ et ſic. et poſtea ſubiectitur de nocte ꝙ iſtud verbũ de nocte refertur ad vtrũq. Bar. Ulpia.

Doli verbum etiam ad eum qui recipit referẽdum eſt: vt nõ ali[9] teneat niſi qui dolo malo recepit. Ceterũ ſi quis vt oĩno cuſtodiret recepit: vel humanitate vel miſericordia ductus vel alia ꝓbata atq iuſta ratione: nõ tenebitur. ¶ Si quis dolo malo perſuaſerit qđ ſeruo quẽ liberũ putabat: michi videt teneri eũ oportere[r]. magis eni deliquit qui liberũ putat corrũpere: ꝛ ideo ſi ſeruus fuerit

a ¶ Admiſerit. vt bone fidei poſſeſ. agat ſerui corrupti inſolidũ ratione proprietatis cum non ſit dñs.
b ¶ Competat. reſpectu proprietatis inſolidum. Ac.
c ¶ Abſurdum. in h[9] caſu. al's nõ duo enim ſocij cõtra tertium habent. vt. ff. eo ſi qs Item duo domini non ſocij ratione cõmunis ſerui. vt argu. eiuſdẽ. l. ſi quis. Azo.

d ¶ Et malum. facit. ff. de regu. iuris. l. cõſilij. Azo.

e ¶ Faciat deteriorem. niſi in caſu. vt. C. de fur. ſi quis perſuaſerit que eſt cõtra. Solu. ibi ſpeciale vt ibi dicitur. Alij dicũt hoc corrigi ꝑ hoc quod ibi dicitur: quod eſt falſum.
f ¶ Furtum facturus. facit. ff. de fur. l. qui ſeruo. ꝛ ff. de iniur. non ſolum § proculus. et inſtitu. mãda. § tua gratia. Sꝫ cõtra. ff. de verbo. ſignifi. l. ſepe § ĩ na. Solu. cum ex perior ex delicto qđ ei ſuaſit alius et poſtea propter conſilium perpetratum eſt: adhibet diſtictio vtrũ delinquens erat al's facturus vel non. Sed hic ex perior ex delicto hoc ipſo ꝙ delinquẽs credidit ſuo cõſilio fieri vitioſum vel de malo peiorem non attẽto delicto poſtea ſecuto ĩ perſona: licet ſi patiar ĩ rebus damnũ poſt ea propter proximum precedens conſiliũ: per conſequẽtiam habeatur ratio: ſecus ſi ex interuallo. vt. ff. eo. l. in hoc. ꝛ. l. neratius. ſm Azo.
g ¶ Amator. meretricum. Accurſius.
h ¶ Uel errori. vt eſſet in errore et nichil diſceret.
i ¶ Adulteraret. i. falſaret.
k ¶ Turbaret. id eſt intricaret vl' imbrigaret. Accurſius florẽtin[9].

Vel luxurioſum. contumacem. facit. ff. de extraor. crimi. l. ſi eum.
m ¶ Stuprũ ꝑpetraret. cum aliqua. Accur.
n ¶ Pateretur ve. cum ipſa eſſet ãcilla. vt. ff. ad le. iul. de adul. cum inter liberas.

Dolo malo. et ſi luſus. ſic nec ſtipulatio per iocũ facta valet. vt. ff. de actio. ꝛ obliga. l. obligationum ſubſtantia. in fi. Accur.
p ¶ Non tenetur. hoc edicto. Accurſius florẽ.

Sed commodius. teneri. ſ. ꝙ non teneri vt iſti. ad le. aql. § ceterum. ꝛ hoc ſiue fecit dolo ſiue nõ ꝛ ſic in vtroq p̄dicto caſu ſꝫ Johan. Et eſt notãdũ: qꝛ pro reb[9] tantum non habet locũ licet animo corrupto etiã res veniant. vt. ff. eo. ſi quis § fina. et in. l. in hoc ſm Azo.

Doli. oportere. vt plus veritas ꝙ opinio inſpiciatur. vt. ff. de iniur. l. eum q. § ſi iniuria. et. l. illud § finali. ꝛ. ff. ad le. aquil. ſcientiam § ſi meum ſeruum.

Ueritas poti[9] ꝙ oplo inſpici dꝫ

tenebitur. ¶ Hec actio etiā aduerſus fatētem in duplum eſt: quāuis aquilia inficiantē[a] dūtaxat coerceat. Si fu[9] ſeruave feciſſe dicet: iudiciū cū noxe deditione redditur.

¶ Nota de verbo futuri temporis indicatiui qd habet denotare. de quo dixi i. l. i. ff. qd quiſq̄ iuris. Barto.

¶ Hec actio refert ad tēpus ſerui corrupti vel recepti: nō ad preſens. Et ideo ſi deceſſerit vel alienatus fuerit: vl' manumiſſus: nichilominus locū habebit hec actio: nec extinguitur manumiſſiōe ſemel nata actio[b]. Paul.

Preterite enim vtilitatis eſtimatio in hoc iudicio verſatur. Vlpia.

Nam ⁊ mali ſerui forſitan conſequētur libertatem. et poſterior cauſa interdū tribuit manumiſſionis iuſtam rationem. Paul.

Sed ⁊ heres eius cuius ſeruus corrupt[9] eſt habet hanc actionē: nō ſolum ſi māſerit in hereditate ſeruus: ſed ⁊ ſi exierit forte legatus[c].

Si quis ſeruū Vlpia. comunē meum ⁊ ſuum corruperit: apud iu. li. viij. di. queritur an hac actione teneri poſſit. Et ait teneri eum ꝓ ſocio ſi ſocij ſint: preterea poterit ⁊ cōi di. teneri[d]: vt Julia. ait. Sed cur deteriorem facit iuli. cōditionē ſocij ſi cum ſocio agat/ q̄ ſi cū extraneo agit: nā qui cum extraneo agit ſiue receperit ſiue corruperit agere poteſt[e]. qui vero cū ſocio ſine alternatione. i. ſi corruperit[f]: niſi forte nō putauit iulia. hec cadere in ſociū[g]: nemo enim ſuum recipit[h]. Sed ſi celādi animo receperit: poteſt defendi eū[i] teneri. ¶ Si in ſeruo ego habeā vſumfructū ꝓprietatē: ſiquidē a me ſit deterior factus poteris mecū experiri[k]. ſi tu feceris ego agere vtili actiōe poſſum. ad oēs enī corruptelas hec actio ꝑtinet: ⁊ intereſſe fructuarij videtur bone frugi ſeruum eſſe in quo vſūfru. habet. ⁊ ſi forte alius eum receperit vel corruperit: vtil' actio fructuario[l] cōpetit. ¶ Datur aūt hec actio quanti ea res erit/ eius dupli: ſ; q̄ſtionis eſt eſtimatio virū eius dūtaxat fieri debeat qd ſeruus in corpore vel i animo damni ſenſerit: hoc eſt quanti vilior ſeruus fact[9] ſit: an vero et ceterorꝫ. Et neratius ait tanti condemnandū[m] corruptorem: quāti ſeruus ob id q̄ corrupt[9] ſit minoris ſit. Pau.

In hoc iudicio etiā rerꝫ eſtimatio venit/ q̄s ſecū fu[9] abſtulit: q: oīe dānū duplicat. Neq̄ intereſt an ad eū ꝑtinere fuerit res/ an ad aliū: ſiue etiā ꝯſumpte ſunt. etenī iuſtius eſt eū teneri q̄ pricepsⁿ fuerit delicti: q̄ eū q̄ri ad quē res perlate ſunt. Vlpia.

Neratı[9] ait poſtea[o] furta fctā in eſtimationē nō venire: quā ſniam verā puto. Nā ⁊ ꝟba edicti q̄tri ea reſ erit: oīe detrimētū[p] recipiūt ¶ Si fuo ꝑſuaſi vt cyrographū dbitorū corrūpat/ videlꝫ tenebor. ſ; ſi ꝯſuetudine peccādi poſtea: ⁊ rōnes ceteraq̄ ſiſia inſtra ſubtraxerit/ vel inſleuerit/ vel deleuerit: dicendū erit corruptorē horꝫ noīe non teneri[q]. ¶ Quāuis autē rerū ſubtractarꝫ noīe fu[r] corrupti competat actio: tamē et furti agere poſſum[9]. Ope enim et coſilio ſollicitatoris videntur res abeē[r]: nec ſufficiet alterutra actione egiſſe: q: altera alteram nō minuit[ſ]. Idem ⁊ in eo qui ſeruū recepit ⁊ celauit

a ¶ Inficiantē. vt. ſ. ad le. aq̄l. l. de nerati[9] §. hec actio.
b ¶ Nata actio. ſic eſt in qualibet actione cauſa ſerui q̄ſita. vt. j. de act. et obli. quecunq̄. Sic ⁊ in. l. aquil. vt. ſ. ad le. aquil. ſtichum aut pāphilū. ſic ⁊ in conſtituta pecunia. vt. j. de cōſti. pe. l. itē illa §. qd dicit ⁊ in alijs caſibus multis in quibuſ ſufficit ſemel interfuiſſe: q̄s no. ſ. ſi quis cau. l. q̄ autē §. illud. S; ꝯtra. ſ. ad exhi. l. tigni §. fi. ſ; ibi eſt actio ſcripta in rē licet ſit ꝑſonalis. hoc autē in perſonalibus meris obtinet. Item cōtra. j. de impen. in re. do. fac. l. ij. i fi. vbi nō ſufficit ſemel iterfuiſſe. S; ibi fauore viri et vxoris eſt ſpeciale. Accur.
c ¶ Sed ⁊ heres. ſ. legatus. ſecus in actiōe furti. vt. j. de fur. l. ſi dominium.
d ¶ Si quis ſeruum. teneri vt iulianus. vt ⁊. ſ. cōi diui. l. ite; quāuis. in pn. et i ſimplum. vt. ſ. fami. hercif. ⁊ puto §. ⁊ ſi dolo §. fi. ⁊ l. ſeq. Sed nō exprimit hic iulianus an teneatur actione ſerui corrupti. puto tamē eum teneri cū et dicat eum teneri furti: ⁊ lege aquilia noīe rei cōis. vt. j. pro ſoc. ſed ſi ex cauſa §. ſi damnum.
e ¶ Agere pōt. vt. ſ. ea. l. in pn.
f ¶ Si corruperit. nō autē ſi receperit. vt. ſ. ea. l. in prin.
g ¶ Cadere i ſociū. i. qd dolo malo recepit: hac preſumptione habita a iure niſi ꝯ̄ pbet vt h ſubijcit. nemo eī ⁊c. et. j. pro ſoc. merito aūt. Ac.
h ¶ Recipit. i. recepiſſe itelligitur dolo. ſ. malo. Ac.
i ¶ Defendi eū. ſententia iuli. reprobata hoc caſu cū hoc probatur.
k ¶ Experiri. ſ. directa. Accur.
l ¶ Fructuario. ſicut ⁊ vtilis aq̄lia. vt. ſ. de vſufr. l. vſufructuario. ⁊. ſ. ad le. aq̄l. itē mela §. fina.
m ¶ Cōdemnādum. ſ. in duplū.
n In hoc iudicio. pricepſ. no. auctorem delicti teneri. ſic eſt. ſ. ſi qua. pauperiem feciſſe dicat l. i §. cum arietes ⁊. C. ad le. iul. de vi pub. vl' priua.
o N. l. q̄m. Ac. Erati[9]. poſtea. ſc; q̄ meo cōſilio fugit. Acc.
p ¶ Detrimentum. preſens nō futurū. io. ſed ar. cōtra. ſ. qd quiſ. iur. l. ij §. pe. Ac.
q ¶ Non teneri. vt. ſ. e. l. in pn. licet cauſam dāni dederit: vt in ar. ꝯtra. ſ. ad le. aq̄l. q̄ occidit §. i hac actione. in fi.
r ¶ Res abeſſe. cum ſeruus alīs non erat factur[9]. vt. j. d fur. l. q̄ fuo
ſ ¶ Nō minuit. ꝯteſtatiōe ⁊ ēt ſolutiōe fctā q: plura ſunt delicta et fctā: vnū in fuū: alterū i reb[9]. q̄q̄ in hac actiōe habeat rō rerū. vel dic hoc q̄tuz ad penā: ſed q̄tū ad res vna aliā tollit. vt iſti. ſi q̄drupes pauperiē feciſſe dicat §. fina. ⁊. j. d fur. ſi pignore §. ij. Accur.

a ¶ Julia.ſcribit.vt ꝓpter celationē furti.ꝓpter deteriorationē ſerui corrupti agi poſſit.vt.C.e.l.aduerſus ⁊.ff.de pu.deli.l.ij.§.pe.Accur.

Quia.obligatus.ad penā furti ⁊ ſui corrupti: quatenus eſt pena. Accur.

Hec actio ꝑpetua eſt.ſ. q̄tū ad rē ꝑſequēdā nō quo ad penā.vt.ff.de act.et ob.l.i honorarijs Sȝ nūq̄d in hrdē ꝑpetuo ēt ad penā.Rn̄.nō ꝑ eandē.l.i honorarijs ⁊.ff.ſubijcit.Ac.

d ¶ Quaſi p̄do. q̄ ex quo debitor eſt hr̄ditari⁹:dicitur poſſeſſor iurꝫ: cui⁹ cā tenet̄ petitione here.vt.ff.ꝺ pe.he.l.pro herede.et.l.regulariter.⁊.l.etiaȝ.§.fi. et.l.ſequen.h.

Et tm̄ actionē.ſ.dupluȝ q̄ hec p̄ma ⁊ originalis natura ē hui⁹ actiōis.al's ſecus.vt in.l.adl .vt.ff.de peti.her̄. itē veniūt.§.cuȝ prediximus.

f ¶ Noſtro eſſet ſcȝ ſeruus.

g ¶ Utilis.ſ.de equitate.

h ¶ Officio iudicis eſtimanda eſtimat eīn intereſſe actoris.ſ.rōne opaꝝ ⁊ cōmodi qd̄ habuiſſet eſtimando.vt.ff. ad le.aquil.qua actione.nō auteȝ affectiōis.Uel veri⁹ dic ēt affectionis rōnē haberi. ⁊ dabit ſuper hoc iudex ſacr̄m actori cū taxatōne tn̄: vt iſti.ꝺ iur.§.pena.⁊.ff.ꝺ cuſto.re. l.ſi q̄s.⁊.ff.ꝺ iur. l.conſtitutionib⁹ .§.i.nam et al's i ſtricti iuris iudicijs habetur rō

et deteriorē fecit Jul.ſcribit[a] Sunt eīn diuerſa maleficia: furis:⁊ eius qui deteriorē ſeruū fecit.Hoc ampli⁹ ꝯdictione tenebit̄.Quis enīȝ ꝯdictione hoieȝ:penā aūt furti actione cōſecutus ſit:tn̄ ⁊ quod intereſt debebit conſeq̄ actione ſerui corrupti. Paulus.

Quia manet reus obligatus[c] etiam reb⁹ redditis. Ulpianus.

Hec actio perpetua eſt[b] nō tp̄alis.⁊ hr̄di ceteriſq̄ ſucceſſoribus competit In hr̄dē aūt nō dabit̄: q̄ penalis eſt.¶ Sed ⁊ ſi q̄s ſuū hr̄ditariū corruperit: hac actione tenebit̄:ſȝ ⁊ petitōe hereditatꝭ quaſi predo[d] tenebit̄.

Et tm̄ veniat Paul⁹ in hr̄ditatis petitionē quātū in hāc actionē[e].¶ De filio filiave familias corruptꝭ huic edicto locus nō eſt:quia ſerui corrupti conſtituta hec actio eſt:q̄ in patrimonio nr̄o[f] eēt:⁊ pauperiorē ſe factum eē dn̄s ꝓbare pōt dignitate ⁊ fama domus integra manēte ei ſed vtilis[g] ꝯpetit officio[h] iudicis eſtimanda.qm̄ intereſt noſtra animū liberoꝝ noſtroꝝ nō corrūpi.¶ Si ſeruus cōmunis me⁹ ⁊ tu⁹ ꝓpriū meū ſeruū corruperit: ſabinus ait nō poſſe agi[i] cuȝ ſocio: ꝑinde atq̄ ſi ꝓprius me⁹ ſeru⁹ corrupiſſet conſeruū.¶ Item ſi ſeru⁹ cōis extraneū corrupit videndū eſt vtrū cū duobus agi ꝺbeat:an ⁊ cū ſingulis exemplo ceteraꝝ noxaꝝ.Et magis eſt vt vnuſq̄ſq̄ in ſolidum teneatur. altero autē ſoluente alterum liberari[k]. Si is in quo vſūfru.habeo ſeruū meū corruperit : erit michi actio cū domio ꝓprietatis. Pignori dati[l] nomine debitor hanc

actionē hȝ[m].¶ In hac actione non extra rem duplum eſt: id enim qd̄ damni datum eſt duplicatur.

¶ No.q̄ dānū qd̄ patit̄ dn̄s ꝓpter delictū ſerui dr̄ eſſe intereſſe itrīſecū:qd̄ ꝑȝ ex hoc ver.iūcto cum p̄cedēti. Bar.

¶ His cōſequēter ⁊ illud ꝓbatur:vt ſi ſeruo meo ꝑſuaſeris vt titio furtū faciat.nō ſolum in id teneris quo ꝺterior ſeruus effectus eſt : ſed in id quod titio preſtaturus ſim.

¶ Itē nō ſolū ſi michi dānū dederit cōſilio tuo:ſed etiam ſi extraneo.eo quoq̄ noīe michi tenerꝭ q̄ ego lege aquilia obnoxius ſim:aut ſi ex cōducto[n] teneor alicui q̄ ei ſeruum locaui:⁊ propterea deterior factus ſit:teneberis eo nomine ⁊ ſi qua talia[o] ſunt. Eſtimatio autē habetur i hac actione quanti ſeruus vilior factus ſit . qd̄ officio iudicis expedietur.¶ Interdum tn̄ ⁊ ſi inutilis ſit vt non expediat[p] talem ſeruū hr̄e[q].vtrū ergo p̄ciū cogitur dare ſollicitator:⁊ ſeruum dn̄s lucrifaciet. an vero cogi debet dn̄s reſtituere ſeruum ⁊ precium ſerui[r] accipere.⁊ verius eſt electionem domino dari:ſiue ſeruum detinere cupit ⁊ damnū quanti deterior ſeruus factuſ eſt in dupluȝ accipere:vel ſeruo reſtituto/ ſi copiam huius rei habeat precium cōſequi. q̄ ſi non habeat:precium quidem ſimili modo accipere: cedere autē[ſ] ſollicitatori periculo eiuſdem dn̄s ſerui actionibus[t] debet.qd̄ tamē de reſtitutione hoīs dr̄ tūc locū hȝ cum de viuo hoīe[v] agit̄[x].quid autem ſi manumiſſo eo agit̄ nō facile apud iudicem audietur:dicēdo iō ſe manumiſiſſe

affectionis.vt.ff.de oper.ſer.l.fi.⁊ vt ſit inſti.de oblig.q̄ ex delic.§.interdum.

i ¶ Non poſſe agi.ſui corrupti noxali:ſed ꝓ ſocio vel cōi diui.vel fami.her.vt.ff.fa.her. l.et puto.§.fi.⁊.ff ad.l.aquil.ſi ſeruus ſeruū.§.i.et ff.de noxa.l.cum ſeruus.Accur.

k ¶ Liberari.vt ⁊.ff.ꝺ iterro.ac.l. q̄ ſeruū.in prin.

l ¶ Pignori dati.ſ.ſerui.Azo.

m ¶ Actionē hȝ. ſi ip̄e corrupt⁹ fuerit.vt in actiōe legis aquilie.vt.ff. ad.l.aqui.l.ſi ſeruus ſuū.i p̄n.et l.q̄ occidit.§.i.ac.

n ¶ Ex ꝯducto. imo vr̄ me de iure nō teneri ex cōducto.vt.ff.loca.ſi domū.§.ſi hoiem Sȝ diſtingue vt ibi notauimus.

o ¶ Talia.ſ.facta.idē iurꝭ ſtatuenduȝ eſt:vt ſi cōmodaui vel q̄d ſimile feci.

p ¶ Nō expediat.ei cui⁹ erat:expedit tn̄ alteri habere:alioquin ēt ſi ſeruum retineat dn̄s ei⁹ tn̄ toti⁹ ꝯſeq̄ret̄ eſtiationē:qd̄ ifra negat̄.

q ¶ Seruū hr̄e querit̄ ergo tunc vtrum ⁊c.

r ¶ Serui.ſ.nomine.

ſ ¶ Cedere autem.ſcilicet debȝ Jo.ad cōmoduȝ ſollicitatoris . vt ſcilicet in eū trāſferantur.

t ¶ Actionibus ſcilicet competētibus.Accur.

v ¶ homine.ſcilicet ſeruo ⁊ manente eiuſdē:q̄d autem.⁊c.

x ¶ Agitur.cōtra corruptorē vt reſtituat preciū ſerui.

a ¶ Noluerat. propter vtilitatem. Azo.
b ¶ Et libertum. hec enim duo habere nō debet. vt. ff. de act. emp. l. ideōq; §. fi. Sed arg. ↄtra. ff. de preſcrip. ver. l. naturalis. §. fi. fiat ergo eſtimatio dāni quāti erat luti lior. vt. ſ. e. doli. l. fi. ⁊ ſ. proxi. §. ⁊ ff. l. dn̄s. Acc.

duab⁹ duos ⁊ ſic deinceps. vt. C. e. l. q̄cūq; ſ; q̄ſdā. tu dic meli⁹ ꝙ loquit̃ hic de pena cētū ſolidoꝝ q̄ fiſco dat̃ vt. ff. ſtatim. ibi mulcta eſt ⁊c. C. de mo. mulc. l. fi. ⁊ hec a lege pōt remitti vt h̄. alia ē q̄ hoi debet̃: q̄ non ſic facile remittit̃ actori. vt ar. ſ. de arbi. l. celſus. Accur.

Corrumpit̃. cōtēneret. ⁊ ſō hec actio locū h;: vt ⁊. ſ. e. l. i. in fi. et extra ordinē punit̃. vt. ff. de extraor. cri. l. in eū.

Dominus ſuū. ſ. rōis

e ¶ Poſſe. l; ſit liber factus. vt ⁊ ſ. e. doli. §. fi.

Serui corrupti. ſimplū q: ↄſtante matrimonio penalis actio nō datur: vt C. re. amo. l. ij. nō ergo infamat. ac.

¶ De ſeruis fugitiuis. Corruptione ſeruorum facta contingit eos fugere: vnde apponit de fugitiuis. ē aūt fugitiu⁹ q̄ eo aīo r̄cedit vt nūq̄ r̄deat. Erro q̄ aīo redeūdi q̄nq; vt. ff. de edil. edic. q̄s ſit fugi. i prin. ⁊ §. errones vel aliter q: corrumpit̃ animus ſerui vt fugitiu⁹ fiat vel aleator: ideo de his ſupponit per ordinē.

Fugitiu⁹ fu⁹ ⁊ erro differunt.

Is q. fur eſt. vt ⁊ ſ. ti. i. neratius. §. fi. ē aūt celare ꝙ velis ignorare eum ad quem ea res ptinet alicui⁹ tui emolumēti cauſa tenet̃ etiā lege fauia criminaliter. vt. ff. ad. l. faui. de pla. l. nō ſtati. §. lege. ⁊ q̄nq;. l. cor. de ſica. vt quādo q̄s celat ſuū facinoroſe familie ꝺ morte dn̄i. vt. ff. ad ſil. l. iij. §. ſi quis quēq; eorum.

quā h̄re noluerat[a] domi: vt p̄ciū habeat ⁊ libertū[b]. Gai⁹.

Corrumpit̃ anim⁹ ſui: ⁊ ſi pſuadet̃ ei vt dn̄m cōtemneret[c]. Alphenus.

Dominus[d] ſeruū diſpēſatorē manumiſit: et poſtea rōnes ab eo recepit: ⁊ cū de eis non conſtaret: cōperit apud quādā mulierculam pecuniā eū conſumpſiſſe: querebatur poſſet ne agere ſerui corrupti cū ea muliere cū is ſeru⁹ iā liber eſſet. rñ. poſſe[e]. Sed etiā furti ꝺ pecunijs q̄s ſeruus ad eā ꝺtuliſſet. Mar.

Serui corrupti nomine etiā cōſtante mrīmonio marito in mulierē datur actio: ſed fauore nuptiarū in ſimplum[f].

¶ De ſeruis fugitiuis. Titu. iiii.

Vlpia. Is qui fugitiuum celauit ſeruum fur ē[g]. Senatus[h] cēſuit ne fugitiui admittāt̃ in ſaltū: protegant̃ a villicis[i] ⁊ procuratoribus[k] poſſeſſionū mulctā[l] ſtatuit[m]. His aūt qui intra viginti dies fugitiuos vel dn̄is reddidiſſent vel apud magiſtratus exhibuiſſent: veniā in ante actū[n] dedit. Sed ⁊ deinceps eodē ſenatuſcō. impunitas datur ei qui intra preſtituta[o] tpa[p] q̄ repperit fugitiuos in agro ſuo dn̄o vel magiſtratibus tradidit. ¶ Hoc autē ſenatuſcō. aditū etiam dedit militi vel pagano ad inueſtigandū fugitiuum vel in predia[q] ſenatorū ex paganorū. Cui rei etiam vel fauia proſpexerat: ⁊ ſenatuſcon. modeſto conſule[r] factum: vt fugitiuos inq̄rere volentibus lr̄e ad magiſtratus dent̃[s]: mulcta[t] etiam centum ſolidoꝝ in magiſtratus ſtatuta ſi litteris acceptis inquirētes non adiuuent. Sz ⁊ in eū qui queri apud ſe prohibuit: eadem pena ſtatuta eſt. etiā generali epiſtola diuoꝝ marci ⁊ commodi: que declarat ⁊ preſides et magiſtratus ⁊ milites ſtationarios dn̄os adiuuare debere in inquirēdis fugitiuis/ ⁊ vt inuentos redderent: ⁊ vt hi apud quos deliteſcant[v] puniant̃ ſi crimine contingantur[x]. Vnuſq̄ſq; eorum[y] qui fugitiuum apprehendit[z] in publicum deducere debet ⁊ merito admonentur magiſtratus eos diligenter cuſtodire ne euadant. ¶ Fugitiuum accipe ⁊ ſi quis erro ſit[a]. Fugitiui autem appellatione ex fugitiua natum non contineri[b]. Labeo.

In publicum[c] deduci intelliguntur qui magiſtratib⁹ municipalib⁹ traditi ſunt: vl̃ publicis[d] miniſterijs[e] Diligens cuſtodia ēt vincire

n ¶ Actum. i. de ꝺlicto facto anteq̄ fuiſſet factū hoc ſenatuſcō. at i ſequēti ꝓſu cauet̃ de his qui poſt edictum occultabūt. Itē h̄ i pmo edicto cauetur ꝺ his qui exhibuerunt. in ſequēti ꝺ his q̄ tradiderūt
o ¶ Preſtituta. cōputanda poſtea q̄ ⁊c.
p ¶ Tpa. ſ. viginti dierum.
q ¶ In p̄dia. nō aūt ſic fit rei furtiue requiſitio. vt i ſti. de ob. q̄ ex delic. §. ſed he. que ē ſ. Eſt ergo h̄ ſpeciale in fugitiuis
r ¶ Cōſule. ſ; exiſtente.
ſ ¶ Dent̃. ſ. a p̄ſidib⁹ quas dirigent magiſtratibus: vt facultatē ſuoꝝ iueſtigādorū p̄ſtari faciant: vt. C. e. l. ij.
t ¶ Mulcta. ē ſ. fiſco applicanda ex quo d̄r mulcta vt. C. ꝺ mo. mul. l. mulctaꝝ. eſt et alia in ſuſcipientē: que dat̃ actori vt. C. e. quicūq;. ⁊. C. de ag. ⁊ cen ſi. l. ſeruos.
v ¶ Deliteſcāt. id eſt latent.
x ¶ Cōtingāt̃. i. deliquerunt. vel dic. i. inueniant̃.
y ¶ Vnuſq̄ſq; eoꝝ. ſ. priuatorū Accurſius.

h ¶ Senatus cuius nomen non habemus.
i ¶ Villicis. i. caſtaldionibus.
k ¶ Procuratorib⁹. ſ. generalibus.
l ¶ Mulctam. id eſt penam.
m ¶ Statuit. vt eū cū alio reddat. p vna celatione. pro

z ¶ Apprehendit. quid ſi apprehēdere noluit: videtur ꝙ non teneatur. Accurſius.
a ¶ Erro ſit. de quo dixi. ſ. in rubri.
b ¶ Non contineri. hoc ipſo. Accur.
In publicum. al's. §. labeo ſcribit in publicum ⁊c. al's lex. Accur.
d ¶ Publicis. nota ſic. ff. de tab. exhi. l. iij. §. exhibere.
e ¶ Miniſterijs. i. miniſtris. Accur.

a ❡ Permittit.nota ꝙ diligenter cuſtodit qui ligat. et quod dicit diligenter eoꝝ.i.hoꝝ ſboꝝ ſignificatio.
b ❡ Cuſtodiant
a magiſtratib⁹.
c ❡ Deferant. id eſt ſignificent vel nuncient magiſtratib⁹ a dn̄is ſeruorum note ⁊ noia eoꝝ:vł etiā publice dn̄i dicāt vel proſcribant: vt ſic i noticia ſit iudicis ꝙ ſit fu⁹ Uel dica fuis hec querēda ꝑ magiſtrat⁹ vt referant ſuperiori.
Fugitiui ſimplices.i.qui ſe liberos non dicunt.Accur.
d ❡ Solent. vt C.eo.l.v.§.fi.⁊.l. cum ſeruum.
Diuus.euz. alī incipit diuus.⁊ alī euz. ⁊ ꝯcordat cū hac l.ſ.e.l.i.§.hoc autem ſenatus.ac.
f ❡ Daturū.ſ. preſidem ad magiſtratus.
g ❡ Quoq̃.ſcz daturum.
Liminarche iſti ſunt qui ꝓſunt militibus cuſtodiētib⁹ imperij limina ꝯtra hoſtes.vt ⁊.C.ď lib.cau.l.nō idcirco.itē dr̄ irenarcha.vt.ff.ď cuſto.reo.diuus.Ac.
Si in arenā. nūc incipit rn̄dere tm̄ ſibi nō alij.
k ❡ Euitare.ſic ⁊.ſ.de ſtatu ho. ſi ſeruus.
l ❡ Reddere. quemlibet.
m ❡ Ante pugnā.deſtinatam.
n ❡ Inquiſitionē.dn̄i ſcz.
❡ De alee luſu ⁊ aleatoribus.
Sicut fugitiuum eē vitiū ē fuoꝝ:ita aleatorē eſſe ⁊ ſeruoꝝ et liberoꝝ eſt vitiū.vt.ff.de edil.edic.ediles etiaz .§.pedius.⁊ ideo de his ſupponit.Azo.

ꝑmittit[a]. ❡ Tādiu aūt cuſtodiant[b]: quādiu ad ꝓfectū vigilū:vel ad preſidē deducant Eorūq̃ noia ⁊ note: ⁊ cuius ſe ſeruū quis eē dicat ad magiſtratus deferant[c]:vt facili⁹ agnoſci et ꝑcipi fugitiui poſſint. Note autē verbo etiā cicatrices cōtinent. Idem iuris eſt ſi hec i ſcriptis publice vł in edes ꝓponāt. Caliſtrat⁹.

Fugitiui ſimplices[c] dominis reddendi ſunt. Sed ſi ꝓ liberis ſe geſſerint: grauius coherceri ſolent[d].

Diuus pius Ulp. reſcripſit Eum[e] qui fugitiuum vult requirere in predijs alienis poſſe adire preſidem litteras ei daturum[f].⁊ ſi res ita exegerit:apud apparitorem quoq̃[g] vt ei permittatur ingredi ⁊ inquirere:⁊ penā eūdē preſidē in eū conſtituere qui inquiri non ꝑmiſerit. Sed ⁊ diu⁹ marc⁹ or̄one quā i ſenatu recitauit:facultatem dedit ingrediendi:tam in ceſaris/ꝙ̃ ſenatoꝝ ⁊ paganorum predia / volentibus fugitiuos inquirere: ſcrutariq̃ cubilia atq̃ veſtigia occultātium. Paulus.

Liminarche[h] ⁊ ſtationarij fugitiuos deprehēſos recte in cuſtodia tenēt. Nā et magiſtrat⁹ municipales ad officiū ꝓſidis ꝓuincie vel procōſulis comprehēſos fugitiuos recte trāſmittunt.

Si in arenā[i] Tripho. fugitiu⁹ fu⁹ ſe dederit nec iſto q̃dē ꝑiculo diſcriminis vite qđ ſibi tantū irrogat ꝑtātē dn̄i euitare[k] poterit. Nā diu⁹ pius reſcripſit oimodo eos dn̄is ſuis reddere[l] ſiue an̄ pugnā[m] ad beſtias/ſiue poſt pugnā. Qm̄ iterdū aut pecunia interuerſa aut cōmiſſo aliquo maiore maleficio ad fugiendā inquiſitionē[n] vel iuſticiā animaduerſiōis/in arenā ſe dare mallent. reddi ergo eos oportet.

❡ De alee luſu:et aleatorib⁹. Titu. v.

❡ Nota ꝙ ab iſto titu. vſq̃ ad ti. ſi cer. pe. doctores non curauerūt ſummare leges:q2 ſeipſas ſummant nec indigēt ſummario. B. Ulpianus

Pretor ait. ſi q̇s euz apđ quē in alea luſū eſſe[o] diceretur verberauerit/dānūve ei dederit ſiue quid eo tp̄e dolo ei⁹ ſubtractū[p] eſt:iudiciū nō dabo. In eū qui alee ludēde cā vim intulit:vtiq̃ que res erit animaduertā[q]. ❡ Si rapinā fecerint inter ſe colluſores:vi bonorum raptorū non denegabitur actio. Suſceptorem enim dūtaxat prohibuit vindicari: non etiam colluſores. Quis[r] ⁊ hi indigni videantur ❡ Itē notandū ꝙ pretor ſuſceptorē verberatū q̇dem et dānū paſſum vbicūq̃[ſ] ⁊ quādocūq3[t] nō vindicat veꝝ furtū factū domi et eo tp̄e[v] quo alea ludebat lʒ luſor non fuerit[x] quicq̇d eoꝝ fecerit[y] impune ſit. Domū[z] autē pro habitatione ⁊ domicilio nos accipere debere certum eſt.

❡ Qđ autē pretor negat ſe furti actionem daturum: videamus vtrum ad penalem actionem ſolam pertineat:an et ſi ad exhibendum velit agere vel vendicare vel condicere. Et eſt relatum apud pōponium ſolūmodo penalem actionem denegandam. Qđ non puto verum. ꝓtorem ſimpliciter[a] ait:ſi quid ſubtractū

o Pretor. luſū eē cā ſui emolumēti ⁊ ex ꝯſuetudine:aliter nō fʒ Jo.ſicut ⁊ i cauſa pōe dr̄.vt.ſ.nau.cau.ſta.l.i.§.caupo.
p ❡ Subtractū quod erat ei⁹ apđ quē ludebatur.
q ❡ Aiaduertā an iuſtus fuerit metus qui in cōſtantē caderet vł nō.⁊ hoc exponit .ff.e.l.§.fi.⁊.l.ij.
r ❡ Quis. non ponit correctiue ſicut nec illud.ſ. ad exhibē.l.tigni .§.ſi quis cū iudicij.ꝑ.cōtra.⁊ eſt pro eo inſti.de excu.tu.§.hi qui.et .ff.de excu.tuto.l. athlete.§.fi.
ſ ❡ Ubicūq̃.vbi ludant. Accur.
t ❡ Qñcūq̃.ludi tn̄ occaſiōe. vt q2 malos dicebat accōmodaſſe denarios.vel malū vinū luſorib⁹ propinaſſe.ſic ei dr̄ ſi q̇s eū apđ quē ⁊c. Si aūt nō illa occaſiōe ꝯtingat:agere pōt. alioq̇n depoſito etiā illo officio ipediretur agere:qđ eſſet iniquum.
v ❡ Et eo tp̄e.ſi vero alio tp̄e vel loco fiat agi pōt.
x ❡ Fuerit.q̇ fecit furtū.vel dic q̇ tenet ludum.
y ❡ Fecerit.aliquis. Accur.
z ❡ Domū.vt ⁊ alī inſti.de iur. .§.domum.⁊.ff.de adul.l.qui domū ⁊.l.nec in ea re.§ ſed domus.
a ❡ Simpliciter gn̄aliter ꝑ verbū

pꝛolatū gn̄aliter accipitur. vt ꝛ diximꝰ. ff. de ſer. vr. pꝛe. l. ſi ſeruitꝰ. Itē vbi lex nō diſtinguit nec nos. vt ꝛ diximus. ff. de offi. pꝛeſſ. l. iij. ſi ois actio ſibi denegať: mlto magis ei denegabitur actio ſi credat aleatoꝛibꝰ pecuniā: nā q̄d dř. j. e. l. fi. §. i. locū hꝫ in alio creditoꝛe non in aleatoꝛe. alius el repeꝛit. vt ibi. ꝛ diximꝰ. ff. de mino. l. q̄ ſi minoꝛ. §. fi.

a ❡ Cōpulit. ſi ue ſit luſoꝛ ſiue q̄ ludum tenet.

b ❡ Latumias id eſt loca latētia carcer eīm eſt: q̄a ibi latitant.

Solent. duꝫ retinent. ad huc aliquid ꝛc.

d ❡ Virtutis cā id eſt foꝛtitudinis vt in auť. vt oīs obe. iu. in p̄n. col. vij. Sic ergo noꝛta q̄ cā ꝟtutis q̄dā permittunť q̄ alꝰ nō p̄mitterēt vt. ff. ad. l. aquil. qua actione. §. ſi q̄s in collu. ꝛ de poſtu. l. i. §. q̄ ſi q̄ pugnauerit. Ac.

Virtutiſ cauſa p̄mittiť q̄d alꝰ non.

Quibus rebus. ſpōſionē. vt ꝛ. j. de pꝛeſcrip. ver. ſi rem tibi. §. ſi q̄s ſpon.

Quod in conuiuio. id eſt in menſa.

g ❡ Permittiť. vt et ſi pauciora puncta habueris amittas poꝛtionē tuam. ſicut ex pecunia quā vnus vel plures amiſerint emanť aliqua vt veſcētur communiter. Azo.

erit iudicium nō dabo. ❡ In eū inquit q̄ alee ludēde cauſa vim intulerit: vtrīqꝫ q̄ res erit animaduertā. Hec clauſula pertinet ad animaduerſionem eius q̄ cōpulit[a] ludere: vt aut mulcta mulcteť: aut in latumias[b] vel vincula publica ducatur.

Paulus

Solent enim q̄dā cogere ad luſum vel ab initio vel victi dū retinent[c]. Senatuſcōſultum vetuit in pecunia ludere: pꝛeterq̄ ſi q̄s certet haſta vel pila iaciēdo vel currendo: ſaliendo: luctando: vel pugnando: quod ꝟtutis cauſa[d] fiat.

Marcia.

Quibus rebꝰ ex lege titia ꝛ publicia ꝛ cornelia etiam ſponſionē[e] facere licet. ſed ex alijs vbi pꝛo virtute certamen non fit: non licet.

Paulus.

Quod in conuiuio[f] veſcendi cauſa ponitur in eam rem familiam ludere permittiť[g]. ❡ Si ſeruus vel filiuſfa. victus fuerit patri vel domino competit repetitio[h]. Itē ſi ſeruꝰ acceperit pecuniam[i] dabitur in dominum actio de peculio non noxalis: quia ex negocio[k] geſto agitur. ſed nō amplius cogendus eſt[l] q̄ in id q̄d ex ea re in peculio ſit. Aduerſus[m] parentes et patronos repetitio eius q̄d in alea luſum eſt vtilis ex hoc edicto dāda eſt.

h ❡ Repetitio. ſ. pecunie amiſſe. Accur.

i ❡ Accepit pecuniā. mutuā vt ludať in alea ab alio non ab illo qui tenet ludum. Accur.

k ❡ Quia ex negocio. bona rō. vt. ff. de his q̄ deie. vel effu. l. i. §. ſi filius. Sed ꝫ. j. ti. l. ſi duobus. §. fi. ſed ibi ſpeciale in ſeruo menſoꝛe.

l ❡ Cogendus eſt. ſ. pꝛeſtare q̄ ꝛc. ꝛ ſic no. q̄ actio de peculio nō datur niſi inquātū eſt locupletatū. vt h. ꝛ. j. de pecu. l. i. §. ſi cū impubere. ꝛ. l. iij. §. ex cā. ꝛ facit. j. de in ſti. eatenus. ꝛ. l. ſi quis man. §. pꝛoculus.

m ❡ Aduerſus. pone caſum. luſi cū filio vel ſeruo tuo manumiſiſti vel emancipaſti retento q̄d mecū luſerat ꝛ vicerat: repetā a te. Vel ſic. luſi etiaꝫ cum filio tuo vel ſeruo quōdā. ꝛ poſt manumiſſionē vel emancipationē ꝛ q̄d peruenit ad te: teneris quidē. vt. j. d vi et vi arma. l. i. §. ſi filius vel mercenarius, et hoc vtili actione ſ. factū ex hoc edicto vř titulo: vt h ſubijcit. ptꝫ ergo ex p̄dictis q̄ amiſſum in ludo pꝛohibito repetitur. Sꝫ contra videtur q̄ non: quia mea turpitudo michi repetenti obſtat. Sꝫ certe illa inſpectio locum habet in condictiōe ob turpē cauſam. cum dedi vt aliquid turpe facias. ſꝫ ſi dedi contrahēdo: vbi lex talem cōtractum pꝛohiberet: contra eſt. vt h ꝛ. C. d agri. et cenſi. quemadmodū. hic eni videtur paciſci vt meliora puncta habens vincat. Ex greca aūt conſtitutione quā q̄dam habent. vt C. eo. l. fina. determinatum eſt expꝛeſſe q̄ vſq̄ ad quīquaginta annos dꝛur repetitio. Item non obſtat. j. quarū rerū ac. non da. l. ſi filio. §. ſi in alea. Sed certe ibi venditio non erat p̄hibita ſed ludus. loquitur aūt ſupꝛadicta cuꝫ res ludo amittiť. quod autē vēdiť nō amittitur nec agitur d euictōe q̄ꝛ cū ſuo periculo rē emiſſe videť: ſed. p. ait non dar repetitionē eius q̄d ludo eſt amiſſum. quia licet ſit p̄hibitū ludere: non tn̄ eſt perpetuo p̄hibitum: quādoq̄ eīm permittiť. vt. ff. eo. l. ſolent. in fi. ꝛ. l. ſequē. ꝛ in hac. l. in pꝛin. ꝛ hoc intelligiť cū filius vel ſeruꝰ amittit. et ſic cōiūge finē et pꝛin.

❡ Si menſoꝛ falſum modum dixerit. Titu. vj.

Vlpianus.

Aduerſꝰ mēſoꝛeꝫ agroruꝫ pꝛetoꝛ in factū actionem p̄poſuit: a q̄ falli nos n̄ opoꝛtet. Nam intereſt noſtra ne fallamur in modi renunciatiōe: ſi foꝛte vř de finibꝰ contentio ſit: vel emptoꝛ ſcire velit: vel venditoꝛ cuiuſmodi[n] ager veneat. ❡ Ideo autem hanc actionem pꝛopoſuit: quia non crediderunt veteres inter tales perſonas locationem et conductionem eſſe ſed magis operam beneficij loco pꝛeberi: et id quod datur ei ad remunerandum dari: et inde honoꝛariuꝫ[o] appellari. Si autē ex locato[p] ꝛ con-

❡ Si menſoꝛ falſum modum dixerit.

Quia in actione finium regundoꝛum neceſſarium eſt menſoꝛē adhiberi: ꝛ in alijs quibuſdā. vt. j. e. l. i. in p̄n. ꝛ. l. pe. ꝛ fi. ideo ſupponit quid iuris ſit ſi menſoꝛ dixerit falſum modum. Accur.

Aduerſus. cuiuſmodi: id eſt quante menſure. Azo.

o ❡ Honoꝛarium. quod ius in aduocato multomagis dicetur. vtpote cum multo dignius eſt eiꝰ officiū: ſunt ergo facta quedam que non dicuntur locari vt dictum eſt. et aliud eſt: puta do tibi pecuniam vt ſeruum tuum manumittas. vt. j. de pꝛeſcriptis verbis. l. naturalis. §. at cum do. Accurſius.

p ❡ Ex locato. actione locati et eius cauſa expꝛeſſa.

ducto fuerit actũ: dicẽdũ erit nec tenere[a] intẽtionẽ. ¶ Hec actio dolũ malũ dũtaxat exigit. viſum eſt enim ſatis abũdeq; coherceri menſorẽ. Si dolus malus ſolus cõueniat eius hois q̄ ciuiliter obligat⁹ nõ eſt: ꝑinde ſi iperite verſatus eſt: ſibi iputare[b] dꝫ q̄ eum adhibuit. Sed ⁊ ſi negligẽter eque menſor ſecur⁹ erit. lata culpa plane dolo cõparabit[c]. Sed ⁊ ſi mercedẽ accepit: nõ oẽm culpã eũ preſtare ꝓpter ꝟba edicti[d]. vtiq; eĩ ſcit pretor ⁊ mercede[e] eos iteruenire. Is autẽ tenet hac actiõe qui renũciauit[f]: ſed renũciaſſe et eum accipere debemus qui ꝑ alium[g] renunciauit. Paul. Uel ꝑ litteras[h]. Sed ſi ego tibi cũ eſſes menſor mãdaueri vt mẽſurã agri ageres et tu titio id delegaueris: et ille dolo malo quid i ea re fecerit/ tu teneberis. quia dolo malo ꝟſat⁹ es q̄ tali homini[i] credidiſti. Ulpia. Si duob⁹ mãdauero[k] ⁊ ambo doloſe fecerint: aduerſus ſingulos iſolidum potero agere. ſꝫ altero cõuento ſi ſatiſfecerit: i alterũ actionẽ denegari oportere. ¶ Cõpetit aũt hec actio ei cuius interfuit falſum modũ renũciatũ nõ eſſe: hoc eſt vel emptori vel vẽditori cui renunciatio obfuit. Põpo. tamẽ ſcribit: ſi emptor plus dederit[l] vẽditori ꝓpter renũciationẽ: q2 condicere põt qđ pl⁹ dederit: agi cũ menſore non poſſe. Nichil eĩ emptoris intereſt cũ poſſit cõdicere: niſi ſoluẽdo vẽditor nõ fuerit[m]: tunc eĩ mẽſor tenebit. Sed ſi vẽditor maiorem modũ tradiderit fraudatus[n] a menſore: cõſequẽter dicit Põpo. nõ eſſe actionẽ aduerſus mẽſorẽ: q2 eſt ex vẽdito actio aduerſus emptorem niſi et hic emptor ſoluẽdo nõ ſit. ¶ Idẽ Põpo. ſcribit: ſi ꝓpter iudiciũ adhibit⁹[o] mẽſor fraudauerit me in renũciatione teneri eũ: ſi ob hoc de iudicio min⁹ tuli. Plane ſi a iudice adhibit⁹ ꝯtra me renũciauerit dol. mal. dubitat an teneri michi debeat: qđ magis admittit. ¶ Hãc actionẽ heredi ſimilibuſq; ꝑſonis dandã Põpo. ſcribit. Sed in herede ſimileſq; ꝑſonas denegandam[p] ait. Serui[q] autẽ nomine magis noxalem q̄ de peculio[r] competere ait: q̄uis ciuilis actio de peculio competat[s]. Paulus.

a ¶ Nec tenere. ſic nec cautio pſtita actori vna actiõe cõmittitur: ſi altera agat. vt ff. iudi. ſol. l. cũ querebat. in fi. ſi ergo non tenet intẽtio ꝓpter actionẽ ineptã: nũquid redire põt actor ad ꝓponendũ aptã? Rñ. ſic. ſicut ⁊ vbi agit ante diẽ vel ꝯdi. vt ff. de pig. l. grece. § fi. ⁊ de redhi. l. bouem. § fi. ⁊ de excu. tu. l. is qui tres. ⁊ l. cũ ex oratione. Itẽ quare nõ datur mãdati actio. vt ff. man. l. ſi remunerandi. in ꝑn. Rñ. io q2 talia plerũq; fiũt mercede: vt h̃ ſubijcit ꝑx. § ⁊ ff. regũ. l. ſꝫ ⁊ loci. § i. Itẽ nũquid iudex in ſnia debet iſerere cãm: q2 actionẽ ineptã ꝓpoſuiſti: dico q̄ ſic: ne ius ſuum actori pereat. vt ar. C. de iudi. l. ꝓperandũ. § illo. Quid autẽ ſi nõ propoſuit iudex? Rñ. nõ nocet cum nũc ꝓponit aliã cauſam agẽdi. vt ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ an eadẽ. vel dic abſolui ab obſeruatione iudicij. Accur.

b ¶ Sibi iputare. ſic inſtitu. quibus modis re cõtrahit obligatio. § pterea. ⁊ inſti. ꝑ ſoc. § fi. ⁊ ff. de ac. et obliga. l. i. § is quoq;. Accur.

c ¶ Cõparabit. vt ff. depoſi. l. qđ nerua. et ff. vt in poſ. le. l. is cui. § dolum. et ad trebel. l. mulier. § ſi heres. ⁊ d. l. ff. de act. ⁊ obli. l. i. § is q̄q;. ⁊ ff. ſi q̄s te. li. eſſe iuſſus. l. i. § non autẽ. ⁊ ff. de ꝟbo. ſig. l. magna negligentia. Sed hoc fallit in caſib⁹ duobus. vt ff. ad le. corne. de ſica. l. in lege. et inſti. de ſuſpec. tu. § ſuſpectus.

d ¶ Edicti. quod non habemus.

e ¶ Mercede interueniẽte. vel pacto. eſt ergo hic ſpeciale. et ſic nõ eſt cõtra ff. depoſi. l. i. § ſi quis ſeruũ.

f ¶ Renunciauit. ſ. falſum modum.

Facere videt q̄ ꝑ aliũ facit.

g ¶ Per alium. videtur enim quis facere qui per aliũ facit. vt ff. de vi et vi ar. l. i. § deieciſſe. ⁊ ff. de iuriſdi. om. iudi. ſi quis id. § item et is qui ſuis. ⁊ ff. de admi. tu. ita autẽ. § geſſiſſe. Sic econtra videtur quis prohibitus q̄ per alium ꝓhibetur. vt ff. ti. i. l. oſſa. § fina. Accur.

h ¶ El per litteras. renunciauit.

Electio mala in culpa ẽ.

i ¶ Tali homini. mala electio eſt in culpa. vt ⁊ ff. de nego. geſ. nam et ſi ſeruus. § fina. ⁊ ff. pro ſoc. de illo. ⁊ ff. cõmo. qui non tam. ⁊ C. de nego. geſt. ſi mandatum. ⁊ ff. man. ſi procuratorem. § ſi tutores. Accur.

k Si duobus mandauero. vt metirentur.

l ¶ Plus dederit. ſcilicet cum certum precium pro ſingulis ingeribus promiſit emptor. alioquin perueniretur ad iuſtam eſtimationẽ eius quod habet ſi quid dederit vltra iuſtum.

m ¶ Uẽditor nõ fuerit. idem ſi cõuenerant ſe ſtaturos huius renunciationi oĩmodo: vel eque vel inique. vt ff. de dolo l. arbitrio. § ǒ eo. et ff. eo. ſi menſor. § i.

n ¶ Fraudat⁹. qui dixit eẽ. x. tot neaturas cum eſſent. xij.

o ¶ Adhibitus. a iudice. ſ. vt cũ agerẽ cõtra te vt x. iugera michi traderes ⁊ condẽnatus fueris: et mẽſor minus aſſignauerit michi. Sed nõne debet agere ꝯtra condẽnatum primo. vt ff. proxi. dixi? Rñ. non eſt ita. loquitur eĩ hic i eo caſu quando certũ erat te ǒbuiſſe. x. iugera. ⁊ tu dicebas ſoluiſſe tota: ego minus putabam vnũ iugerum. et ideo ꝓpoſui querelã. iudex miſit menſorẽ ad petitionẽ tuam. et menſor renunciauit tota. x. iugera cõtineri in eo quod traditum erat: vnde abſolutus fuiſti. et ideo contra ſolum menſorẽ experiar.

p ¶ Denegandam. nõ eſt quodammodo penalis reſpectu menſoris: ſed rei perſecutoria reſpectu actoris. vt et. ff. de eo per quem fac. eſt. l. i. § finali. Sed in eo qđ dicitur non dari in heredem ex dolo defuncti: eſt contra ff. de actioni. et obliga. l. ex contractibus. ⁊ ff. depoſi. l. ſi hominem. § datur. Solu. vt ibi diximus in dicto § datur. Accurſius.

q ¶ Serui. qui eſt menſor.

r ¶ De peculio, contra. ff. titu. i. l. finali. § item. Solu. vt ibi.

s ¶ Competat. ſ. als nõ hic etiam mercede petita. vel hic inquantum locupletior eſt ſm quoſdam. Accur.

HEc actio. nõ a circũſcriptione. in actione em̃ furti fallit hec ratio. ipſa em̃ a circũſcriptiõe icipit: ⁊ iñ ꝑpetuo datur. vt inſti. de perpe. ⁊ tempo. ac. §. i.
b ¶ Sed a ſuſcepto. ex hoc ei vř naſci ex ꝯtu. ſed puto dari eã ab edicto ꝓpter dolũ ⁊ latã culpã: nõ aũt ex ꝯtu. nã ⁊ nõ contrahẽti datur. vt ſ. l. pri. §. idẽ põpo. et nõ aliter. vt in ea. l. §. fi. vñ patet ꝙ nõ eſt ex cõtractu. Itẽ nõ. hic originẽ attendi. arg. ꝯ. ff. de pecu. l. iij. §. ex furti ua. Accur.
SI menſor. ab emptore aditus.
d ¶ Traxerit. i. diſtulerit vt adhuc diligẽter metiretur dolo tñ. et hoc venditoris amore fecit vel emptoris odio.
e ¶ Se modum quẽ dixerat eſſe magnũ et ad euz teneri volebat ſi emptor adhiberet menſorẽ ĩfra diẽ certũ: poſtea nõ. vt ff. de ꝯhen. emp. l. qui fundũ in princi.
f ¶ Diẽ. q. d. nõ vltra.
g ¶ Non habet quia verũ moduz renunciauit: licz poſt diem.
h ¶ Egiſſet. nec ſolidũ erat conſecutus qꝛ forte nõ erat ſoluendo.
i ¶ Intereſt. vt qꝛ ſolidũ cõſecutus eſt a vẽditore
k ¶ Cũ venditore egerit. ſic tñ vt pro reſiduo eũ cõuenire nõ poſſit pone tranſactionẽ factaz de reſiduo. Sed hoc nõ valet: qꝛ tunc nõ ageret ꝯtra menſorẽ. dic ergo melius. ideo nõ egit de toto: qꝛ vidit ꝙ ab eo nõ poterat ſolidũ extorq̃re. vt arg. ff. ſi cer. pe. l. fi.
SI que de itineris. i mittendi. cũ michi decem pedes vel aliam certam menſurã cõcedere deberes in qua immitterem vel proijcerem. Accur.
V El cuiuſuis. actio. quidam nõ hñt iſtuz tex. actio dabitur ⁊c. vſq ibi: et redemptorem.
n ¶ Non fuit. ad hoc officium deſtinatus. Ac.
o ¶ Redemptorem. qui ſuis cementis edificat. vt. ff. de rei ven. l. redemptores.
p ¶ Tabularium. i. tabellionem.

HEc actio ꝑpetua eſt: qꝛ initiũ rei nõ a circũſcriptione[a]: ſꝫ a ſuſcepto[b] negocio originẽ accepit. Vlpia.

SI menſor[c] nõ falſum modũ renũciauerit: ſꝫ traxerit[d] renũciationem: ⁊ ob hoc euenerit vt vẽditor liberetur/ q̃ aſſignaturũ ſe modũ[e] ĩtra certũ diem[f] ꝓmiſerit: hec actio locũ non hꝫ[g]: ſꝫ nec dari vtilẽ põpo. ait. Erit ergo ad actionẽ de dolo malo decurrendũ. ¶ Si cum falſus modus renũciatus eſſet emptor cũ vẽditore ex empto egiſſet[h] agere poterit etiã cũ mẽſore. Sꝫ ſi nichil ei⁹ intereſt[i]: condẽnari menſorem nõ opꝫ. ꝙ ſi nõ de toto mõ q̃ deerat cuz vẽditore egerit[k]: ſed de minore/ ꝯſequẽter ſcribit põpo. de reſiduo cũ mẽſore agi poſſe. Hoc iudiciũ latius p̃tor porrexit. nã ⁊ ſi cuiuſuis alterius rei mẽſurã falſaz renunciaſſe dicet̃: hec actio cõpetit. ꝓinde ſi in edificij mẽſura fefellit vel in frumẽti vł ĩ vini. Pau.

SI que de itineris latitudine: ſiue de ſeruitute ĩmittẽdi[l] proijciẽdiq querat̃: ſiue areã vł tignũ vel lapidẽ metiendo mẽtit⁹ fuerit. Vl.

VEl cuiuſuis alteri⁹ rei tenebitur. Et ſi mẽſor machinarius fefellerit: hec actio[m] dabit̃. necnõ illud quoq pompo. dicit etiã in eũ qui mẽſor nõ fuit[n]: fefellit tñ ĩ modo/ cõpetere hanc actionem. hoc exemplo etiaz aduerſus architectum ⁊ redemptorez[o] actiones dandas decreuit. ego etiam aduerſus tabularium[p] puto actiões dãdas qui in computatione fefellit.

¶ De religioſis et ſumptibus funerũ. Ti. vij.

Vlpianus.

QUi propter funus aliquid impẽdit: cum defuncto contrahere creditur[q]: non cum herede. Idem.

LOcum ĩ quo ſeruus ſepultus eſt religioſum eſſe ariſto ait. Qui mortuum in locum alienum intulit/ vel inferre curauit: tenebitur ĩ factum actione[r]. In locum alterius accipe debemus ſiue in agro ſiue in edificio. Sed hic ſermo domino dat[ſ] actionem non bone fidei poſſeſſori[t]. nam cum dicat in locum alterius: apparet de domino eum ſentire: id eſt de eo cuius locus eſt. Sed et fructuarius inferendo tenebitur domino proprietatis. An et ſocius teneatur ſi ignorante ſocio intulerit tractari poteſt. eſt tamen verius familie herciſcũde: vel cõmuni diuidundo cõueniri eum[v] poſſe. ¶ Pretor ait: ſiue homo mortu⁹: oſſa ve hominis mortui in locũ purũ alterius: aut in id ſepulchꝛuz in quo ius non fuit[x] illata eſſe dicentur. q̃ hoc fecit in factũ

¶ De relig. ⁊ ſũptib⁹ funerum.

Dictum eſt. ſ. de rebus ꝑphanis: ſequit̃ videre de religioſis et eaꝝ gr̃a de ſumptib⁹ funerũ ⁊ qñ fun⁹ ducere liceat. ac.

QUi propter fun⁹. creditur. quãtũ ad ſepationis bñficiũ: hoc dicit vt videatur hereditari⁹ creditor. vt ff. de ſeparationib⁹. l. i. non vt habeat locum actio negociorũ geſtoꝝ. ꝑ hui⁹ negocio. qꝛ ſic iã funeraria ceſſaret. vt ff. e. at ſi qs. §. labeo. ſed ꝑ alijs negocijs iacente hereditate geſtis bñ hꝫ locũ actio negocio. geſtoruz qꝛ potuerũt illa geri viuo defuncto: hec aũt nõ: qꝛ nemo viuus ſepelit̃: et hoc diximus. ſ. de nego. geſt. l. iij. §. hec verba.

LOcuz. in factũ actione. ad q̃d: Rñ. vt ff. e. is qui. Accur.
ſ ¶ Dño dat. ſ. directã. dat̃ et ei q̃ ſuituutem hꝫ. vt ff. e. l. §. pe. ⁊ l. oſſa. §. ſi ĩ locuz. ⁊ §. non ſolum.
t ¶ Non bo. fi. poſſeſſori. ſꝫ vtilis ei datur. vt in ar. ꝯrio. ſ. de nora. quotiens. §. i.
v ¶ Conueniri eum. niſi inferat̃ ſocius. vt ff. eo. ſi plures. Sed videt̃ dari in factũ. vt. ſ. cõi diui. l. ſi quis pu. §. ſi quis in locum. Solu. hic non erat actum his actionibus: ibi ſic. et ideo in factũ intenditur. vel dic ꝙ vna aliam non tollit.
x ¶ Ius non fuit. inferendi.

a ¶ Actione. ad preciũ loci. aut vt corpus tollat. vt ĩ. e. lo q̃. Si ꝓo ĩ ſepulchꝛũ iferat tenebit̃ de ſepulchꝛo vio lato. vt ĩ. de ſepul. vio. l. iij. §. ſi quis. xx.
b ¶ Pecuniarie. ſ. centũ aureoꝝ. vt ĩ. ð ſepul. vio. l. iij. i. rñ. ⁊ §. ſi qs in ſepulchꝛo. ⁊ l. de ſepulchꝛo. azo.

Ex conſenſu. facit oĩs voluntas q̃dã valere que alſs non valerent. vt ⁊ ĩ. pro ſocio. l. verum. §. ſi. et ſ. de dolo. l. arbitrio. §. de eo.
o ¶ Olim. qbus inuitis dixit. ſ. fieri non poſſe. Scripſ⁹. eũ. vt ⁊ ĩ. e. at ſi quis. §. plerīq̃.

c ¶ Neq̃ ſacer. vt res diuine vel eccłie. vt inſti. de re. diui. §. nulli⁹.
d ¶ Neq̃ ſanct⁹ vt muri ⁊ porte ci uitatis. vt. ſ. ð rerum diui. l. ſacra §. fi. Azo.
e ¶ Neq̃ religio ſus. vt ſepulchꝛꝫ vt inſti. de re. di= ui. §. religioſum.
f ¶ Monumẽtũ ſcʒ antẽq̃ ſit ſepul= chꝛum. vt ĩ. e. mo numẽtũ. Sʒ aliđ eſt munimentũ. vt ĩ. e. funeris §. i. Accur.
g ¶ Habeat. ſcʒ perſonalẽ vel rea lẽ aliã ſeruitutẽ.
h ¶ Nõ facit. ſ. vſufructuarius.
i ¶ Cõſentiat. vt ⁊ ſ. de vſufru. locum. in pñ. ⁊ fa cit ĩ. e. l. fi. et. l. ſũt perſone.
k ¶ Non min⁹. vt ⁊ ĩ. loc. ſi quis domũ. in prin. et ſ. de ſerui. ſi cui.
l ¶ In eum. ſcʒ agrum.
m ¶ Facit. cur aliđ ĩ fructuario. quo inuito dñs re= ligioſuʒ nõ facit. vt. ſ. e. l. §. ſi vſũ= fru. Rñ. ꝓ hoc mi nuit̃ facultas fru ctuũ ꝑcipiendoꝝ ⁊ vſufr. ꝓ parte deperit. ſed credi tori nõ minuit̃ a= ctio ꝓ debito cõ= petẽs. lʒ minuat̃ pign⁹. Et hec eſt rõ quare nõ ꝓhi bet̃ inter viruʒ et vxorem pignoris remiſſio: lʒ ꝓhi= beatur in debito. Idẽq̃ in eo q̃ pre diale hʒ ſeruitutẽ dicet̃. vt. ſ. e. l. §. pri. Accur.

actiõe[a] tenet̃ ⁊ pene pecunia-rie[b] ſubijciet̃. De ea autẽ illa-tione ꝓtoꝛ ſenſit q̃ ſepulture cã fit. ¶ Purus aũt loc⁹ dr̃ q̃ neq̃ ſacer[c] neq̃ ſanctus[d] ne-q̃ religioſus[e] eſt. Sʒ ab oib⁹ hmõi nõibus vacare videtur Sepulchꝛum eſt vbi coꝛpus moꝛtui oſſa ve hoĩs ꝯdita ſũt Celſus aũt ait. nõ tot⁹ qui ſe pulture deſtinat⁹ eſt loc⁹ reli gioſus fit: ſed quaten⁹ coꝛp⁹ humatũ eſt. Monumẽtũ[f] eſt qđ memoꝛie ſeruande gr̃a exi ſtat. ¶ Si vſũfructũ quis ha beat[g] nõ faciet locũ religioſũ ſʒ ⁊ ſi alius pꝛopꝛietatẽ: alius vſũfructũ habeat/nõ facit[h] lo cũ religioſum: neq̃ pꝛopꝛieta rius. niſi foꝛte ipm̃ q̃ vſũfru= ctũ legauerit intulerit: cuʒ in aliũ locũ inferri tam opoꝛtu= ne nõ poſſet: ⁊ ita iulian⁹ ſcri bit. alſ aũt inuito fructuario loc⁹ religioſus nõ fiet. Sʒ ſi cõſentiat fructuarius: magis eſt vt loc⁹ religioſus fiat. Lo cũ qui ſeruit nemo religioſuʒ facit niſi cõſentiat[i] is cui ſer= uit⁹ debetur. Sʒ ſi nõ min⁹[k] cõmode ꝑ alium locũ ſeruitu te vti põt: nõ vr̃ ſeruitutis im pediẽde cã id fieri: ⁊ ĩõ religio ſus fit. et ſane hʒ hoc rõnem ¶ Is q̃ pignoꝛi dedit agruʒ ſi in eũ[l] ſuũ moꝛtuum intule= rit: religioſũ eũ facit[m]. Sʒ ⁊ ſi ipſe inferat̃ idẽ eſt. ceterũ alij concedere nõ põt. Pau.

Ex cõſenſu[n] tñ oĩm[o] vti lius eſt dicere religioſũ poſſe fieri: idq̃ pomponius ſcribit. Ulpianus.

Scriptus heres priuſq̃ hereditatem adeat: pa trẽfami. moꝛtuum inferendo locum facit religioſuʒ. nec qs putet hoc ipſo pro hr̃de euʒ[p] gerere. finge enim adhuc euʒ deliberare de adeunda here= ditate. ego etiam puto ſi non heres eum intulerit: ſed quis alius herede vel ceſſante vel abſente vel ignoꝛante vel ve tante ne pꝛo herede gerere vi deatur. tamẽ locũ religioſum facere puto. Plerũq̃ eniʒ de= functi ante ſepeliuntur q̃ qs heres eis exiſtat. Sed tũc lo cus fit religioſus[q] cũ defuncti fuit. Naturaliter enim videt̃ ad moꝛtuũ pertinere locus in quẽ infert̃: pꝛeſertim ſi in eum locũ inferatur in quẽ ipẽ deſti nauit. vſq̃adeo vt etiaʒ ſi in legatũ locũ ſit illat⁹ ab hr̃de: illatione tñ teſtatoꝛis fit reli= gioſus ſi mõ in alium locũ tã opoꝛtune inferri nõ potuit[r].

Familiaria[s] eı⁹. ſepulchꝛa dicuntur q̃ quis ſibi familieq̃ ſue cõſtitu it. Hereditaria aũt q̃ qs ſibi heredibuſq̃ ſuis conſtituit.

Uel q̃ pr̃fa= Ulpia. milias iure heredita= rio acquiſiuit. ſʒ in vtroq̃[t] he redib⁹ ceteriſq̃ ſucceſſoꝛib⁹ qualeſcũq̃ fuerint: licet ſepe lire[v] ⁊ moꝛtuũ inferre. etiam ſi ex minima parte hr̃des ex teſtõ vel ab iteſtato ſint: licet non cõſentiant[x] alij. Liberis aũt cuiuſcũq̃ ſex⁹ vel grad⁹ etiã filijſfamilias emancipatꝫ idem ius conceſſum[y] eſt: ſiue extiterint hr̃des ſiue ſeſe ab= ſtineant. Exheredatis autem niſi ſpecialiter[z] teſtatoꝛ iuſto odio commotus eos vetuerit humanitatis gratia tñ ſepe= liri[a]: non etiam alios pꝛeter ſuam poſteritatem inferre[b] li cet. ¶ Liberti autẽ nec ſepe liri[c] nec alios inferre poterũt niſi hr̃des extiterit patrono

q ¶ Religioſus imo videt q̃ non vt ĩ. eo. ſi loc⁹. Sʒ ibi poterat alibi ꝯmode ſepeliri.
r ¶ Nõ potuit. vt ĩ. de leg. ı. l. q̃d ergo. §. ſʒ ſi moꝛ= tuũ. ⁊ ſ. e. l. ij. §. ſi vſumfructum.
Familiaria. ideo dicit q̃ vnũquodq̃ hʒ: qz quedaʒ ſuant̃ in vno que in alio non ſeruantur. vt patet. ĩ. l. pxi.
Uel que pr̃= fa. i. vtroq̃ ſcʒ hr̃ditario ⁊ fa miliari. vt ⁊. C. e. ſi ſepulchꝛũ. §. i. ⁊ hoc niſi teſtatoꝛ caueret. ꝯ qđ pt̃ ſcʒ exhibere vni ex heredib⁹. vt. ĩ. de ſepul. vio. l. iij. §. ſi quis in here ditarium. Accur.
v ¶ Sepelire. ſe et alios quos vo luit. vt. ĩ. patet.
x ¶ Nõ cõſenti ant. vt ⁊ inſti. de re. di. §. in cõmu= ne. Accur.
y ¶ Cõceſſum. etiã in heredita= rio ⁊ familiari. vt C. eo. ius familia rium. Accur.
z ¶ Specialiter valet ſpecialiter dictũ qđ gñaliter nõ valet. vt. ſ. de mino. l. illud. §. ſi talis. ⁊ diximus ſ. de ꝑcu. põpo= nius. Accur.
a ¶ Tantũ ſepe liri. ſ. cõceſſuʒ eſt.
b ¶ Inferre licʒ ſcʒ exheredatis. Azo.
c ¶ Nec ſepeliri in hereditarium. vt. C. eo. l. monu= mentoꝝ. Sʒ in fa miliari vr̃ ꝯ. quis

quibus quidā[a] inſcripſerūt monumētū[b] ſibi libertiſq; ſuis feciſſe. ⁊ ita papi. rñ. ⁊ ſepiſſime idē cōſtitutum eſt. ¶ Si adhuc monumētū purū eſt: poterit qs hoc ⁊ vēdere ⁊ donare. ſi zenotaphium[c] ſit: poſſe hoc venire dicēdū eſt. Nec ei hoc eſſe religioſum diui fratres reſcripſerunt. Gaius.

Is qui intulit mortuū ī alienū locū aut tollere[d] id qd intulit: aut loci precium pſtare cogitur p in factū actionē. que tam hrdi q̄ in heredē cōpetit ⁊ ppetua ē. Aduerſus eum qui in alterius archam[e] lapideā in qua adhuc mortuus nō erat cōditꝰ mortuū intulerit: vtilē actionē in factū procōſul dat. q: non pprie vl' in ſepulchrū vl' ī locū[f] alteriꝰ intuliſſe dici pt. Vlp.

Oſſa q̄ ab alio illata ſūt vel corpus an liceat domino loci effodere vl' eruere ſine dcreto pontificū ſeu iuſſu pncipis q̄ſtionis ē. ⁊ ait labeo expectandū[g] vl' p iuſſum pontificalē ſeu iuſſionē principis: alioq̄n iniuriaꝝ fore[h] actionē aduerſus eū q̄ eiecerit Si locus religioſus[i] p puro veniſſe dicet: ptor in factū actionē in eum dat ei ad quē ea res ptinet[k]. que actio ⁊ ī heredē cōpetit: cū quaſi[l] ex empto actionē cōtineat. ¶ Si ī locū publicis vſibus deſtinatū intulerit quis mortuū: pretor in eum[m] iudicium dat. Si dolo[n] fecerit ⁊ erit extra ordinē plectendus: modica tamē coertione. ſed ſi ſine dolo malo/abſoluēdus eſt. ¶ In hāc autē actionē loci puri appellatio ⁊ ad edificiū[o] pducēda eſt. Nec ſolum dño hec actio cōpetit: verū ei quoq; q̄ eiuſdē loci habet vſufru. vel aliquā ſeruitutē. quia ius prohibēdi etiā hi habēt[p]. ¶ Ei qui prohibitus eſt inferre in eum locum quo ei ius inferēdi eēt in factum actio competit[q] et interdictum etiam ſi non ipſe prohibitus ſit: ſed pcurator eius. q: intellectu aliquo phibitus ipſe videtur[r]. Gaiꝰ.

Liberum eſt ei qui prohibetur mortuum īferre oſſa ve mortui: aut ſtatī interdicto[s] vti quo prohibetur ei vis fieri: aut alio inferre ⁊ poſtea in factū agere. p quā conſequetur actor quanti eiꝰ interfuit prohibitum nō eſſe in quam computationem cadit loci empti precium[t]: aut conducti merces. Item ſui loci precium quē quis (niſi coactus eſſet) religioſum facturus nō eſſet. Unde miror quare conſtare videatur[v] neq; heredi neq; in heredem dandā actionem hanc. nam vt apparet pecuniarie quantitatis ratio in eam deducitur: certe ppetuo ea inter ipſos competit. Vlpianus.

Si venditor fundi excepit locū ſepulchri ad hoc vt ipſe poſteriq; eius illo inferantur: ſi via vti prohibeatur vt mortuum ſuum inferret/ agere poteſt[x]. videtur ei[y] etiam hoc exceptū inter emētem et vendentem: vt ei per fundum ſepulture cauſa ire liceat. Paulus.

libertꝰ ptinet appellatiōe familie. vt. C. d̄ ħ. ſig. l. ſi. Ac.

a ¶ Quidam. ſ. teſtatores vel hoīes. Accur.

b ¶ Monumentū. nec enim ſcriptura ſola q: fuit teſtiū ſolēnitate deſtituta: libertis tribuit ius inferendi. vt. ff. de codicil. l. ſ̄e. al's ꝫ. vt. C. de fideicō. et in epiſtola.

c ¶ zenotaphiū expoſitio ē l̄re ſuperioris. nā et zenotaphiū ⁊ purū monumētū idem eſt. vt. ff. eo. monumentū. ⁊. ꝭ. de re. di. l. ſed diui. q. d. id eſt ſi zenotaphiū ⁊c. vel appellat hic zenotaphium locū. ex quo pncipe pmittēte mortuꝰ tranſlatꝰ eſt. vt. ff. e. l. cū in diuerſis. Accur.

Is qui īntulit aut tollere in arbitrio eſt inferētꝫ alterū dare. vt ar. ff. d̄ iur. do. plerūq; §. ſi. videt tñ iniquū eſſe. vt argu. ff. re. amo. l. non eīn. et C. de his q̄ a non dño ma. l. i. Michi vr̄ tñ ꝫ. hoc ē non eē iniquum. q: ħ cogit qs fauore religiōis vēdere inuitus. vt ff. eo. ſi quis ſepulchrū. Sꝫ regl'arit ſuū inuitus nēo cogit vendere niſi in caſu. vt in ſo cio manumittente. vt. C. d̄ cōi ſer. manu. l. i. Azo.

e ¶ Archā. ſupra terrā. Azo.

f ¶ Uel in locū. q: locꝰ fundi portio dicit. ⁊ ſepulchrum qd ī loco fit eſt terreſtre et ſub terra. Azo.

Oſſa. expectandum. fauore religionis. al's ptra. vt. ꝭ. ad l. aq̄l. queadmod §. i. que eſt ptra.

h ¶ Fore actionē. ſ. hrdi. vt. ff. de iniur. l. i. §. q̄tiēs.

i ¶ Si locus religioſus. ſ. de facto. Accur.

k ¶ Pertinet. i. ei cuius eſt ſepulchꝝ ſiue locus ſepulchri. ſ. venditori ꝫ extraneū. ſ. inferentē. vt aut tollat qd impoſuit: vel p̄ſtet ei intereſſe. vt. ff. eo. libeꝝ. Sꝫ ⁊ ipꝫ ſepulchrū petit hac actione. vt. ꝭ. de rei ven. l. qui reli. Et ita vbū quaſi ſimilitudinarie ponit. q. d. quātū preſtabit emptori tm̄ ab inferente petet hac actione.

l ¶ Quaſi ex empto: q̄ſi expſſiuū eſt ſpirātis ꝟc. nā in hoc caſu ex empto agit. vt. ff. d̄ cōtrahen. empt. l. q̄ offic. §. q̄ neſciēs. ſꝫ q̄ſdā. Sꝫ tu dic vt dixi ſimilitudinarie. ei ei cuiꝰ ē ſepulchrū ſiue locꝰ ſepulchri dat ī factū: ſꝫ ēptori dat ex empto. vt ibi.

m ¶ In eū. ſ. inferētē. Accur.

n ¶ Dolo. maxime. ⁊ iō d dolo poſuit: q: locutꝰ erat de coħertiōe que abſq; dolo nō imponitur.

o ¶ Ad edificiū vt ⁊. ꝭ. e. l. ij. §. ſi.

p ¶ Hāt. vt ⁊. ꝭ. e. l. ij. §. aij. Accur.

q ¶ Cōpetit. vt ⁊ ff. ſi. i. l. i. in prin. ⁊. ff. l. proxi.

r ¶ Videt. vt et ff. de vi ⁊ vi ar. l. ſi. ⁊. l. cū fundū. ⁊ l. colonus.

Liber ē. interdicto. vti poſſidetis. Ac.

t ¶ Preciū. q: ſi petet nō petet ſui loci p̄ciū cum ipſum habeat.

v ¶ Videatur. ſcilicet imperitis vt. ff. e. ſi filius §. hec actio.

Si venditor agere poſſet ſecus ſi ſibi nō cauiſſet niſi publica via eſſet ad ſepulchrū. vt. ff. de act. emp. ſi merce dē. §. ſi eū. Accur.

y ¶ Videt enim vt et. ff. de ſepulc. vio. l. vtimur. et ar. ff. de contrahen. emp. l. qui fundum. § in lege. ⁊. ꝭ. de iur. om. iudi. l. ij. Accur.

Quod ſi locꝰ monumēti hac lege venierit: ne in eū inferant̄[a] quo ſibi ius eſt[b] īferri: pactū quidē ad hoc nō ſufficit: ſed ſtipulatione id caueri oportet. Ulpia.

Si qs ſepulchꝛū habeat viā aūt ad ſepulchꝛ nō habeat[c]: ⁊ a vicino ire ꝓhibeat: Impator antoninꝰ cum patre reſcripſit iter ad ſepulchꝛū peti ꝑcario ⁊ ꝯcedi ſolere: vt quotiēs nō debet̄ impetret̄ ab eo q̄ fundū adiūctum habeat. non tñ hoc reſcriptū qd impetrādi dat facultatem etiā actionē ciuilē īducit: ſed extra ordinē[d] īterpellet̄[e]. Preſes etiā cōpellere[f] dꝫ iuſto p̄cio iter ei preſtare. ita tñ vt iudex etiā de oportunitate loci proſpiciat: ne vicinꝰ magnū[g] patiat̄ detrimentū. ¶ Senatuſcōſul. cauet̄ ne vſus ſepulchꝛoꝝ ꝑmutationibꝰ polluat̄: id eſt ne ſepulchꝛū alterius[h] cōuerſationis vſum accipiat. ¶ Pretoꝛ ait[i] ſi funerꝭ cā ſumptus factꝰ erit: eius recuperādi noīe in eum ad quē ea res ꝑtinet iudiciū dabo. hoc edictū iuſta ex cā ꝓpoſitū eſt: vt qui funerauit proſequatur id quod impendit. ſic enim fieri ne inſepulta[k] coꝛpoꝛa iacerēt neve quis de alieno funeret̄. Funus autē eum facere opoꝛtet: quē decedens elegit[l]. Sꝫ ſi non ille fecit/ nullā eſſe huiꝰ rei penā: niſi aliquid pro hoc emolumēti ei relictū eſt. tunc eñi ſi nō paruerit volūtati defuncti: ab hoc repellit̄[m]. Sin autē de hac re defunctꝰ nō cauit: nec vlli delegatū id munꝰ eſt: ſcriptos hēredes ea res cōtingit. ſi nemo ſcriptꝰ eſt: legitimos vel cognatos quoſq[n] ſuo oꝛdine quo ſuccedūt. Sūptus funeris arbitrant̄[o] ꝓ facultatibꝰ vel dignitate defuncti. ¶ Pretoꝛ vel magiſtratꝰ municipalis ad funꝰ ſumptuꝫ decernere dꝫ: ſi q̄dē pecunia ī hēditate eſt/ ex pecunia. ſi nō eſt: diſtrahere dꝫ ea[p] que tp̄e peritura ſunt: quoꝛūq retentio onerat hēditatē. ſi minꝰ[q] ſi q̄d auri argentiq fuerit: diſtrahi aut pignoꝛari iubetur[r]. Gaiꝰ

Vel a dbitoꝛibꝰ ſi facile exigi poſſit.

At ſi qs impediat[t] eū q̄ emit quominus res ei tradant̄: ꝓtoꝛē iter uenire opꝫtet: tueriq hmōi factū ſi qs impediat quominus ei res vendite tradant̄. ¶ Si colonus vel inquilinus ſit is qui moꝛtuꝰ eſt: nec ſit vñ funeret̄: ex inuectis ⁊ illatis eū funerandum pompo. ſcribit. et ſi quid ſuperfluū remanſerit: hoc pro debita penſione teneri. ¶ Sed et ſi res legate ſint a teſtatoꝛe de cuius funere agitur/ nec ſit vnde funeretur: ad eas quoq manus mittere oportet. ſanctius eſt enim de ſuo teſtatoꝛem funerari q̄ alii quos legata cōſequi. Sꝫ ſi adita fuerit poſtea hereditas: res emptoꝛi auferēda[v] nō eſt: qꝛ bōe fidei poſſeſſoꝛ eſt/ ⁊ dominiū hꝫ qui auctoꝛe iudice[x] cōparauit. legatariū tamē legato carere nō opoꝛtet/ ſi pōt indēnis ab herede preſtari[y]. Nā ſi non poteſt/ melius eſt legatariū nō lucrari q̄ emptorem dāno affici. ¶ Si cui funeris ſui curam teſtatoꝛ mandauerit/ et ille accepta pecunia funus nō duxerit: de dolo

Quod ſi locus. inferantur. ſ. ab emptoꝛe.
b ¶ Ius eſt. i. eſſet. et dic ꝙ appellat locū monumenti fundum in quo erat monumentū. i. ſepulchꝛū. et quia ſepulchꝛū: ideo non valuit pactum. qd eſt ꝯtra ius religionisq̄ priuilegio gaudet. ⁊ facit ad hoc. ff. de pac. l. nemo. Ul' dic ꝙ foꝛte hec lex habuit odio illd pactum qd reſtrigit emptoꝛi facultatem ſepeliēdi certos hoīes etiā in re que nō ſit religioſa: deſtiata tñ religioni. ⁊ iō certo mō tñ admiſit pactū. i. per ſtipulationē. idē in vſuris. vt habet̄ C. de vſur. l. iij. idē in pēa. vt. ff. de ſer. expoꝛ. l. ſeruꝰ. Sꝫ in viro idē ſꝫ alia rōne. vt. C. de iur. do. l. auia. Alij tñ vt Ir. dicūt. ꝙ in hac lege loq̄mur de ſtipulatiōe penali: cuius metu ſtat̄ placitis. al's pactū factum nō ſufficit cū humanis legibꝰ ſit exēptū. Si aūt nō ſit religioſa nec deſtinata religiōi et ſepeliri ꝓhibet̄ ēt nō ſolum certos hoīes ſꝫ oēs: pactū valet incontinēti factū. vt. C. de pac. iter emp. ⁊ vē. l. fi. q̄ eſt contra. ⁊ ar. ff. de ſepul. vio. l. iij. §. ſi quis in hēditariū. ac.
Si quis ſepulchꝛum. non habeat. quia flumē abſtulit aliquam viam.
d ¶ Sed ex̄ oꝛdinē. i. extra ius vel etiam in iure.
e ¶ Interpelletur. ſ. vicinus.
f ¶ Compellere. No. ergo ꝙ cogitur quis vendere. vt ⁊. C. de ſer. cōi ma. l. i. et. ff. de publi. l. cotem. §. fina. Accur.
Uēdere q̄s cogitur.
g ¶ Magnum. facit ad hoc. ff. de ſerui. ſi cui. ⁊ ff. loca. l. habitatoꝛes. ⁊ ff. de edil. edic. l. i. §. ſed ſciendū. et qd no. ff. ſi vſufruc. pe. l. i. §. i. et de ſer. vr. predi. l. binas.
h ¶ Alterius. al's aliene: ſi cōtra fiat ducentoꝝ aureoꝛum pena imponitur. vt. ff. de ſepul. vio. l. iij. §. ſi quis in ſepulchꝛo. Accurſius floꝛentinus.
i ¶ Pretoꝛ ait, dixit de religioſis: nunc de ſumptibus funerum et ſubaudi de eo.
k ¶ Inſepulta. ſic inſtitu. de obliga. que ex quaſi cōtractu. §. i. Acc.
l ¶ Elegit. vt in aut. de eccle. titu. §. ſi quis autem. colla. ix. et. C. de epiſ. et cle. nulli.
m ¶ Repellitur. vt et. C. de leg. l. penulti. Accur.
n ¶ Quoſq. id eſt quoſlibet.
o ¶ Arbitrātur. id eſt eſtimantur Accurſius.
p ¶ Ea. i. pretoꝛ iubet diſtrahi.
q ¶ Si minus. id eſt ſi non ſint ibi res que vendi poſſint. vt et. ff. de ven. in poſſeſſio. mit. l. i. §. diminutio. Accur.
r ¶ Iubetur. primo pignoꝛatio. ſecūdo venditio fit. vt. C. de ſacroſan. eccl'. aut. hoc ius Accurſius floꝛē.
Vel a debitoꝛibus. ſcilicet exigi.
At ſi quis īpediat. ſcilicet iniuſte. alioquin ꝯtra. in hoc autē ſummatim habetur cognitio vt. ff. de re iudi. a diuo pio. §. ſi ſuper.
v ¶ Auferenda non eſt. vt legatario detur.
x ¶ Auctoꝛe iudice. vt et. ff. de acqui. poſ. l. iuſte.
y ¶ Ab herede preſtari. vt et. ff. e. l. fina. in princi.

actionē in eum dandam[a] me-
la ſcribit: credo tamē et extra
ordinem eum a pretore cōpel
lendum[b] funus ducere. ¶ Fu
neris cauſa ſumptus factꝰ vi-
detur is demum qui ideo fue
rit[c] vt funꝰ ducatur: ſine quo[d]
funus duci non poſſit. vtpu-
ta ſi quid impēſum eſt in illa-
tione mortui. Sed et ſi quid
in locuꝫ fuerit erogatū in quē
mortuꝰ infertur: funeris cau-
ſa videri impenſum labeo ſcri
bit. quia neceſſario locus pa-
ratur in quo corpus conditur.
Impēſa peregre mortui que
facta eſt vt corpus perferre-
tur funeris eſt: licet nondū ho
mo funeretur. Idēq; et ſi q̄d
ad corpus cuſtodiendum vel
etiam cōmendandū factū ſit.
vel ſi quid in marmor vel ve-
ſtem[e] collocandam. Non au-
tem oportet ornamenta[f] cum
corporibus ſuis cōdi[g] nec q̄d
aliud huiuſmodi[h] qđ homies
ſimpliciores faciunt. ¶ Hec
actio que funeraria[i] dicitur ex
bono et equo oritur. continet
autem funeris cauſa tantum
impenſam[k] non etiam cetero-
rum ſumptuum[l]. Equum au-
tem accipitur ex dignitate eiꝰ
qui funeratꝰ eſt ex cauſa[m]: ex
tēpore[n]: ex bona fide[o]. vbi ne
q̄ plus imputetur ſumptꝰ no
mine q̄ꝫ factum eſt ſi immodi
ce factum eſt. debet enim ha-
beri ratio facultatum eius in
quem factum eſt: et ipſius rei
que vltra modū ſine cauſa cō
ſumitur. Quid ergo ſi ex vo-
luntate quidē teſtatoris quid
impenſum eſt. ſciendū eſt nec
voluntatem teſtatoris ſequē-
dam[p] ſi res egrediatur iuſtam
ſumptuum rationem. pro mo
do autem facultatum ſumptꝰ
debere fieri. ¶ Sed interdū
is qui ſumptū fecit nō recipit
ſi pietatis gratia fecit: nō hoc
animo quaſi recepturus ſum
ptum quem fecit. Et ita impe
rator noſter reſcripſit. Igitur
eſtimandum erit ab arbitro ⁊
perpendendum quo aīo ſum-
ptus factus ſit: vtrū negociuꝫ
quis vel defuncti vl' heredis[q]
gerit: vel ipſius humanitatis[r].
an vero miſericordie vel pieta
ti tribuens vel affectioni. po-
teſt tamē diſtigui ⁊ miſericor
die motꝰ: vt ſi in hoc fuerit mi
ſericors vel pius qui funera-
uit vt eū ſepeliret ne inſepul-
tus iaceret: non etiā vt de ſuo
ſumptum faceret. quod ſi iu-
dici liqueat nō debet eum qui
conuenitur abſoluere. Quis
eñ ſine pietatis intētiōe alie-
num cadauer funerat? Opor
tebit igitur[s] teſtari quēq; quo
animo funerat: ne poſtea pa-
tiatur queſtionē. ¶ Pleriq; fi
lij cum parētes ſuos funerāt:
vel alij qui heredes fieri poſ-
ſunt: licet ex hoc ipſo neq; pro
herede geſtio: neq; aditio pre
ſumatur[t]. tamen ne imiſcuiſſe
ſe neceſſarij vel ceteri pro he
rede geſſiſſe videantur: ſolent
teſtari pietatis gr̄a facere ſe-
pulturam. Ne ſi ſuperuacuo
fuerit factū: ad illđ ſe munire
videtur ne immiſcuiſſe ſe cre-
dantur: nō ad illud vt ſumptū
conſequātur. Quippe prote-
ſtātur[v] pietatis gratia id ſe fa

a ¶ Dandam. ſcilicet heredi.

b ¶ Cōpellēdū. vt ⁊ .ſ. fa. her. l. qui erat. ſed nonne da-tur mandati. vt .j. man. l. ſi vero non re. §. fi. que eſt cōtra. qđ ſi eſt: de dolo nō debet dari. ſolue ſm quoſdā. hic mā-dati cōcurrit cū actiōe de dolo. cū vtraq; eū infamet. ſed hoc non valet. vt .ſ. ď dolo. l. ideoq;. Uel dic q̄ hic fuit facio vt des: ex q̄ dat actio de dolo. ibi eñ fuit gratis ſuſceptum mādatuꝫ. Uel dic tertio q̄ ideo mandati actio nō dat q̄r ille nō ſuſcepit mā-datū. aut q̄r ignorās: aut q̄r ꝯtradicēs. Sed tu dic q̄rto q̄ hic fuit mandatū ſuſceptuꝫ. et tñ mādati nō agitur. q̄r mādatum de ea re nō fuit iniūctū q̄ viuo teſta-tore explicari non potuit. nec eñ funus duci pōt niſi decedat. ſꝫ in. l. cōtraria fuit mādatam vt fieret mo-numentū qđ eo viuēte fieri pōt. Se-pulchrū autē non eſt niſi poſt mortē domini. Accur.

c ¶ Ideo fuerit. ſcꝫ factus.

d ¶ Sine quo. ſ. ſumptu. vt .j. e. fu-neris. in prin.

e ¶ Ueſtē. ſtamē vel cilicium.

f ¶ Ornamenta. anulos vl' veſtes vt ſubijcit et .j. de lega. i. ſeruo alie-no. §. fi. Accur.

g ¶ Cōdi. opor-tet. Accur.

h ¶ Huiuſmodi. vt lectū. Accur.

i ¶ Funeraria. ſubſtātiue ponit vt ſit nomē actio-nis. Uel ponit ad iectiue: vt dicatur actio in factum q̄ dat pro eo qđ eſt im pēſū i funere. Ac.

k ¶ Impenſam. ſcilicet factam.

l ¶ Sumptuum. factorum in teſtatorem curandum.

m ¶ Ex cauſa. vt ſi erat funus in peregrinatione quod oportuit multum perferri. Azo.

n ¶ Ex tēpore. vt ſi fecerit tēpore hyemali in quo plus impendit q̄ꝫ in eſtate impenderet.

o ¶ Ex bona fide. q̄r ſi plus q̄ꝫ impēdat petat nō pote-rit. Itē ſi mala fide plus impendit: imputetur ei.

p ¶ Sequēdam. vt ⁊ .j. de cōdi. iſti. q̄dā. ⁊ ar. .j. ad ma. l. ſꝫ iul. §. qđ dr. ⁊ .j. ad legē falci. l. i. §. fi. ⁊ .j. e. funer. l. i fi. Idē ē ď alimētꝫ a defūcto filio ſta tutis. ſ. vt debeat tutor ſeq̄ volūtatē pr̄is ſi nō vltra vi res pr̄imonij ſta-tuit. vt .j. vbi pu. edu. l. ij. in fi. ſm y. ſed cōtra .ſ. de peti. her. l. heredi tas. §. i. ſol. vt ibi.

q ¶ Uel heredis gerit. vtroq; eniꝫ caſu agit funera-ria. vt .j. eodeꝫ. l. ſi quis.

r ¶ Hūanitatis. ſm quā itereſt vt vnꝰ alteri ſeruiat: non vt donet. Ac.

s ¶ Oportebit igit. i. oportunū ē non neceſſariū. vt .ſ. de neg. ge. neſē-nius. Et ſic no. q̄ atteſtatio probat volūtatis nr̄e ſen tētiam. ſic .j. eo. la beo. ⁊ .j. de acq. he re. p herede. § ce-terꝫ. Et pdeſt hoc notare cū tractat poſſederit q̄s pro feudo an pro allo dio. Itē ⁊ in mr̄i-monio cū p̄mo p teſtat' ē ſi ñ deſpō ſare cā matrimo-nij: ſed vt mulieri parētes heredita tē relinquerent.

t ¶ Preſumat. vt et .ſ. e. l. ſcriptꝰ in prin. ſed arg. con-tra. C. de repu. he re. l. i. ſol. ibi plus fecit: quia ſtabat in domo et alia. vnde contra eum preſumitur niſi probetur contrarium. ſcilicet q̄ nō ani-mo adeundi fecerit. Accur.

v ¶ Proteſtantur. ſ. tacite. immo expreſſe. Accur.

a ¶ Oportet. i. neceſſe eſt: quia illa proteſtatio preiudicat. quia pietatis cauſa dixerat ſe facere. Et no. ꝙ confeſſio indiffinite prolata in omnibus preiudicat.

Confeſſio īdiffinita ī oībus preiudicat.

b ¶ Non debet admittere. nam nō repetit̄ vt ſubijcit.

c ¶ Cōtumeliā. vt. j. de iniur. l. i. §. quotiēs. ergo nō debet ſentire cōmodū. vt. ſ. de nego. ge. ſiue hr̄ditaria.

d ¶ Nō hoc animo. quia neminē ſibi obligare voluit. vt. ſ. cō. di. l. in hoc iudicio.

e ¶ Ex cā. ſ. hac iuſta. Accur.

f ¶ Funerariaz. ſcȝ vtilem. vt. j. e. ſi poſſeſſor. in prin.

g ¶ Labeo ait. nō actuꝝ. ſz nōne ſemꝑ dat̄ actio nego. geſt. vt. ſ. de nego. ge. ait ꝑtor. §. hec v̄ba. et. l. ſiue hereditaria. q̄ ſūt ſ. ſol. ibi loquit̄ de alijs negocijs nō de funeris ip̄enſa q̄ viuēte teſtatore explicari nō pōt. nec ei⁹ noīe defunct⁹ potuit eē obligat⁹. alia r̄o p̄nt lȝ hic quo ad ſeparationē ip̄etrādā videatur contrahere cum defuncto. vt. ſ. e. l. i. Item contra. j. de ꝑui. cre. l. i. vbi videt̄ ꝙ fa. her. actō hic cōpetat. ſolue illam ſm̄ iſtam.

h ¶ Actū ſit. ⁊ iō ampli⁹ agi nō p̄t. Azo. vt. ſ. fa. her. ſi filia. §. familie.

i ¶ Ex cā cōpetere. no. fieri poſſe ꝯ ꝓhibitionē. et tn̄ idē eſt effect⁹ ac ſi ꝓhibitio nō eſſet. vt h̄ ⁊ j. de leg. i. ſi filiuſfa. §. diuus. et j. de exer. l. i. §. magiſtrum. et. C. ne tuto. vel cura. vecti. cō. l. i. ⁊ j. qđ vi aut clam. l. fi. § ſi ſtercus. ⁊ j. de ap. nō tantum. ⁊ j. de ſolutionibus. l. ſolutionem.

☞

k ¶ heres eius ꝓhibuerit. ſ. ſepelire ip̄m teſtatorē. q. d. nō eſt ſtandum ipſius prohibitioni. Sed op. huic ⁊c. ſed reſpondetur pone me ⁊c. quo caſu indubitabiliter agitur: licet a prohibito. Accur.

l ¶ Competere. certe ſic. vt. ſ. e. l. §. ſi cui. Accur.

m ¶ Imitari. vbi poſt prohibitionez ceſſat actio. vt. C. de nego. geſt. l. fi. ⁊ ſic not. mentem potius q̄ȝ v̄ba legis ſeruādam. vt ſ. de in ius voc. l. q̄uis.

Legis mēs potius q̄ verba ſuādā eſt.

cere. plenius igitur eos teſtari oportet[a] vt ⁊ ſumpt⁹ poſſint ſeruare. Fortaſſis qs poſſet dicere interdū partez ſumpt⁹ facti poſſe recuperari. vt ſi qs ꝑ parte quaſi negociū gerēs: ꝑ parte pietatis gratia id faciat qđ eſt verius. Partē igit̄ ſumptus conſequetur quē nō donādi aīo fecit. ¶ Iudex q̄ de ea eq̄tate cognoſcit: interdum ſumptū omnino non debet admittere[b] modicū factuz ſi forte in contumeliā[c] defuncti hoīs locupletis modic⁹ factus ſit. nā nō debet hui⁹ habere rationē: cū ꝯtumeliā defuncto feciſſe videat̄/ ita eū funerādo. ¶ Si qs dū ſe heredē putat patrēfamilias funerauerit: funeraria actōe vti nō poterit: quia nō hoc animo[d] fecit quaſi alienū negocium gerēs. et ita Trebacius ⁊ Proculus putāt. puto tamen et ei ex cauſa[e] dandā actionē funerariam[f]. Labeo ait[g]. quotiēs qs aliā actionē habet de funeris impenſa conſequēda: funeraria eum agere nō poſſe. Et ideo ſi familie herciſcūde agere poſſit: funeraria nō acturū. Plane ſi iā familie herciſcunde iudicio actū ſit[h]: poſſe agi. ¶ Idē labeo ait. ſi ꝓhibente herede funeraueris teſtatorē: ex cauſa cōpetere[i] tibi funerariā. Quid enim ſi filiū teſtatoris heres ei⁹ ꝓhibuerit[k]: huic contradici poteſt. ergo pietatis gratia funeraſti. Sed pone me teſtatū: habiturū me funerariā actionez. de ſuo enim expedit mortuos funerari. Et qđ ſi teſtator quidā funus michi mādauit: heres prohibet: ego tamē nichilomin⁹ funeraui: nonne equū eſt michi funerariā cōpetere[l]? Et generaliter puto iudicē iuſtū nō merā negocioꝝ geſtorū actionē imitari[m]. ſz ſollicit⁹ eq̄tatē ſequi debet: cū hoc ei ⁊ actionis natura indulgeat. Diuus autem marcus reſcripſit eū heredez q̄ ꝓhibet funerari ab eo quez teſtator elegit: non recte facere. penam tamē in eū ſtatutā[n] nō eſſe. ¶ Qui mādato alterius funerauit nō habet funerariā actionem. ſed is ſcȝ qui mādauit funerādū ſiue ſoluerit ei cui mādauit: ſiue debet[o]. At ſi pupill⁹ mādauit ſine tutore auctore: vtilē funerariam actionē dādā aduerſus heredem[p] ei q̄ impēdit. lucrari em̄ heredē iniquū eſt. Si aūt pupillus funus ad ſe ꝑtinēs ſine tutoris auctoritate mādauit: dādā in eū actiōem[q] arbitror. Si heres exiſtit ei q̄ funerat⁹ eſt: ſoluēdoq;[r] hr̄ditas eſt. Cōtra ſi qs mandato heredis funerauerit: nō poſſe eū funeraria actiōe agere labeo ſcribit: q2 habet mādati actionē. Si tn̄ q̄ſi negociū heredis[ſ] gerēs funerauit (licet ratum non habeat) tamē funeraria eū agere poſſe labeo ſcribit. Datur autē hec actio aduerſus eos ad quos funus ꝑtinet. vtputa aduerſus heredē bonorūve poſſeſſorē ceteroſq; ſucceſſores.

FUneris impenſam ⁊ patronus[t] q̄ bonoꝝ poſſeſſionē petit ꝯtra tabulas p̄ſtat. Pōpo.

Ulpia. IA eum[v] ad quem dotis

n ¶ In eum ſtatutā. not. ergo nō puniri illicituȝ. vt hic. et. j. de ſepulchro violato. l. iij. §. non perpetue. et. j. de vſufructu legato. l. heres. Accur.

Illicitū q̄n̄q; nō punit̄.

o ¶ Debet. quia videtur ei abeſſe id in quo obligatus eſt. vt. ſ. de nego. geſt. ſi qs mā.

p ¶ Aduerſ⁹ heredem. non pupillum. Accur.

q ¶ Actionē. ſcilicet mandati. vt j. proxi. §. Accur.

r ¶ Soluēdoq;. maxime. nam funeraria exuperat omne es alienuȝ. vt. j. e. l. penul. Uel ideo ponit quia tunc pupillus impetrat in integ. reſtitu. et ideo nō tenetur funeraria. Accur.

ſ ¶ Negociū heredis. īſtituti qui nondū adijt. alioquin contra. tunc enim non funeraria. ſed nego. geſt. datur actio. hic ergo contra heredē non datur nego. geſt. quia eius in veritate negociuȝ nō erat: nec defuncti potuit eſſe. vt ſ. de nego. geſt. l. ait pretor. §. hec verba.

t FUneris. patronus. vt ⁊ ſ. ſi pars here. peta. ſorori. §. ſumptus.

v INeum. id eſt contra eum.

a ¶ Dat ptor. vt ⁊. C. de nego. geſt. l. q̄ð l vxorē. l ff. Ac.
b ¶ Suis. ſ. alijs. nam ⁊ hoc quaſi patrimoniū eſt. vt ſ. de mino. l. iij. §. ſed vtrum. in fi.
c ¶ Cōferre debere. ꝑ ea parte qua lucrat̄ dotē et eum ad quē ſpectat aliō pr̄imoniū ꝑ alia rata. vt. i. e. celſus. ſi aūt marit⁹ non lucrat̄ vt q̄ꝛ vſufruct⁹ ſibi in dotē dat⁹ decedēte muliere ꝯſolidet̄ ſibi cū pri⁹ eēt. ꝓpetari⁹ nichil videt̄ lucrari: cuꝫ ⁊ al's ea defuncta hoc erat habitur⁹. ⁊ iō non cogit̄ ad has ipēſas. vt. i. ð iure do ti. cū in fundo. in pin. ibi q̄ ſi i matrimonio ⁊c.

¶ Sed ſi nondū preſtiterit. vt ⁊. i. eo. ſi mulier. §. i. Accur.

¶ Nerati⁹ q̄rit. pacto. ſic. ſ. de trāſac. controuerſia. in princi. Accur.

f ¶ Cōuenire. ꝑ ea parte q̄ remanet apud maritū. Accur.

g ¶ Non poſſit. vt ⁊. ſ. ð pac. l. ius publicum.

h ¶ Cōferre eū. videbat̄ ſ. q̄ꝛ ſtipulat⁹ erat totam dotē ſibi reſtitui. Accur.

i ¶ Aūt nō. ſ. cōueniret̄ marito lucrante. Accur.

k ¶ Soluendo. ſꝫ quare īſpicit̄ ſit ſoluēdo vel nō: cū expenſa iſta excedit oē es alienuꝫ. vt. i. e. l. ipēſa. q̄ eſt ſ. ⁊ iō ꝓ rata tā de dote q̄ꝫ ð alia ſubſtātia eſt ſoluēda. vt. i. e. celſus. ſol. h cōputato pr̄imonio ⁊ ð dote pt ite gre ſolui creditorib⁹ alijs funeraria agētibus. ⁊ iō nō hꝫ locū lex illa impenſa. vt ergo omnibus ſatiſfiat ſeruatur quod hic dicit.

l ¶ In prez. funeraria actio. eſt em̄ prius on⁹. vt. i. de l rē per. filius. ⁊ domini de ſeruo. vt. ſ. e. ſi filius. §. i. Accur.

¶ Celſus. funeranda eſt. vt. i. ad legem falci. ſi vir. et ſ. e. l. in eum.

¶ Veluti. conferat. ſi ſoluendo eſt maritus. alioq̄n ꝓ eo q̄ð facere poteſt. vt. i. e. l. ſic pro rata. §. fi.

noie quid ꝑuenit: dat pretor[a] funerariā actionē. Equiſſimū em̄ viſuꝫ eſt veterib⁹ mulieres quaſi de patrimonijs ſuis[b] ita de dotib⁹ funerari. et eum qui morte mulieris dotē lucrat̄: in fun⁹ ꝯferre debere[c] ſiue pr̄ mulieris eſt ſiue marit⁹. Papi.

Sed ſi nōdū pr̄ dotē recupauerit: vir ſolū ꝯueniet̄ reputaturus patri q̄ð eo noīe preſtiterit[d]. Iulianus.

Impēſa em̄ funeris es alienū dotis eſt. Ulp.

Ideoq̄ꝫ etiā dos ſentire hoc es alienū dꝫ. Idē.

Nerati⁹ q̄rit ſi is q̄ dotē dederit ꝓ muliere ſtipulat⁹ eſt duas partes dotis reddi: tertiā partē apud maritū remanere pactus ſit/ ne q̄d marit⁹ in funus ꝯferret: an funeraria marit⁹ teneat̄[e]: et ait ſi q̄dē ipſe ſtipulator mulierē funerauerit: locum eſſe pacto[f] ⁊ inutilē funerariam ei fore. Si vero alius funerauit: poſſe eū maritū ꝯuēire[f]. q̄ꝛ pacto hoc publicū ius infringi non poſſit[g]. Quid tamen ſi quis dotē hac lege dederit ꝓ muliere vt ad ipſum rediret ſi in mr̄imonio mortua eſſet: aut quoquo modo ſoluto mr̄imonio. nunquid hic in funus nō cōferat[i]: ſed cū dos morte mulieris ad eūdē ꝑuenerit: pōt dici ꝯferre eū[h]. ¶ Si marit⁹ lucrat̄ dotē ꝯueniet̄ funeraria: pater autē nō[i]. Sed ⁊ in huc caſuꝫ puto ſi dos (q̄ꝛ ꝑmodica fuit) in funus nō ſufficit/ in ſuperfluū in patreꝫ debere actionem dari. ¶ Cū mr̄fa. decedit nec eius eſt ſoluēdo[k] hereditas: funerari eā ex dote tm̄ oportet. ⁊ ita celſus ſcribit. Paulus.

In patrē cuius in poteſtate fuerit is cuius funus factum erit: competit funeraria actio[l] pro dignitate et facultatibus. Ulpianus.

Celſus ſcribit. quotiēs mulier decedit ex dote que penes virum remanet et ceteris mulieris bonis ꝓ portione funeranda eſt[m]. Pau.

Veluti ſi in dotem centū ſint i hereditate ducēta: duas partes heres/ vnā vir conferat[n]. Ulpianus.

Iulianus ſcribit. nō deductis legatis[o]. Pau.

Nec precijs manumiſſorum[p] ſeruoꝝ. Pōpo.

Nec ere alieno deducto. Ulpianus.

Sic pro rata ⁊ maritū ⁊ heredem cōferre[q] in funus oportet. ¶ Maritus funeraria non ꝯueniet̄ ſi mulieri in matrimonio doteꝫ ſoluerit: vt marcel. ſcribit. que ſentētia vera eſt in his tātū caſibus in quibus hoc ei facere legibus ꝑmiſſuꝫ eſt[r]. ¶ Preterea maritum puto funeraria in id demum teneri: quod facere poteſt. Id enim lucrari videtur[ſ] quod preſtaret mulieri ſi conueniretur[t]. Pomponius.

Quod ſi nulla dos eſſet[v] tunc omnem impēſam patrem preſtare debere Atticinus ait. aut heredes eius mulieris puta emancipate. q̄ ſi neq̄ꝫ heredes[x] habeat: neq̄ꝫ pater ſoluēdo ſit: maritum inquantum facere poteſt pro hoc conueniri: ne iniuria eius

¶ Iulianus. legatis. ab herede. q̄ꝛ ad ea preſtanda teneatur. Accur.

¶ Nec pcijs manumiſſoruꝫ. q̄s emere ⁊ manumittere mlier ſuum heredē rogauit.

¶ Sic pro rata. cōferre. ſec⁹ in alio debito. q̄ꝛ heredes tātū ſoluūt non marit⁹ lꝫ lucri doteꝫ faciat. vt. C. de iur. do. l. licet. Accur.

r ¶ Permiſſum eſt. veluti cū maritus vergit ad inopiā. vt. C. de iur. do. l. in rebus. vel ſi dederit ei vt ſe ſuoſq̄ꝫ alat. vel patrem ab hoſtibus captum redimat. vel in ſimilib⁹ caſib⁹ quos habes. i. ð iure do. l. mutus. §. manente. et. l. fi. et. i. ſolu. matrimo. l. q̄buis. et. l. ſed et ideo. Accur.

ſ ¶ Lucrari videtur. per pactuꝫ de lucrāda dote.

t ¶ Si conueniret̄. vnde vſq̄ꝫ eo conueniretur funeraria et non vltra. ſed cōtra arg. i. ad legem falci. q̄rebatur. §. ſi cuꝫ debitori.

¶ Quod ſi nulla dos eſſet. idē ſi eſſet ſed marit⁹ nil facere poteſt. argu. ſ. l. pxi. in fi. Accur.

x ¶ Neq̄ꝫ heredes. vt quia filia fa. erat. hodie tamen haberet. vt in aut. de here. ab inteſta. §. i. et. §. ij. col. ix.

a ¶Quōdaʒ vxorem.ſ.tempore mortis eius.alioquin non.vt.j.l.proxi.

SI mulier.funeris impenſam.tandiu enim iura primi viri tenet q̄diu alij non nubat.vtr.ſ.de ſena.l. vlti.ſicet ſi libertus meus ſit alterius factus ſeruus et ab eo manumiſſ⁹ prefertur in contratab. ſecundus manumiſſor.vt.j. de bo.lib.l.ſi libertus meus.

c ¶Utiq̃ꝫ.nūc redit ad pmū caſum.Accur.

d ¶Reſtitutur⁹ vt.ſ.eo.ſʒ ſi nō dū

COntra.pater ad queʒ dos nō debuit redire propter pactū. Et ſʒ hoc dic actione de dote.ſ. funeraria. vt enī tenetur hic maritus extraneo funeraria: ita ꝛ pr̄i. ꝛ q̄d ſubijcit a marito recipit. dic.ſ. q̄ doteʒ erat lucratus. vel dic ꝙ hec dos debuit redire ad patrē.ꝛ tūc ꝓprie ponit̄ actio ꝺ dote.i.ex ſtipulatu ꝓ dote.ꝛ dices a viro recipit qui nullum pactū poſuit de dote lucrāda Caue tñ tibi ꝙ ſi plus impendat pat̄ q̄ ſit dos nō repetit q̄d eſt vltra.vt.ſ.e.nerati⁹ .§.ſi maritus.

SI filiuſfa.miles ſit.ſcilicet funeratus de alieno.

videat̄ quōdā vxorem[a] ei⁹ inſepultam relinqui. Gaius.

SI mulier poſt diuortiū alij nupta deceſſerit:nō putat fulcini⁹ a priore marito lʒ lucri dotē faciat funeris impenſam[b] p̄ſtari. ¶Is qui filiāfa.funerauerit anteq̃ꝫ dos patri reddat̄/cuʒ marito recte agit: reddita dote patrē obligatū habet. vtiq̃ꝫ[c] autē ſi cum marito actuʒ fuerit:is eo min⁹ pr̄i mulieris reſtituturus[d] eſt.

COntra q̃ꝫ Pōpo. q̄d pater[e] in funus filie impēdit aut alio agēte ſecum funeraria iā p̄ſtiterit:ipſe actione de dote a marito recipit. Sed ſi emancipata in matrimonio decedat:collaturos heredes bonorūve poſſeſſores ꝛ patrē ꝓ portione dotis quā lucratus eſt. Ulpianus.

SI filiuſfamil.miles ſit[f] ꝛ habeat caſtrēſe peculiuʒ:puto ſucceſſores ei⁹ ante teneri[g]:ſic deinde[h] ad patrē venire. Qui ſeruū alienū vel ancillā ſepeliuit hʒ aduerſus dominuʒ funerariam actionem. ¶Hec actio nō eſt annua:ſʒ ꝑpetua[i]:ꝛ heredi ceteriſq̃ꝫ ſucceſſorib⁹ ꝛ in ſucceſſores dat̄.

SI poſſeſſor Paul⁹. hereditatis funus fecerit:deinde victus in reſtitutione nō deduxerit q̄d impenderit:vtilē[k] eſſe ei funerariaʒ.Si

g ¶Ante teneri. q̄ pr̄em. hoc autē obtinet ſi fecit teſtamētū. al's ſucceſſorē non hʒ. vt j.de caſtren.pecu.l.ij.

h ¶Sic deinde.ſ.ſi nō hēat ſucceſſorē. vt.ſ.e.l.i pr̄em.

i ¶Perpetua.vtr arg.ſ.e.liberum.in fi.Accur.

SI poſſeſſor.vtilē.nō directā.q: neminē ſibi voluit obligare. vt.ſ. cōi di.l.in hoc iudicio. ꝛ.ſ. eo.at ſi q̄s.§.ſi q̄s dū.Itē actio neg.geſto.dat̄ ei.vt.ſ.de pe. he. hereditas.§.i.ꝛ.l.ꝙ ſi poſſeſſor.§.ſed cum.ſed ibi de monumento dicit.Accurſius.

l ¶Deceſſerint.q̄d eſſe pōt.vtr.j.de do.iter vir. ꝛ vxo. cū hic ſta.§.ſi ambo.ꝛ.j.de do.cauſa mor. ſi hi qui.

m ¶Idipſum.ſ.portio dotis.pone enī talem pactionē fuiſſe vt marit⁹ dotis dimidiā lucraret̄ ſi vxor decederet in matrimonio.hic autē dubiū erat an prius deceſſiſſet in matrimonio:an poſt deceſſiſſet. et p̄ſumit̄ mulierē prius deceſſiſſe.ideoq̃ꝫ ſumpt⁹ funeris ad heredē viri ꝑtinet. vt.j. de reb. du.l.q̄ duos.§.ſi marit⁹.ſicut paruus priuſq̄ magnus.vt.j.de pac. dot.inter ſoceruʒ. in princi.

eodē momēto temporis vir ꝛ vxor deceſſerint[l]:labeo ait in heredem viri pro portione dotis dandam hanc actionem quoniā idipſum[m] dotis nomine ad eum peruenit. Ulpia.

SI quis fuit heres/deinde hereditas ablata ſit ei quaſi indigno[n]:magis eſt vt penes eum iura ſepulchrorū remaneant[o]. Paulus.

SI locus ſub conditione legat⁹ ſit:interim heres inferendo mortuū non facit[p] religioſum locum. Mar.

MInime maiores lugendum putauerūt eum[q] qui ad patriam delendā ꝛ parentes et liberos interficiendos venerit. ꝙ ſi filius patreʒ aut pater filium occidiſſet[r]:ſine ſcelere etiā premio afficiendū oēs conſtituerūt. Pōpo.

CUm loca capta ſūt ab hoſtib⁹ oia deſinunt[s] religioſa vel ſacra eſſe: ſicut homines liberi q̄ in ſeruitute perueniunt. ꝙ ſi ab hac calamitate fuerint liberata:quaſi quodā poſtliminio reuerſa priſtino ſtatui reſtituuntur. Mar.

FUneris ſumptus accipitur quicquid corporis cauſa/veluti vnguētorum erogatū eſt. Itē p̄ciuʒ loci i q̄ defunctus humatus eſt. et ſi qua vectigalia[t] ſunt vel ſarcophagi[v] et vectura:et quicquid

SI quis fuit indigno. vt q: defuncti mortē nō vindicauit. vt C.de his q̄b.vt indig.l.i.ꝛ.l.cū fr̄eʒ.

o ¶Remaneant vtr.j.ad treb.l.q̄a perinde.§.fi.nō eī deſinit eſſe heres vt.j. de vul. ſub.l. ex facto.§.ul.ꝛ inſti. de fideic. her. §.reſtituta. ſed ʒ j.d ſuis ꝛ legi.l.i. §.itē dū.ſo.ibi in maiori fuit delicto:quia reus per duellionis.

SI locus.nō facit.idē ē in ſeruo legato ſub ꝯditiōe q̄ interim manumitti nō p̄t vt ꝛ.j.qui ꝛ a qui. ma.li.l.iij. ꝛ.l.generaliter.§. fi. Sʒ in eo q̄d hic dicit̄ eſt cōtra.ſ.e.l.ſcriptus.in fi.ſol. hic loquit̄ eo caſu q̄ñ optime vel oportune iferri al's poterat. ibi vero nō poterat.

MInime.euʒ ideo nec funerādū. vt faciat ad tit.de luctu enī cōſtabat etiā ſine his delictis,vt.ſ. de his qui no.infa.l.liberorum.ꝛ.l.parentes.

r ¶Occidiſſet.ſ.ſe defendēdo.al's tenetur lege pōpeia de paricidijs.vt.j.ad legeʒ pōpe.de parici.l.i.Accur.

CUm loca.deſinūt.ſic ecōtra religioſa apud eos a nobis capta nō ſūt religioſa.vt.j.de ſepul.vio.l.ſepulchra.ꝛ facit.j.d iure fiſ.diu⁹.ꝛ.j.d acq.re.do.l.agris

FUneris.vectigalia.al's vectigalia et al's veſtiaria Accurſius.

v ¶Sarcophagi.ab arcos quod ē caro: ꝛ phagos cō eſt comedere. quia ibi caro hominis a vermibus conſu

mitur. Accurſius.
a ¶ Exiſtimo. vt. ⁊. ſ. eo. l. ſi quis. §. funeris.
b ¶ Munimenti. ⁊ id demū. ſ. ergo dicit̃ munimentum a munio: ſed monumentū a moneo. vel a memoria dicit̃ vt. ſ. e. l. ij. §. monumentum.
c ¶ Si amplū. i. vltra modū. Jo.
d ¶ Nō eē. nec repetit̃. vt. ſ. eo. ti. l. at ſi qs. §. quid ergo ſi ex.
NE corpora. officiū. ergo pro mortuo inferendo hȝ locū officiū preſidis ⁊ interdictū ſequens ⁊ actio in factū. q̄ eſt. j. n. i. vtr. ſ. e. l. liberū. ⁊. C. de ſepul. vio. l. q̄ ſepulchrū. nō tñ impedienti imponitur pēa. vt. j. de ſepul. vio. l. ij. §. non perpetue.
DJu fratres arcula. q̄dā ē caſa in qua vltra montes magni hoies aſſignant̃ ſeu imponūt̃ ſub terra.
SI qs eo. q̄ſi ⁊c. i. dicere magis depōit ad tps q̄ quaſi ⁊c. et tūc pōt transferre etiā ſine alicuius auctoritate. vt h. ⁊. C. e. l. ſi nec duȝ ſȝ ſi ppetue ſepulture tradidit pōt trāſferri iuſta cā cū auctoritate preſidis. ſi ſine cauſa cū pncipis auctoritate. vt. j. de ſepul. viola. l. ij. §. non perpetue. ⁊. C. e. l. ſi. Accur.
SI plures. ceterorū conſenſu. ſpāle. ſic et C. de cōi ſer. ma. l. i. ⁊. C. d com. re. ali. l. multum.
i ¶ Marie. pōt dici q̄ abundet pꝛopter id quod eſt iniſi. de rerū diui. §. religioſuȝ. vel dic q̄ ibi loquit̃ quādo extraneum vult inferre vt ex hac lege colligitur. Ac.
MOnumentum. prodita. vt et. ſ. eodem. l. ij. §. monumentum.

corporis cauſa anteq̄ ſepeliatur cōſumptū eſt: funeris impenſam eſſe exiſtimo[a]. ¶ Munimentū aūt ſepulchri id eſſe diuus adrianus reſcripſit: qd̄ munimenti[b] id eſt cauſa muniendi ei⁹ loci factū ſit i quo corpus impoſitū ſit. Jtaq̄ ſi amplum[c] quid edificari teſtator iuſſerit: veluti in circuitu porticationes: eos ſumpt⁹ funeris cauſa non eſſe[d]. Ulpianus.

NE corpa aut oſſa mortuorum detinerent̃ aut vexarent̃ neve pꝛhiberent̃ quomin⁹ via publica trāſferrētur aut q̄min⁹ ſepelirētur: pꝛſidis puincie officiuȝ eſt. Mar.

DJui fratres edicto admonuerunt ne iuſte ſepulture tradıtū id eſt terra cōditū corpus inquietet̃. Uidet̃ autē terra conditū ⁊ ſi in arcula[f] cōditū hoc aio ſit vt nō alibi trāſferat̃. ſȝ arculā ipaȝ ſi res exigat i locū cōmodiorē licere trāſferre nō eſt denegandum.

SJ quis eo aio Pau. corp⁹ itulerit q̄ cogitaret inde alio poſtea transferre magiſq̄ tpis gr̄a deponere: q̄ q̄ ibi ſepeliret mortuum: ⁊ quaſi[g] eternā ſedem dare deſtinauerit: manebit locus pꝛophanus. Caliſtratus.

SJ plures ſint dñi eius loci vbi mortuus infertur: oēs cōſentire debent cum extranei inferantur. Nam ex ipſis dñis quelibet recte ibi ſepeliri ɔſtat ēt ſine ceteroꝝ cōſenſu[h]/maxime[i] cū aꝉs non ſit locus in q̄ ſepeliret̃. Floren.

MOnumentū gnāl̃r res eſt memorie cauſa i poſterū prodita[k]: i qua ſi corpus vel reliquie inferantur/fiet ſepulchrum. ſi vero nichil eoruȝ inferat̃: erit monumētū memorie cā factū. qd̄ greci zenotaphiū appellant. Papinian⁹.

SUnt perſone q̄ q̄q̄ religioſum locū facere[l] nō poſſunt: interdicto[m] tamen de mortuo inferēdo vtiliter agūt vt puta dñs pꝛopꝛietatis ſi in fundū cuius vſufructus alienus eſt mortuū inferat aut inferre velit. nam ſi intulerit nō facit iuſtum ſepulchrum. ſȝ ſi pꝛhibeatur: vtiliter interdicto quo de iure dñij querit̃ aget. eadēq̄ ſūt in ſocio q̄ in fundū cōem inuito ſocio mortuum[n] inferre[o] vult. nam propter[p] pꝛublicam vtilitatem ne inſepulta cadauera iacerent: ſtrictam rationem inſuper habemus q̄ nōnunq̄ in ambiguis religionum queſtionibus omitti ſolet[q]. nam ſummā eſſe rōnem q̄ pro religione facit. Paul⁹.

CUm i diuerſis locis ſepultus eſt: vterq̄ quidem locus religioſus non fit. quia vna ſepultura[r] ſepulchra plura efficere non pōt. michi autem videtur illum eſſe religioſum locum: vbi quod principale eſt ɔditū eſt. i. caput ei⁹ cui⁹[ſ] imago ſit: vñ cog̃ſcimur Cū aūt impetrat̃[t] vt reliquie transferātur: deſinit locus religioſus eſſe[v]. Marcian⁹

JMpenſa funeris ſp ex hꝛditate deducit̃: q̄ etiā oīe[x]

SUnt pſone. facere. ceteꝝ ſi ipē q̄ legauit vſūfru. inferat: nec ſit alius locus vbi ſepeliatur: faciet iuſtū. vt et. j. l. ſi plures.
m ¶ Interdicto. d mortuo iferēdo. vt. j. n. i. l. i. §. hoc interdicto.
n ¶ Mortuū. ſ. extraneū. aꝉs ſec⁹. vt. ſ. e. ſi plres.
o ¶ Inferre vult. nā inferre quideȝ pōt q̄diu aliquis loc⁹ parat̃ vel parari poſſit. poſtea aūt tenet̃ auferre pactionē i factū. vt. ſ. cōi diui. ſi qs putās. §. ſi qs i cōmune. ⁊. ſ. eo. l. ij. §. an ſocius.
p ¶ Propt̃. aꝉs ppt̃. ⁊ aꝉs pt̃er. et ſp eſt idē ſenſus. ſcȝ q̄ due ſunt rōnes quare ſocius in locū cōem infert̃. vna publica vtilitas: alia ſtricta rō q̄ pꝛo hoc facit. que ⁊ ſi faceret ɔ hoc omitteret̃ pꝛopter fauorem religiōis. qd̄ dic vt. ſ. eo. at ſi qs. §. ideȝ labeo. ſȝ hic facit pꝛo hoc. ⁊ eſt hic q̄r ſi ſoci⁹ pꝛhibet q̄r ſoci⁹: ſȝ ⁊ ego inferā q̄r dñs vt ipſe. nam ſummaȝ ⁊c. vt ſubijcit hic.
q ¶ Solet. tamē eſt ɔtra eq̄tati. vt in multis caſib⁹. ſ. eo.
CUm i diuerſis. ſepultura. i. vn⁹ homo ſepultus. Accur.
ſ ¶ Cuius. ſ. capitis. ſed q̄d ſi me dictas capitis in vno loco ſit: ⁊ alia in alio. reſpō. neuter eſt religioſus ſm Jo.
t ¶ Jmpetrat̃. a principe. alioqui non. vt. C. e. l. ſi.
v ¶ Religioſus eſſe. ſacer enī q̄ñq̄ deſinit. vt. ſ. e. l. cuȝ loca. Accur.

JMpenſa. omne creditum. forte loquitur de credito qd̄ ſine pignore debetur cum creditores habentes pignora pꝛeponantur priuilegijs perſonaliū actionuȝ. vt. C. qui po. in pig. ha. l. eos qui. ⁊ ibi. immo etiam de

eo q̄ sub pignore debeat. vt.§.eo.at ſi quis.§.i. ſi tamen tacitū ſit pignus. al's forte eſt cōtra ſicut in dote dicim⁹. vt.C.qui po.in pig.ha.l.fi. Itē.§.eo.neratius.§ fi.ſo. vt ibi diximus. Accurſius.

Si plura predia. poterit in vnum. vt.§.eo.at ſi quis.§.i.⁊.l.iij.i fi. Ac.

ferre inuito te ius ei eſt quomin⁹ illi eo ea ve mortuū inferre et ſepelire liceat ⁊c.

k ¶ Non prohibetur. vt.§.ti.i.l.liberuz.⁊ ſic ꝓhibetur prohibens. Accur.

l ¶ In fundum. i. ad fundum. Accur.

b ¶ Gratificationi. no. locū eē gratificatōi. ſic ⁊.§.ad ſille.l.iij.§.ſi cum omēs in fi.⁊.§.de bo. auc. iu.poſ. ſi nō expedi.§.i.et.§.de noua. ſi itichuz.§.ſi decē.⁊.§.ð pecul.l.ſūma.§.ſʒ et ſi aliȷ̄.⁊.§.deposi.l.ei apud.§.i.⁊.§.loca.l.in naue.in fi.⁊.§.de le.ij.ſi q̄s ſeruū.§.ſi iter duos.⁊.l.cū quidā.⁊.l.ſtatuliberum in fi.⁊.§.de leg.i.ſi michi et tibi.in prin.⁊.§.de condi.inde.plane.⁊.l.ſi non ſor.§.fi.ſʒ ar. contra.C.de condi.inde.l.pe.et.§.que in frau.cred.l.pupillus.in pri.⁊.C.de peti.her.l.fi.Accur.

c ¶ Deberet i funus. vt.§.e.l.neratius.§.fi. contra Sol.vt ibi. Ac.

d ¶ Legātur. ſcʒ a legatario. azo.

e ¶ Erogata ſūt a legatario.

f ¶ Actionē. ſ. in factū. vt.§.de leg.ij.l.ſi heres rem. vel ibi heres intēdit rem legatam.

g ¶ Et. ꝑ id eſt.

¶ De mortuo inferendo.

Retor ait. quo ſcʒ monumento. Accur.

i ¶ Qua ve. i. ꝑ quā partē ſiue viā ad fundū vt ſepeliret deſtinatā. az. Et dic φ py. littera aliter dicit. ſcʒ p̄tor ait quo qua ve illic mortuū in

creditum ſolet precedere: cuʒ bona ſoluēdo nō ſūt. Sceuo.

Si plura predia q̄s habuerit ⁊ omnium vſūfructum ſeparatim legauerit poterit[a] in vnuʒ inferri. electio vero erit heredis et gratificationi[b] locus: ſed vſufructuario vtilem actionem in heredem dandam / ad id recipiendum q̄ð propter eam electionē minutus eſt vſufruct⁹. ¶ Si hēs mulieris inferat mortuum in hereditariū fundū: a marito q̄ deberet[c] in fun⁹ conferre pro eſtimatione loci conſequatur. ¶ Ei cui veſtimenta legant[d] ſi in funus erogata[e] ſint: vtilē actionem[f] in heredē dandam placuit: et[g] priuilegium funerarium.

¶ De mortuo inferēdo. ⁊ ſepulchro edificando. Titu. viij.

Ulpianus.

Pretor ait q̄[h] qua ve[i] illi mortuum inferre inuito te ei ius eſt: quomin⁹ illi ei ve mortuum iferre ibi: ⁊ ſepelire liceat vim fieri veto. ¶ Qui inferēdi mortuum ius habet non ꝓhibetur[h] inferre. ꝓhiberi autē inferre videtur: ſiue in locum inferre ꝓhibeat: ſiue i itinere arceat. ¶ Hoc aūt interdicto de mortuo inferendo dn̄s proprietatis vti pōt: q̄ð etiā de loco puro cōpetit. Itē ſi michi in fundū[l] via debeat: in quem fundū inferre volo / et via prohibeatur: hoc iterdicto poſſe me experiri placuit: quia inferre prohibeor. quia via vti ꝓhibeor. Ideōq; erit ꝓbādum ⁊ ſi alia fuit⁹ debeat[m]. ¶ Hoc interdictū prohibitorium eſſe palā eſt. ¶ Pretor ait[n] quo illi ius eſt iuito te mortuū iferre: quominus illi in eo loco ſepulchrum ſine dolo malo edificare[o] liceat: vim fieri veto. ¶ Interdictum hoc propterea propoſitum eſt: quia religionis intereſt monumenta extrui ⁊ exornari. ¶ Facere ſepulchrum ſiue monumentū in eo loco in quo ei ius eſt nemo prohibetur: edificare videtur prohibere ⁊ qui prohibet eam materiam cōuehi que edificio neceſſaria ſit: ꝓinde ⁊ ſi operi neceſſarios prohibuerit quis venire: interdictum locum habet. et ſi machinam alligare quis prohibeat: ſi tamen eo loco ꝓhibeat q̄ ſeruitutē debeat. Ceterū ſi in meo ſolo velis machinam ponere: non tenebor interdicto ſʒ iure te nō patiar. ¶ Edificare autē non ſolum qui nouum opus molitur intelligendus eſt: verum is quoq; qui vult reficere[p]. ¶ Is qui id agit vt labatur[q] ſepulchrum: hoc interdicto tenetur[r]. Marcel.

Negat lex regia mulierem ſi pregnās ſit mortua / humari anteq̄ʒ partus ei excidatur[s]. qui contrafecerit ſpem animātis cum grauida[t] peremiſſe videtur. Ulpian⁹.

Si propius edes tuas q̄s edificet ſepulchrū: opus nouum tu nunciare poteris. ſed facto opere nullam habebis actionē niſi q̄ð vi aut clam[x]. ¶ Si propius edificiū alienum intra legitimum mo=

m ¶ Debeat. iter vel actus. Ac.

n ¶ Pretor ait. hoc eſt ſecundum edictū. ⁊ eſt ꝓhibitoriū ſicut ⁊ p̄mū vt inſti. de interdic.§.ꝓhibitoria.

o ¶ Edificare. cōuehi. vt ⁊.§.de iti. actuq; pri.l. veteres. Accur.

p ¶ Reficere. largevocabulū accipe reficere. ſi vero ſtricte: differentia eſt inter facere et reficere. vt.§.de iti. actuq; pri.l.iij.§. reficere.

q ¶ Labat. per q̄ð videtur ꝓhibere facere cum factum non ſinit.

r ¶ Tenet. pōt etiam accuſari de ſepulchro vio. vt.§.ð ſepul. vio.l.ij.⁊.iij.⁊.l. ſepulchri

s Negat lex. excidatur. ſic ⁊ in ea que ad mortem eſt damnata. vt.§. de ſtatu ho.l. imperator. ⁊.§.de pe.l. pregnantis. Accur.

t ¶ Cum grauida. i. grauida cōſiſtentis nō ita vt videatur vtrunq; pemiſſe. ⁊ ſic hec dictio cum: nō implicat. arg. cōtra.§.de vſufru. le.l. illi. Accur.

Si propius. ſcʒ φ determinatum eſt.§.finium regun.l.fi. vel melius ſi priuatus eſt loc⁹ vicinus.x.peduʒ. ſi publicus.xv.peduʒ. vt.C.de edi. pri.l.ſi cui.⁊.l.meniana. Accur.

x ¶ Quod vi aut

clam. ar. ff. p. qui dixit duo eſſe interdicta. vnũ quod vi: aliud quod clam. nam hic erat factum clam: et tamẽ datur interdictum qđ vi aut clam.

Tacẽs p cõſentiẽte habetur.

a ¶ Sciente. ⁊ nõ cõtradicẽte. ⁊ ſic no. ꝙ q̃ tacet cõſentit. vt. ff. de dam. infec. l. qui bona. §. ſi quis iuſta. ⁊ ff. loca. item queritur. §. q̃ impleto. Accur.

dum mortuus illatus ſit: poſtea eum prohibere non poterit edificij dominus quominꝰ alium mortuum eo inferat vel monumentum edificet: ſi ab initio ſciente[a] domino hoc fecerit. Ulpianus.

Longa[b] poſſeſſio[c] ius ſepulchri non tribuit ei cui iure non competit. Idem.

Si in eo monumẽto qđ imperfectum eſſe dicitur reliquie hominis condite ſunt: nichil impedit quominꝰ id perficiatur[d]. Sed ſi religioſus locus iam factus[e] ſit: pontifices[f] explorare debent: quatenus ſalua religione deſiderio reficiendi operis medendum ſit.

¶ Explicit liber Undecimus.

Longa. nec etiam lõgiſſima. quia incorporales res preſcribi nõ poſſunt. Item quia ipſuʒ ſepulchrum cum nõ ſit in bonis vllius nec eẽ poteſt nec poteſt pſcribi vt iſti. de re diui. §. nullius. vñ no. talem regulam ꝙ ſi qua res corporalis eſt q̃ ſuo priuilegio nõ eiꝰ cuiꝰ eſt: nõ pt triẽnio vel decẽnio vł vicẽnio preſcribi ab eo qui titulũ vel etiã bonã fidẽ habet: eadẽ res vel. xxx. vel. xl. an. non poterit preſcribi ab eo q̃ titulum non habet. vt pʒ in libero homine. vt. C. de preſcri. long. temp. que p li. vel contra eam da. l. fi. Item in eo quod dicit non cõpetit: patet ꝙ quedam ſunt q̃ poſſunt ſeruari que de nouo nõ poſſunt acquiri: vtius ſepulchri preſcribi. vt h. Nec decurionatus lõga ſalarij preſtatione. vt. ff. de decu. l. herẽnius. nec nouam poſſunt iudei facere ſynagogam licet veterẽ fulcire poſſint. vt. C. de iude. l. fi. Iteʒ nunciatio pro opere faciendo non facto iaʒ fieri poteſt. vt. ff. de ope. no. nunc. l. i. §. ſi quis edificaũ. ſic ⁊. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. ſi donante. §. fina. Item in eo qđ dicit ius ſepulchri non preſcribi eſt ar. ff. C. de reli. l. monumentorũ. in fi. ſol. ibi dicit ad puri loci preſcriptionẽ tñ proficere: non autem ad ipſa loca religioſa. Ac.

c ¶ Poſſeſſio. id eſt detentatio. nam vere non poteſt poſſideri. vt. ff. de acqui. poſ. qui vniuerſas. §. i. Accurſius.

d ¶ Si in eo monumento. perficiat. etiam ſine auctoritate alicuius. Accurſius.

e ¶ Factus. i. perfectus.

f ¶ Pontifices. i. epi. qui in talibus ſuum exercent officiũ. vt. ff. de peti. here. l. hereditas. §. i. Accur.

¶ Finis prime partis. ff. veteris.